

**ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΕΙΟΝΟΜΙΑΣ, ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**DEPARTMENT OF ARCHIVAL, LIBRARY AND INFORMATION STUDIES
SCHOOL OF MANAGEMENT, ECONOMICS AND SOCIAL SCIENCES**

Πτυχιακή Εργασία

**Συνεργατικό Δίκτυο Ελληνικών Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών (ΣυΔΕΚυΒ):
διερεύνηση προϋποθέσεων και ολοκληρωμένη πρόταση συγκρότησης**

Άγγελος Σιώρος (ΑΜ: 59917028)

Επιβλέπουσα: Άννα Μάστορα

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2021

Επιτροπή Εξέτασης

1. Αλέξανδρος Κουλούρης

2. Κωνσταντίνος Κυπριανός

3. Ευτυχία Βραϊμάκη

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Άγγελος Σιώρος, με αριθμό μητρώου 59917028 φοιτητής του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών του Τμήματος Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο Δηλών

Άγγελος Σιώρος

Ευχαριστίες

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εκφράσω τις ειλικρινείς μου ευχρηστίες προς τα πρόσωπα εκείνα που συνέβαλαν στην εκπόνηση της παρούσας έρευνας.

Πρώτα από όλα αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτρια Δρ. Άννα Μάστορα για την ιδέα της έρευνας, για όλες εκείνες τις αμέτρητες ώρες υποστήριξης και καθοδήγησης, για την υπομονή και τις στοχευμένες παρατηρήσεις, για τα σχόλια και την προσωπική εργασία προς βελτίωση της μόρφωσής μου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τις Δρ. Μαρία Κολωνιάρη και Δρ. Μαρία Μονόπωλη, βιβλιοθηκονόμους και συνεργάτιδες στην έρευνα για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες, για τη σημαντική συμβολή τους στην ανάπτυξη του βασικού ερευνητικού εργαλείου, του ερωτηματολογίου, που οδήγησε στη συλλογή των κατάλληλων δεδομένων για μελέτη.

Επίσης, θα ήθελα να απευθύνω ευχαριστίες στα στελέχη των κυβερνητικών βιβλιοθηκών για τη συμμετοχή τους στην έρευνα. Η συμβολή τους ήταν καθοριστική για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων και την κατανόηση των αναγκών.

Θα ήθελα, ακόμη, να ευχαριστήσω για τον χρόνο που αφιέρωσαν και για τις πολύτιμες πληροφορίες που μου παρείχαν σχετικά με το αντικείμενο της πτυχιακής μου εργασίας τα στελέχη της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (ΕΒΕ) και πιο συγκεκριμένα από την ομάδα ηλεκτρονικών πηγών αποτελούμενη από τον υπεύθυνο κύριο Μιχαήλ Γερόλιμο, την κυρία Αγγελική Δημητρομανωλάκη, την κυρία Μαρία Κουνάδη και την κυρία Ευτυχία Κουφάκου καθώς και την κυρία Πάμελα Μίνη από την ομάδα επικοινωνίας και εκδηλώσεων. Οι πληροφορίες που άντλησα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησής μου στην ΕΒΕ, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών (ΕΔΒ) και το Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών (ΔΕΒ), ήταν εξαιρετικά σημαντικές για την αποτύπωση των σχετικών στοιχείων στην παρούσα έρευνα.

Ιδιαίτερες θερμές ευχαριστίες αξίζουν προς όλους τους καθηγητές του Τμήματος Αρχειονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης που έθεσαν τα θεμέλια γνώσεων όλα αυτά τα χρόνια.

Τέλος, οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου για την ευκαιρία και τη στήριξη που μου πρόσφερε να ολοκληρώσω τις σπουδές μου.

01/08/2021

Άγγελος Σιώρος

Περίληψη στα ελληνικά

Στο πλαίσιο της εργασίας διερευνώνται οι προϋποθέσεις για τη δημιουργία συνεργατικού δικτύου ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών και προτείνεται ολοκληρωμένο σχέδιο συγκρότησής του με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Κυβερνητική βιβλιοθήκη είναι η βιβλιοθήκη που έχει ιδρυθεί και υποστηρίζεται πλήρως από την κυβέρνηση ώστε να εξυπηρετεί το σκοπό και τις λειτουργίες της. Στα είδη των κυβερνητικών βιβλιοθηκών συγκαταλέγονται οι βιβλιοθήκες του Νομοθετικού Σώματος, οι βιβλιοθήκες του Εκτελεστικού Σώματος και οι βιβλιοθήκες του Δικαστικού Σώματος. Η παρούσα εργασία λαμβάνει υπόψη τις βιβλιοθήκες του Εκτελεστικού Σώματος και, συγκεκριμένα, βιβλιοθήκες υπουργείων και των διοικητικών τους μονάδων, καθώς και βιβλιοθήκες ανεξάρτητων αρχών. Αρχικά γίνεται αναφορά σε υπάρχοντα ελληνικά μοντέλα συνεργατικών δικτύων βιβλιοθηκών, συνεχίζοντας με αναφορά σε ενδεικτικές περιπτώσεις δικτύων κυβερνητικών βιβλιοθηκών του εξωτερικού. Σημαντικό μέρος της μελέτης καταλαμβάνει η διερεύνηση της τρέχουσας κατάστασης των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών ως προς τον βαθμό κάλυψης των αναγκαίων προϋποθέσεων για τη συμμετοχή τους σε συνεργατικό δίκτυο. Η διερεύνηση πραγματοποιείται με τη χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο διανεμήθηκε στον πληθυσμό-στόχο όπως αυτός ορίζεται από το πλαίσιο της έρευνας. Τέλος, ακολουθεί η αξιοποίηση των ευρημάτων για μια ολοκληρωμένη πρόταση συγκρότησης συνεργατικού δικτύου ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών.

Λέξεις Κλειδιά: Ειδικές βιβλιοθήκες, Κυβερνητικές βιβλιοθήκες, Κοινοπραξίες βιβλιοθηκών, Συνεργατικά δίκτυα, Δίκτυα βιβλιοθηκών, Συνεργατικά μοντέλα, Συνεργασία, Συλλογικός κατάλογος, Ενιαία πολιτική, Μέθοδοι έρευνας (ερωτηματολόγιο)

Περίληψη στα αγγλικά

In this thesis, research focuses on the prerequisites and conditions that need to be met in order to create a collaborative Network of Greek Government Libraries, while also proposing a complete integration plan according to specific criteria. As a government library we define the library that is founded and fully supported by the government in order to function and support its purpose. The main categories of government libraries include the Legislative Branch, the Executive Branch and the libraries of the Judicial Branch. In this paper, we focus on the libraries of the Executive Branch and more precisely, on ministerial libraries and their administrative units, as well as on the libraries of certain independent authorities. The thesis begins with a full report on current representative models of functional collaborative library networks, with a view towards proposing the formation of a governmental libraries network. A great part of this essay is dedicated to the research of the current status of Greek government libraries and their ability to fulfill the needs and the necessary requirements in order to participate in a collaborative network. The research is realized with the use of a questionnaire, which was disseminated to the target population as defined in the scope of the study. Finally, the essay concludes with an extensive presentation and analysis of our findings and a complete proposal regarding the formation of a collaborative Network of Greek Government Libraries.

Keywords: Special libraries, Government libraries, Library consortia, Library networks, Collaborative models, Collaboration, Library networks, Union catalog, Common policy, Research methods (questionnaire)

Πίνακας περιεχομένων

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ.....	II
ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	III
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	IV
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ.....	V
ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ.....	VI
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	VII
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ.....	IX
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	X
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ, ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	2
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	3
1.3 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.....	4
1.4 ΟΡΙΣΜΟΙ	4
1.5 ΔΙΑΦΘΩΡΩΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ – ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ.....	8
2.1 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	9
2.1.1 <i>Ανάπτυξη συνεργασιών</i>	<i>13</i>
2.1.2 <i>Συμβολή των συνεργασιών στην ανάπτυξη βιβλιοθηκών</i>	<i>15</i>
2.1.3 <i>Τύποι συνεργασίας.....</i>	<i>21</i>
2.2 ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ – ΕΡΕΥΝΕΣ	23
2.2.1 <i>Συνεργατικά Δίκτυα Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών Παγκοσμίως</i>	<i>23</i>
2.2.2 <i>Συνεργατικά Δίκτυα Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα.....</i>	<i>29</i>
2.2.3 <i>Συνεργασίες ελληνικών βιβλιοθηκών σε στάδιο σχεδίασης.....</i>	<i>40</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	43
3.1 ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΈΡΕΥΝΑΣ	43
3.2 ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ & ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	44
3.3 ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΛΕΙΟΥ	47
3.4 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ – ΕΥΡΗΜΑΤΑ / ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ.....	52

4.1	ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ.....	52
4.2	ΚΥΡΙΟΤΕΡΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ / ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ.....		78
5.1	ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΗ	78
5.1.1	<i>Ενιαία πολιτική.....</i>	<i>78</i>
5.1.2	<i>Κοινός κατάλογος</i>	<i>79</i>
5.1.3	<i>Ηλεκτρονικές πηγές.....</i>	<i>80</i>
5.1.4	<i>Διαδανεισμός.....</i>	<i>80</i>
5.2	ΣΥΖΗΤΗΣΗ / ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
5.3	ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ / ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	83
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....		84
ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....		93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ		94

Πίνακας Σχημάτων

Εικόνα 1. Ανοικτός Δημόσιος Κατάλογος Βιβλιοθήκης (OPAC).....	71
Εικόνα 2. Διαθέτετε καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού;.....	71
Εικόνα 3. Χρησιμοποιείτε ελεγχόμενα λεξιλόγια για την καθιέρωση όρων;.....	72
Εικόνα 4. Χρησιμοποιείτε κανόνες καταλογογράφησης;	72
Εικόνα 5. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη κανονισμό λειτουργίας;	73
Εικόνα 6. Με ποιον τρόπο εξασφαλίζετε νέες προσκτήσεις στη Βιβλιοθήκη;.....	73
Εικόνα 7. Ποιους από τους παρακάτω τύπους υλικού διαθέτει η Βιβλιοθήκη;	74
Εικόνα 8. Εξαιρώντας τις δυσκολίες που ανέκυψαν λόγω της πανδημίας του νέου κορονοϊού, αντιμετωπίζετε κάποιο διαχρονικό πρόβλημα στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;.....	74
Εικόνα 9. Διατηρείτε συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες;	75
Εικόνα 10. Έχετε θεσμοθετημένες συνεργασίες με άλλες Βιβλιοθήκες;.....	75
Εικόνα 11. Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη σας η συμμετοχή σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;	76
Εικόνα 12. Αν σας δινόταν η δυνατότητα να συμμετέχετε σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών, ποια χαρακτηριστικά των λοιπών μελών του δικτύου θα προκρίνατε ως σημαντικά για να συμμετέχετε στο δίκτυο;	76
Εικόνα 13. Θεωρείτε ότι η Βιβλιοθήκη διαθέτει αναγκαίες υποδομές ώστε να συμμετέχει ενεργά σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;.....	77

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1. Υπόδειγμα καταγραφής στοιχείων επικοινωνίας	46
--	----

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Η ανάγκη για έγκαιρη και έγκυρη πρόσβαση στην πληροφορία αποτελεί ύψιστη υπηρεσία στον 21^ο αιώνα και ο ρόλος της βιβλιοθήκης είναι η διαφύλαξη της παραγωγής, η οργάνωση της γνώσης και η απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφορία.

Μία από τις κατηγοριοποιήσεις των βιβλιοθηκών είναι με βάση τον τύπο τους, οι πιο γνωστοί από τους οποίους είναι: οι εθνικές βιβλιοθήκες, οι ακαδημαϊκές και ερευνητικές βιβλιοθήκες, οι δημόσιες βιβλιοθήκες, οι σχολικές βιβλιοθήκες και οι ειδικές βιβλιοθήκες. Οι ειδικές βιβλιοθήκες δραστηριοποιούνται και αναπτύσσουν συλλογές σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες εξυπηρετώντας χρήστες με εξειδικευμένες πληροφοριακές ανάγκες. Μία υποκατηγορία ειδικών βιβλιοθηκών είναι οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες -ή βιβλιοθήκες κυβερνητικών υπηρεσιών- δηλαδή βιβλιοθήκες που έχουν ιδρυθεί και υποστηρίζονται πλήρως από την κυβέρνηση, ώστε να εξυπηρετούν τον σκοπό της. Ενώ το πρωταρχικό κοινό τους είναι η κυβέρνηση, το πραγματικό κοινό που εξυπηρετούν μπορεί να είναι ευρύτερο (Bolt & Burge, 2014).

Στην ιστορία των βιβλιοθηκών και σχεδόν για όλους τους τύπους βιβλιοθηκών παρατηρείται ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ τους με σκοπό τη βελτίωση των υπηρεσιών. Στην Ελλάδα, εντοπίζεται θεσμοθετημένη λειτουργία Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών, συντονιστής του οποίου είναι η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΦΕΚ 17/Α/15-2-2017, 2017). Επιπλέον, έχουν ήδη αναπτυχθεί με επιτυχία αρκετές επιμέρους συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών. Μία από τις πιο σημαντικές προσπάθειες δικτύωσης ελληνικών βιβλιοθηκών είναι ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ). Άλλες προσπάθειες που καταγράφονται είναι το Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών ως μέρος του Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών, το Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙΟΒΙ), η Ομάδα Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών και το Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ). Κατά την τρέχουσα περίοδο υπάρχει έντονη τάση δημιουργίας, δραστηριοποίησης ή ακόμη και αναβίωσης συνεργατικών σχημάτων βιβλιοθηκών. Σε αυτό το πλαίσιο, βρίσκονται υπό διαμόρφωση κι άλλα συνεργατικά σχήματα, όπως ένα συνεργατικό δίκτυο εκκλησιαστικών και θεολογικών βιβλιοθηκών, καθώς και ένα δίκτυο νοσοκομειακών βιβλιοθηκών.

Μέχρι το καλοκαίρι του έτους 2021 οπότε βρισκόταν σε εξέλιξη η παρούσα μελέτη, οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα λειτουργούσαν ως μονάδες για τους μητρικούς

φορείς στους οποίους ανήκουν, χωρίς να έχει συσταθεί κάποιου είδους κοινοπραξία για τη συγκριμένη κατηγορία ειδικών βιβλιοθηκών.

1.1 Πλαίσιο, σκοπός και στόχοι της πτυχιακής εργασίας

Σκοπός της κυβερνητικής βιβλιοθήκης είναι η υποστήριξη του κυβερνητικού έργου παρέχοντας μια έγκυρη πηγή άντλησης και παροχής ποικίλων ειδικευμένων πληροφοριών πρωτίστως για τους ανθρώπους που λαμβάνουν πολιτικές αποφάσεις, συντάσσουν νομοθεσίες και ορίζουν πολιτικές (Bolt & Burge, 2014, σ. 25). Οι υπάλληλοι των κυβερνητικών υπηρεσιών καθώς και τα μέλη της κυβέρνησης αποτελούν ουσιαστικό κοινό, ενώ σε ευρύτερη κλίμακα δύναται να εξυπηρετούνται υπάλληλοι διαφορετικών υπηρεσιών και οι ερευνητές και πολίτες. Οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες εξυπηρετούν κατά προτεραιότητα το πολιτικό κοινό καθώς είναι εκείνο που έχει τη μεγαλύτερη ανάγκη πρόσβασης στην εξειδικευμένη πληροφορία που έχει αναλάβει να ειδικευτεί η βιβλιοθήκη και να προσφέρει τις υπηρεσίες της.

Σε μία περίοδο όπου όλο και περισσότερες βιβλιοθήκες αναζητούν να ενταχθούν σε συνεργατικά σχήματα βιβλιοθηκών, η πρόταση για τη δημιουργία ενός δικτύου ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών κρίνεται άκρως επίκαιρη. Συνάμα, αναμένεται να είναι εξαιρετικά επωφελής τόσο στα στενότερα πλαίσια λειτουργίας των κυβερνητικών βιβλιοθηκών ως αυτόνομων οργανισμών, αλλά και με σκοπό την παροχή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας προς τους πολίτες από τους κυβερνητικούς φορείς. Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες της International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA) οι οποίες αφορούν τις Κυβερνητικές Βιβλιοθήκες “κάθε βιβλιοθήκη η οποία αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου δικτύου συνεργασίας αυξάνει τις πιθανότητές της για επιβίωση” (Bolt & Burge, 2014, σ. 52). Συνεπώς, στο πλαίσιο των συνεργασιών γίνεται λόγος τόσο για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των βιβλιοθηκών όσο και για την περαιτέρω ανάπτυξή τους, ιδιαίτερα μετά από την εμπειρία και τις επιπτώσεις της πανδημίας του νέου κορονοϊού και την επίδραση που είχε στη λειτουργία των βιβλιοθηκών όλων των τύπων.

Σκοπός της πτυχιακής εργασίας είναι η συμβολή στη συνεργασία μεταξύ των κυβερνητικών βιβλιοθηκών σε εθνικό επίπεδο. Στους στόχους της μελέτης περιλαμβάνεται η χαρτογράφηση της τρέχουσας κατάστασης των κυβερνητικών βιβλιοθηκών ως προς το βαθμό κάλυψης των αναγκαίων προϋποθέσεων δημιουργίας ελληνικού δικτύου κυβερνητικών βιβλιοθηκών, η διερεύνηση των μοντέλων λειτουργίας αντίστοιχων δικτύων

βιβλιοθηκών ανά τον κόσμο και τέλος η παρουσίαση ενός προτεινόμενου ολοκληρωμένου σχεδίου συγκρότησης συνεργατικού δικτύου με βάση συγκεκριμένα κριτήρια που αντλήθηκαν από τη σχετική βιβλιογραφία.

Για τη διερεύνηση του ερευνητικού ερωτήματος πραγματοποιήθηκε εντοπισμός, συγκέντρωση και μελέτη της διαθέσιμης βιβλιογραφίας η οποία αποτελείται από επιστημονικά άρθρα, βιβλία, πρακτικά συνεδρίων και τις επίσημες ιστοσελίδες κυβερνητικών υπηρεσιών. Παράλληλα, μελετήθηκαν και παρουσιάστηκαν δίκτυα κυβερνητικών βιβλιοθηκών που λειτουργούν στο εξωτερικό, καθώς και δίκτυα και συνεργασίες βιβλιοθηκών στην Ελλάδα. Για την προοπτική λειτουργίας και υποστήριξης ενός Δικτύου συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών, κρίθηκε σκόπιμη η σχεδίαση και αποστολή ερωτηματολογίου για την άντληση πρωτογενών στοιχείων με σκοπό την συγκροτημένη πρόταση δημιουργίας Δικτύου.

1.2 Μεθοδολογία

Δύο μέθοδοι έρευνας χρησιμοποιήθηκαν στη συγκεκριμένη έρευνα: α) η μελέτη της διαθέσιμης βιβλιογραφίας και β) ένα ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Αρχικά, μέσα από τη βιβλιογραφική έρευνα αξιοποιήθηκε η ελληνόγλωσση και ξενόγλωσση βιβλιογραφία στη θεματική των συνεργατικών δικτύων βιβλιοθηκών και κυβερνητικών βιβλιοθηκών για την κάλυψη της βιβλιογραφικής ανασκόπησης και τη θεμελίωση του θεωρητικού πλαισίου της μελέτης. Στο θεωρητικό σκέλος της μελέτης εξετάζονται οι πολλαπλοί τύποι δικτύων συνεργασίας, καθώς και τα χαρακτηριστικά τους. Στην ελληνική επικράτεια λειτουργούν πολλών διαφορετικών τύπων δίκτυα συνεργασίας βιβλιοθηκών, όχι όμως για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες. Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στις κυβερνητικές βιβλιοθήκες του Εκτελεστικού Σώματος, δηλαδή βιβλιοθήκες υπουργείων, αλλά και Ανεξάρτητων Αρχών. Για τις ανάγκες της τρέχουσας έρευνας εξετάζονται σε βάθος τα πιο αντιπροσωπευτικά δίκτυα βιβλιοθηκών τα οποία λειτουργούν στην Ελλάδα, ενώ γίνεται διερεύνηση δικτύων κυβερνητικών βιβλιοθηκών άλλων χωρών.

Το δεύτερο σκέλος της μεθοδολογίας αποτελεί την πρωτογενή συλλογή στοιχείων μέσω ερωτηματολογίου. Στην πρώτη φάση συγκεντρώθηκαν σε αρχείο Excel τα στοιχεία επικοινωνίας, όπου αυτό ήταν δυνατό, για ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες ή από τις μονάδες Διοίκησης κυβερνητικών φορέων, όταν δεν εντοπιζόνταν στοιχεία βιβλιοθηκών, καθώς και για βιβλιοθήκες των Ανεξάρτητων Αρχών. Τα στοιχεία αντλήθηκαν από το Μητρώο

Υπηρεσιών και Φορέων της Ελληνικής Διοίκησης (Υπουργείο Εσωτερικών, 2020) αλλά και από τις ιστοσελίδες των σχετικών φορέων. Παράλληλα με την εργασία εντοπισμού των κυβερνητικών βιβλιοθηκών, και αφού είχε μελετηθεί το θεωρητικό μέρος της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, συντάχθηκε η τελική μορφή του ερωτηματολογίου όπως εγκρίθηκε από την αρμόδια επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Αρ. Πρωτ. 43135/01-06-2021). Η διαδικασία συλλογής πρωτογενών δεδομένων και η ανάλυσή τους επιτρέπει τη μελέτη ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών ώστε να είναι δυνατή η διερεύνηση και αντιπαραβολή με τα αντίστοιχα στοιχεία της διαθέσιμης βιβλιογραφίας.

1.3 Περιορισμοί

Οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες διακρίνονται σε βιβλιοθήκες του Νομοθετικού Σώματος, του Εκτελεστικού Σώματος και του Δικαστικού Σώματος. Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στις κυβερνητικές βιβλιοθήκες του Εκτελεστικού Σώματος, δηλαδή στις βιβλιοθήκες των υπουργείων και στις βιβλιοθήκες των Ανεξάρτητων Αρχών.

Το ερωτηματολόγιο που αναλύεται στην παρούσα έρευνα (Κεφάλαιο 3), απευθύνθηκε σε ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες του Εκτελεστικού Σώματος. Για τη διακίνηση του ερωτηματολογίου και τη συλλογή των αποτελεσμάτων, έγινε χρήση της πλατφόρμας Microsoft Forms που παρέχεται από τον ιδρυματικό λογαριασμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για πρόσβαση στη σουίτα εργαλείων Microsoft 365. Αποδέκτες του ερωτηματολογίου ήταν οι υπηρεσίες για τις οποίες εντοπίστηκαν στοιχεία επικοινωνίας.

1.4 Ορισμοί

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι ορισμοί βασικών εννοιών που χρησιμοποιούνται στην εργασία.

- **Κυβερνητική βιβλιοθήκη:** Βιβλιοθήκη που εξυπηρετεί οποιαδήποτε κυβερνητική υπηρεσία, τμήμα ή φορέα ή το κοινοβούλιο, συμπεριλαμβανομένων των διεθνών, εθνικών και τοπικών (περιφερειακών) κυβερνητικών οργανώσεων. (Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης, 2016)
 - Σύμφωνα με άλλον διαθέσιμο ορισμό, είναι οι βιβλιοθήκες που έχουν ιδρυθεί και υποστηρίζονται πλήρως από την κυβέρνηση ώστε να εξυπηρετούν το σκοπό της. (Ενώ το πρωταρχικό κοινό τους είναι η

κυβέρνηση, το πραγματικό κοινό που εξυπηρετούν μπορεί να είναι ευρύτερο) (Bolt & Burge, 2014, σ. 9)

- **Δίκτυο βιβλιοθηκών:** Ομάδα βιβλιοθηκών οι οποίες συνεργάζονται κατόπιν γραπτής συμφωνίας και προκαθορισμένων διαδικασιών, επιδιώκοντας να παρέχουν βέλτιστες υπηρεσίες που σχετίζονται με το σκοπό τους, όπως η κοινή πρόσκτηση, η οργάνωση και η πρόσβαση σε τεκμήρια και πληροφορίες (ΦΕΚ, 4452/2017), ή μπορεί να μην υπάρχει δεσμευτική γραπτή συμφωνία, ωστόσο, και σε κάθε περίπτωση, το δίκτυο βιβλιοθηκών
 - ο Το δίκτυο βιβλιοθηκών αφορά μία σειρά από συνεργατικές υπηρεσίες μεταξύ βιβλιοθηκών όπως διαδανεισμού, ανταλλαγής βιβλιογραφικών εγγραφών κ.α. (Τσιμπόγλου, 2008b, σ. 141)
- **Κοινοπραξία βιβλιοθηκών:** Η κοινοπραξία αποτελεί μία ειδικού τύπου άτυπη ή επίσημη συνεργασία, η οποία εμπλέκει άμεσα όχι μόνο τις βιβλιοθήκες αλλά και τους εκδότες ή / και προμηθευτές. Οι κοινοπραξίες βιβλιοθηκών λόγω των πολλαπλών μελών που αντιπροσωπεύουν, καταφέρνουν και πετυχαίνουν οικονομίες κλίμακας στις μαζικές προμήθειες υπηρεσιών/συνδρομών. (Τσιμπόγλου, 2008b, σ. 141)
- **Χαλαρές Ομοσπονδίες:** Είναι κοινοπραξίες, αλλά ξεχωρίζουν από αυτές λόγω της οικονομικής λειτουργίας τους. Όταν η χρηματοδότηση προέρχεται από συνεισφορές μελών, η διοίκηση ασκείται από διευθύνουσα επιτροπή των εκπροσώπων των βιβλιοθηκών-μελών και διάφορες ομάδες εργασίας (Τσιμπόγλου, 2008b, σ. 244).
- **Συμπαγείς ομοσπονδίες:** Είναι κοινοπραξίες, αλλά ξεχωρίζουν από αυτές λόγω της οικονομικής λειτουργίας τους. Όταν η χρηματοδότηση είναι κεντρική ή συμπληρώνεται και από εξωτερικούς παράγοντες (Τσιμπόγλου, 2008b, σ. 245).
- **Συνεργατικά σχήματα:** Αποτελούν μέρος μίας ευρύτερης ομάδας/δικτύου. Σκοπός είναι να εξυπηρετηθούν μικρές υπο-ομάδες εντός ενός συνόλου βιβλιοθηκών, για ορισμένους σκοπούς.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι βοηθητικοί ορισμοί που σχετίζονται με την ανάλυση του θέματος της έρευνας.

- **Κυβέρνηση:** Ονομάζεται η ανώτατη κεντρική εκτελεστική εξουσία, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Συντάγματος. Το Υπουργικό Συμβούλιο, αποτελούμενο από τον Πρωθυπουργό, τους Υπουργούς, τους Υφυπουργούς και τους Υπουργούς χωρίς

χαρτοφυλάκιο, είναι το συλλογικό όργανο λήψης αποφάσεων που συγκροτεί την Κυβέρνηση της Ελλάδας. Η Κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων (Σύνταγμα της Ελλάδας, 2019, παρ. 81 & 82).

- **Υπουργείο:** Καλείται η δημόσια υπηρεσία που καλύπτει έναν εξειδικευμένο τομέα του κυβερνητικού έργου και έχει επικεφαλής έναν υπουργό. Σύμφωνα με τον Ν.4622/2019 αρ.13, οι υπουργοί, μεταξύ άλλων, έχουν την ανώτατη διεύθυνση των υπηρεσιών που υπάγονται στο υπουργείο, ασκούν σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής, τη νομοθετική πρωτοβουλία σε θέματα της αρμοδιότητάς τους και ασκούν κάθε άλλη αρμοδιότητα που τους παρέχει το Σύνταγμα και ο νόμος ή τους αναθέτει ο Πρωθυπουργός βάσει του Συντάγματος ή νόμου.
- **Ανεξάρτητη Αρχή:** Είναι συλλογικό διοικητικό όργανο με οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια. Σύμφωνα με τον Νόμο 3051/2002 οι ανεξάρτητες αρχές απολαύουν λειτουργικής ανεξαρτησίας και δεν υπόκεινται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές, δηλαδή είναι μεν ενταγμένες στο νομικό πρόσωπο του Κράτους, όχι όμως στη διοικητική ιεραρχία αρμόδιου Υπουργού. Οι ανεξάρτητες αρχές υπόκεινται σε κοινοβουλευτικό έλεγχο σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής.

1.5 Διάρθρωση της Εργασίας

Στην Εισαγωγή (Κεφάλαιο 1) της εργασίας αναφέρθηκαν το πλαίσιο και ο σκοπός της έρευνας, ενώ κρίθηκε χρήσιμη η παρουσίαση συγκεκριμένων ορισμών και περιορισμών που είχαν εφαρμογή στην εργασία. Στο Κεφάλαιο 2 γίνεται ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που αφορά τα συνεργατικά δίκτυα βιβλιοθηκών γενικώς και τα δίκτυα κυβερνητικών βιβλιοθηκών ειδικότερα. Στο ίδιο κεφάλαιο, αναφέρονται παραδείγματα σύστασης τέτοιων συνεργασιών από κυβερνητικές βιβλιοθήκες στο εξωτερικό και συνεργασίες βιβλιοθηκών από την Ελλάδα. Στο Κεφάλαιο 3 αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας η οποία περιλαμβάνει τη μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας και τη χρήση ερωτηματολογίου για τη συλλογή δεδομένων από τη συγκεκριμένη κατηγορία ειδικών βιβλιοθηκών, δηλαδή τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες. Στο Κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται τα ευρήματα από την ανάλυση των ερωτηματολογίων τα οποία, σε συνδυασμό με τη βιβλιογραφία, οδήγησαν στην εξαγωγή συμπερασμάτων και την ολοκληρωμένη πρόταση που παρουσιάζεται στο τελευταίο

κεφάλαιο (Κεφάλαιο 5) της εργασίας. Η εργασία ολοκληρώνεται με πλήρη λίστα βιβλιογραφικών αναφορών στις οποίες βασίστηκε η εκπόνηση της μελέτης. Τέλος, σημειώνεται πως επισυνάπτεται (Παράρτημα 1) η πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα που στάλθηκε στις κυβερνητικές βιβλιοθήκες, καθώς και το ερωτηματολόγιο (Παράρτημα 2) που αξιοποιήθηκε ως εργαλείο έρευνας.

Κεφάλαιο 2. Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα – Σχετικές προσπάθειες

Το χαρακτηριστικό γνώρισμα των δικτύων βιβλιοθηκών (libraries networks) είναι αυτό της συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών, η οποία πραγματώνεται μέσα από μια σειρά λειτουργίες όπως η ανταλλαγή υλικού (διαδανεισμός), η αποστολή αντιγράφων του υλικού για μελέτη από χρήστες άλλων βιβλιοθηκών, αλλά και η ανταλλαγή βιβλιογραφικών εγγραφών, κλπ. (Τσιμπόγλου, 2008b). Μερικές από τις βασικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των συνεργασιών, όπως παρουσιάστηκαν σε σχετική μελέτη για ελληνικές βιβλιοθήκες (Ζάχος, 1998, σσ. 176–177), είναι οι ακόλουθες:

1. Βιβλιογραφική πρόσβαση στις συλλογές άλλων μελών-βιβλιοθηκών
2. Διαδανεισμός υλικού μεταξύ των μελών
3. Ανταλλαγή βιβλιογραφικών εγγραφών
4. Συνεργατική ανάπτυξη συλλογών
5. Δημιουργία συλλογικών καταλόγων

Σύμφωνα με μελέτη που διεξήγαγε ο οργανισμός Online Computer Library Center (OCLC, 2012) -απευθυνόμενος σε 101 υπεύθυνους κοινοπραξιών στις Η.Π.Α.- σχετικά με τα οφέλη που αποκομίζουν από τη συμμετοχή της βιβλιοθήκης τους στη κοινοπραξία, το 30% θεωρεί πως η συμμετοχή στο δίκτυο προσφέρει επαγγελματική δικτύωση, το 23% εξοικονόμηση οικονομικών πόρων, το 12% αγορά ηλεκτρονικών πόρων, το 12% κοινή χρήση Ολοκληρωμένου Συστήματος Βιβλιοθήκης (Integrated Library System - ILS), το 11% κοινή χρήση πόρων, το 11% εκπαίδευση, το 10% τεχνολογικές λύσεις και το 7% επαγγελματική ανάπτυξη.

Σχετικά με τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα, υπάρχει εξαιρετικά περιορισμένος αριθμός μελετών που τις αφορούν (Μονοπολι & Mastora, 2012), παρότι υπάρχει καταγεγραμμένη¹ η ανάγκη για σύσταση ενός συνεργατικού σχήματος. Η παρούσα έρευνα

¹ Ημερίδα «Κυβερνητική Πληροφορία και Βιβλιοθήκες: παραγωγή – διαχείριση – πρόσβαση» 13 Ιουνίου 2014, Αθήνα και Working session “Government Information and Libraries”, 12 May 2014 στο πλαίσιο του 22^{ου} EBLIDA-

στηρίζεται εν πολλοίς στην εκφρασμένη ανάγκη των κυβερνητικών βιβλιοθηκών για δικτύωση και εξωστρέφεια, αλλά και στην ανάγκη για απόδοση στους πολίτες του περιεχομένου και των υπηρεσιών τα οποία διαχειρίζονται οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες, ενισχύοντας την αξία για «πρόσβαση στην πληροφορία», όπως αυτή διατυπώνεται και από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) της «Ατζέντας 2030» του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, και συγκεκριμένα τον ΣΒΑ 16².

2.1 Θεωρητικό μέρος – Βιβλιογραφική έρευνα

Οι συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών για επαγγελματικούς σκοπούς χρονολογούνται ήδη από τη δεκαετία του 1880 στην Αμερική. Οι συγγραφείς Horton & Pronevitz (2015) στο βιβλίο τους παρουσίασαν την ιστορία για τις συνεργασίες βιβλιοθηκών στην Αμερική, το οποίο παρείχε σημαντικό ιστορικό υπόβαθρο για την παρούσα έρευνά μας και αξιοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό, αντλώντας σχετικές πληροφορίες. Στην Ευρώπη και στην Αμερική έχουν αναπτυχθεί πολλά συνεργατικά σχήματα. Έχει παρατηρηθεί πως όταν οι βιβλιοθήκες αναπτύξουν συνεργασίες σε μερικούς τομείς και οργανωθούν συντονισμένα σε άλλους, τα οφέλη που δημιουργούνται είναι πολυδιάστατα. Υπάρχουν πολλών τύπων συνεργασίες που μπορούν να καλύψουν κάθε ανάγκη για δικτύωση. Από χώρα σε χώρα ενδέχεται να υπάρχουν τύποι συνεργασιών που δεν συναντώνται αλλού, λόγω, κυρίως, της οργάνωσης του διοικητικού μηχανισμού και ορισμένων νομοθετικών θεμάτων.

Στην Αμερικανική ιστορία της συνεργασίας βιβλιοθηκών, η American Library Association θεωρείται πρωτοπόρος, καθώς ήδη από το 1876 είχε ιδρύσει υπηρεσία με τίτλο Committee on Cooperation (Επιτροπή Συνεργασίας). Μέχρι το 1917 είχε αναπτυχθεί η πρώτη δέσμευση για διαδανεισμό υλικού μεταξύ βιβλιοθηκών, ενώ τα επόμενα χρόνια δόθηκε βάση στη

NAPLE Ετήσιου Συνεδρίου [«Libraries in Transition. Changes? Crisis? Chances!»](#) (13-14 Μαΐου 2014, Αθήνα)
[Τελευταία πρόσβαση: 02/08/2021]

² Access and Opportunity for All: How Libraries contribute to the United Nations 2030 Agenda (<https://www.ifla.org/publications/node/10546?og=7409>). [Τελευταία πρόσβαση: 02/08/2021]

δημιουργία καταλόγων αποτελώντας σημαντικό συστατικό στη μετέπειτα ανάπτυξη συνεργασιών για τις επόμενες δεκαετίες (Horton & Pronevitz, 2015, σ. 4).

Σύμφωνα με την έρευνα των Horton & Pronevitz, σε μελέτη του Υπουργείου Παιδείας των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής το 1972 σχετικά με την εξέλιξη των μοντέλων συνεργασίας βιβλιοθηκών, η πλειοψηφία των συνεργασιών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών δημιουργήθηκαν μετά το 1960, και κύριες δραστηριότητες αυτών ήταν ο εξορθολογισμός των εργασιών καταλογογράφησης και υιοθέτηση μερικών στοιχειωδών συστημάτων αυτοματισμού. Όπως παρουσιάζεται και στα επόμενα κεφάλαια της παρούσας εργασίας, στις σύγχρονες τάσεις των συνεργασιών παρατηρείται πως οι παραπάνω διεργασίες αποτελούν και σήμερα κάποιες από τις σημαντικότερες κινητήριες αιτίες για δικτύωση.

Από τη δεκαετία του 1990 έως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα, οι συνεργασίες βιβλιοθηκών ακολούθησαν την εξέλιξη της τεχνολογίας, εισήγαγαν στις λειτουργίες τους ηλεκτρονικούς πόρους με πρόσβαση στο διαδίκτυο και αξιοποίησαν τις δυνατότητες χρήσης βάσεων δεδομένων. Οι καινοτομίες δημιούργησαν την ανάγκη για διεύρυνση των συνεργασιών ή και τη δημιουργία νέων. Πλέον υπήρχε η ανάγκη για διαπραγμάτευση στις προμήθειες ηλεκτρονικών περιοδικών και καλύτερης διαχείρισης των οικονομικών. Για μερικές βιβλιοθήκες κρίθηκε αποτελεσματική η σύσταση ειδικής κοινοπραξίας λόγω γεωγραφικών περιορισμών για την επίτευξη ιδιαίτερων σκοπών ή και για άλλους λόγους. Ο Τσιμπόγλου (2008b, σ. 258) αναφέρει πως οι συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών με τη μορφή κοινοπραξιών στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αποτέλεσε λύση στο ζήτημα της εξοικονόμησης πόρων και στην ποιοτικότερη εξυπηρέτηση των πληροφοριακών αναγκών.

Στο ίδιο βιβλίο (2008b, σ. 253) εξετάζεται η ανάπτυξη των κοινοπραξιών των βιβλιοθηκών στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, διακρίνοντας τρεις φάσεις:

1. Στην πρώτη φάση καταγράφεται ο «Καταμερισμός υπαρχόντων έντυπων πόρων» της προ ψηφιακής εποχής κατά την οποία συμβαίνει αλματώδης αύξηση των επιστημονικών δημοσιευμάτων και της πληροφόρησης που καλούνται να διαχειριστούν οι βιβλιοθήκες.
2. Στην δεύτερη φάση όπου αναπτύσσονται συστήματα αυτοματισμού των καταλόγων των βιβλιοθηκών.
3. Στην τρίτη φάση με την έλευση των ηλεκτρονικών πηγών στις βιβλιοθήκες και τις πρώτες συνεργασίες για αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφόρησης και την διαχείριση των προκλήσεων με συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών.

Στην Ελληνική ιστορία της συνεργασίας των βιβλιοθηκών, έχει υπάρξει μεγάλη συζήτηση για την ανάληψη τέτοιων πρωτοβουλιών. Στο άρθρο των Μανιάτη & Μπώκου (1984) επισημαίνεται -ήδη από το 1984- η ανάγκη για συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών τόσο σε επίπεδο ειδικών βιβλιοθηκών όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών αποτέλεσε τη σημαντικότερη συνεργασία βιβλιοθηκών με τις ανάγκες ίδρυσης του Δικτύου να συζητούνται ήδη από τη δεκαετία του 1990. Η σύσταση του Συνδέσμου έγινε το 1998. Σημαντικό ρόλο στη δημιουργία της συνεργασίας εκείνη την περίοδο είχε αρχικά η ωρίμανση της συζήτησης και εν συνεχεία η ευκαιρία για κοινοτική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος για την Εκπαίδευση και την Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση (ΕΠΕΑΕΚ) της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με μια σειρά από παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών.

Ο Τσιμπόγλου (2008b, σ. 260) καταγράφει τη διάκριση της συνεργασίας των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών σε πέντε τεχνολογικά στάδια με κριτήριο τη διάθεση των εργαλείων τεχνολογιών πληροφόρησης ως προς τη συνεργασία των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών:

- ❖ Έως το 1980: Αδιατάρακτη συνέχεια και απομόνωση
- ❖ 1981 – 1987: Ρωγμή στην απομόνωση
- ❖ 1988 – 1994: Περίοδος προετοιμασίας
- ❖ 1995 – 2000: Συνεργασίες βιβλιοθηκών στο δημιουργούμενο ψηφιακό περιβάλλον
- ❖ 2000 - : Συνεργασία και αλληλεξάρτηση

Σχετικά με την ανάπτυξη της συνεργασίας των ελληνικών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, παρουσιάζεται (Τσιμπόγλου, 2008a) ένα υπόδειγμα των λειτουργικών υποσυστημάτων του, για την κατανόηση της σύστασης νέων συνεργατικών σχημάτων. Τα υποσυστήματα που αναφέρονται είναι τα εξής:

0. Θεσμοθέτηση και διοικητική οργάνωση των οντοτήτων και των συστημάτων συνεργασίας ελληνικών βιβλιοθηκών
1. Κοινόχρηστη συλλογή ηλεκτρονικών περιοδικών
2. Κοινόχρηστη συλλογή βάσεων δεδομένων
3. Συλλογικοί Κατάλογοι

4. Διαρκείς Επιτροπές Καταλογογράφησης – Αρχεία καθιερωμένων αποδόσεων – Θησαυρός – οντολογίες
5. Διαδανεισμός
6. Συντονισμένη δημιουργία Θεματικών Πυλών
7. Ανάπτυξη - συντονισμός τοπικών και θεματικών ηλεκτρονικών καταθετηρίων και ψηφιακών συλλογών
8. Ολοκληρωμένη και εξατομικευμένη πρόσβαση στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες
9. Υπηρεσίες και εναλλακτικό υλικό για τυφλούς χρήστες
10. Εκπαίδευση, κατάρτιση βιβλιοθηκονόμων. Πληροφοριακή παιδεία χρηστών

Σε άλλη πηγή (Χατζοπούλου, 2001) γίνεται αναφορά στην εξειδίκευση της βιβλιοθήκης που χρειάζεται για να συμβαδίζει με την εξέλιξη της τεχνολογίας. Πλέον οι βιβλιοθήκες δεν αποτελούν μία αυτοδύναμη πηγή πληροφόρησης αλλά μετατρέπονται σε έναν χώρο που παρέχει πρόσβαση στην πληροφόρηση, η οποία βρίσκεται μακριά από τα στενά όρια του χώρου της βιβλιοθήκης. Ο χρήστης έχει ανάγκες τόσο για την πρόσβαση στη γνώση όσο και στην εκπαίδευσή του για να αναζητεί σωστά με τεχνικές αναζήτησης πληροφοριών. Οι νέες τεχνολογικές εξελίξεις έχουν οδηγήσει τις βιβλιοθήκες στην παροχή νέων υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων είναι οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι, η παροχή ηλεκτρονικού υλικού, τα εκπαιδευτικά προγράμματα αλλά και οι συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες.

Οι ελληνικές δημόσιες βιβλιοθήκες στις αρχές του 21^{ου} αιώνα δεν είχαν προσαρμοστεί στις νέες εξελίξεις με ένα από τα προβλήματα να εντοπίζεται στην κατακερματισμένη οργανωτική και διοικητική δομή των βιβλιοθηκών (Χατζοπούλου, 2001). Οι βιβλιοθήκες δεν λειτουργούσαν προτυποποιημένα και συντονισμένα σε εθνικό επίπεδο και η λειτουργία τους βρισκόταν κάτω από διαφορετικούς διοικητικούς φορείς και επομένως διαφορετικό νομικό πλαίσιο. Αποτέλεσμα είναι η απουσία οργανωτικού μοντέλου ανάπτυξης για το σύνολο των βιβλιοθηκών. Το ίδιο πρόβλημα εντοπίζεται και σήμερα για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες οι οποίες διέπονται νομικά και λειτουργικά από το πλαίσιο που διέπει τους αντίστοιχους μητρικούς φορείς.

Η Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης από το 2007 έχει αναπτύξει προσπάθεια για τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για τις ελληνικές βιβλιοθήκες διακρίνοντας τρία επίπεδα συνεργατικών δράσεων που θα μπορούσαν να ενταχθούν στην Εθνική Πολιτική Βιβλιοθηκών:

- Συνεργασίες στο επίπεδο της κατηγορίας: Σε αυτό περιλαμβάνονται οι ομόλογες βιβλιοθήκες, εκείνες δηλαδή που ανήκουν σε μία κατηγορία όπως είναι οι ακαδημαϊκές ή νοσοκομειακές. Σκοπός είναι να εντοπιστούν τα κοινά προβλήματα, να προταθούν λύσεις και να εμπλακούν άνθρωποι και θεσμοί σχετικοί με τον συγκεκριμένο κλάδο.
- Συνεργασίες σε τοπικό – περιφερειακό επίπεδο: Σε αυτήν τη συνεργασία μπορούν να συμμετέχουν βιβλιοθήκες διαφορετικών τύπων με κριτήριο όμως την κοινή γεωγραφική τοποθεσία των βιβλιοθηκών. Σκοπός είναι η συμπληρωματικότητα των διαφορετικών ειδικοτήτων, η εξυπηρέτηση των αναγκών των τοπικών χρηστών και η ανάδειξη της τοπικής συνεργασίας.
- Συνεργασίες σε εθνικό επίπεδο: Περιλαμβάνονται οι κοινές δράσεις που αφορούν όλες τις βιβλιοθήκες της χώρας.

Το Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών (ΕΔΒ) και το Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών (ΔΕΒ) υπό τη διεύθυνση της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, με την πρόσφατη θεσμοθετημένη λειτουργία του ΕΔΒ το 2017, και τη σημαντική δράση που αναπτύσσει τα τελευταία χρόνια για το σύνολο των ελληνικών βιβλιοθηκών της Ελλάδας και του Εξωτερικού οι οποίες αφορούν τον Ελληνισμό, όπως είναι η Σεβέριος Βιβλιοθήκη της Κύπρου, αποτελεί σπουδαίο έργο στη σύγχρονη ιστορία των ελληνικών βιβλιοθηκών, όμοιο του οποίου δεν έχει καταγραφεί στην Ελλάδα. Στόχος είναι να αποτελέσει μία συντονισμένη συνεργασία για την εξέλιξη των βιβλιοθηκών, ακολουθώντας τα πρότυπα και τις εξελίξεις της βιβλιοθηκονομίας.

2.1.1 Ανάπτυξη συνεργασιών

Από τη μελέτη της βιβλιογραφίας (Σεμερτζάκη, 2008), προέκυψαν τα βήματα που πρέπει να ακολουθήσουν οι βιβλιοθήκες για τη σύσταση συνεργασιών, όπως περιγράφονται στη συνέχεια (Κατευθυντήριες Οδηγίες Calimera, 2006, σσ. 141–142).

- Αρχικά, οι συνεργασίες μπορούν να προκύψουν μέσα από την επιθυμία των βιβλιοθηκών για υλοποίηση μίας νέας ιδέας. Οι φορείς, στην προσπάθειά τους να αναζητήσουν τρόπους και μεθόδους για να υλοποιήσουν τις ιδέες, στρέφονται σε συνεργασία με άλλους φορείς-βιβλιοθήκες. Μια ανάγκη για δικτύωση μπορεί να έχει διαφορετικούς σκοπούς τους οποίους στοχεύει να καλύψει με την ανάπτυξη συνεργασίας. Τέτοια παραδείγματα είναι η ανάγκη για διαδανεισμό υλικού με στόχο την πιο ολοκληρωμένη κάλυψη ενός θέματος των συλλογών μεταξύ δύο ή παραπάνω

βιβλιοθηκών, τη συμφωνία προμήθειας ηλεκτρονικών περιοδικών για μία ομάδα βιβλιοθηκών εξοικονομώντας χρήματα και άλλες ακόμα περιπτώσεις.

- Εφόσον έχει μελετηθεί ο σκοπός που επιχειρείται μέσα από τη δημιουργία της συνεργασίας, είναι απαραίτητη η αναζήτηση υποστήριξης από ανώτερες διοικητικά υπηρεσίες για την απρόσκοπτη υλοποίηση της ιδέας σε όλα τα στάδια, από την έναρξη μέχρι την ολοκλήρωσή της.
- Σε αυτό το σημείο συμβάλλουν θετικά οι προσπάθειες των μελών για επιδίωξη επικοινωνίας με άτομα από άλλους οργανισμούς τα οποία θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στην ιδέα της συνεργασίας ή θα έδειχναν ενδιαφέρον για τη συμμετοχή σε αυτήν.
- Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς πρέπει να έχουν λάβει πλήρη γνώση της δραστηριότητας που αναπτύσσεται και να θεωρούν σημαντική τη συμμετοχή όλων των μελών.
- Η σύσταση ομάδων έργου από εκπροσώπους όλων των συμμετεχόντων φορέων, στην οποία κάθε βιβλιοθήκη-τμήμα θα αναλάβει -ανάλογα με την ειδίκευση που έχει αναπτύξει- έναν ρόλο για την οργάνωση της συνεργασίας.

Στο επόμενο στάδιο χρειάζεται να καθοριστεί η διοικητική μορφή της συνεργασίας (Σεμερτζάκη, 2008). Σε αυτό το πλαίσιο, είναι αναγκαίες οι παρακάτω ενέργειες:

- Συμφωνία και καθορισμός της αποστολής της συνεργασίας
- Σύνταξη στρατηγικού σχεδίου
- Ορισμός διοικητικού συμβουλίου ή εκτελεστικής ομάδας
- Δημιουργία ταυτότητας της συνεργασίας που θα είναι αναγνωρίσιμη για την εξωστρέφεια
- Δημιουργία ομάδας έργου
- Σύνταξη έκθεσης για την αναφορά του έργου προς τους υπεύθυνους / επιβλέποντες φορείς
- Συμφωνία για τις διαδικασίες σε περίπτωση πιθανής αποχώρησης μελών πριν την ολοκλήρωση του προγράμματος

Τα προηγούμενα σημεία είναι εξαιρετικά σημαντικά καθώς, “η θεσμική μορφή και η διοικητική οργάνωση του συστήματος συνεργασίας θα πρέπει να δίνει τη δυνατότητα να ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στις απαιτήσεις των καταστάσεων που έχουν διαμορφωθεί στην αγορά πληροφοριών” (Τσιμπόγλου, 2008b, σ. 475).

Η χρηματοδότηση κατέχει μία εξαιρετικά σημαντική θέση κατά τη φάση της σχεδίασης της συνεργασίας, καθώς χωρίς τους απαραίτητους οικονομικούς πόρους δεν είναι εφικτός ο ολοκληρωμένος σχεδιασμός, ούτε και η υποστήριξη της μετέπειτα λειτουργίας της συνεργασίας. Χρηματοδότηση μπορεί να αναζητηθεί από εθνικές - τοπικές επιχορηγήσεις, ευρωπαϊκά προγράμματα, καθώς και από συνδρομές μελών αν αυτό υποστηρίζεται από τον τύπο συνεργασίας.

Μια συνεργασία για να λειτουργήσει αποτελεσματικά και στις πιο δύσκολες στιγμές, πρέπει να έχει θεσπισθεί και να υποστηριχθεί από όλα τα συμβαλλόμενα μέλη. Κάθε μέλος χρειάζεται να έχει έναν διακριτικό ρόλο μέσα στην ομάδα και όλοι μαζί να προωθούν ένα επιτυχημένο αποτέλεσμα. Η πρόβλεψη διαχείρισης των προβλημάτων που προκύπτουν, καθώς και η συχνή επικοινωνία των μελών για ζητήματα της ομάδας, συμβάλει στην άμεση αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων και στην εμπλοκή των μελών για την επίλυση τους, με έμφαση στην ανάπτυξη συναισθημάτων συναδελφικότητας και προοπτικής εξέλιξης της συνεργασίας.

2.1.2 Συμβολή των συνεργασιών στην ανάπτυξη βιβλιοθηκών

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σε σχετικές έρευνες (Monopoli & Mastora, 2012) καθώς και σε παρουσίαση του Τσιμπόγλου (2014) σε ημερίδα με τίτλο “Κυβερνητική Πληροφορία και Βιβλιοθήκες: παραγωγή - διαχείριση – πρόσβαση”, οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες επιζητούν τη συμμετοχή τους σε συνεργασίες καθώς τα οφέλη είναι πολυδιάστατα.

Ανάλογα με τους στόχους που επιδιώκεται να επιτευχθούν από τη δημιουργία ή την ένταξη σε μία συνεργασία, αναπτύσσονται και τα ανάλογα οφέλη για τα μέλη-βιβλιοθήκες. Οι βιβλιοθήκες επιλέγουν τη συνεργασία με άλλες σχετικές βιβλιοθήκες ή οργανισμούς και δύναται να αναπτύξουν μερικές από τις παρακάτω δραστηριότητες και οφέλη.

Επαγγελματική δικτύωση

Η επαγγελματική δικτύωση είναι ένα σημαντικό κεφάλαιο που ενδιαφέρει τους βιβλιοθηκονόμους, καθώς μέσα από την επαγγελματική επικοινωνία έρχεται ο εμπλουτισμός των γνώσεων, η εξέλιξη των ανθρώπων αλλά και πιθανές νέες συνεργασίες που μπορεί να έχουν ως αφετηρία την ανταλλαγή απόψεων για κοινά ζητήματα. Ταυτόχρονα, επιτρέπει στις βιβλιοθήκες να συντονίζονται σε τοπικό επίπεδο για την καλύτερη

εξυπηρέτηση της κοινότητας και να οργανώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα και εκδηλώσεις για το κοινό. (Horton & Pronevitz, 2015, σ. 7)

Ολοκληρωμένα Συστήματα Βιβλιοθηκών (Integrated Library Systems)

Ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης βιβλιοθηκών αναφέρεται στα υπολογιστικά προγράμματα που εγκαθίστανται στις βιβλιοθήκες για να καλύψουν τις λειτουργίες τους. Τα επιμέρους προγράμματα του συστήματος επικοινωνούν μεταξύ τους δημιουργώντας ένα ολοκληρωμένο σύστημα κατάλληλο για τις ανάγκες επικοινωνίας, διαχείρισης και αυτοματοποίησης των λειτουργιών των βιβλιοθηκών – μελών που βρίσκονται σε συνεργασία.

Απαραίτητα υποσυστήματα ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης βιβλιοθηκών (Σεμερτζάκη, 2009), αποτελούν:

- **Καταλογογράφηση:** Με την ηλεκτρονική καταλογογράφηση του υλικού στο σύστημα επιτρέπεται η κοινή χρήση των εγγραφών που έχουν καταχωρηθεί, η προτυποποίηση των δεδομένων με διεθνή προγράμματα και κανόνες. Το σύστημα μπορεί να πραγματοποιηθεί με την εφαρμογή πρωτοκόλλου Z39.50 και την περεταίρω αξιοποίησή του με τη χρήση αρχείου καθιερωμένων όρων. Με την ενιαία πρόσβαση στις εγγραφές εξοικονομείται χρόνος για τους βιβλιοθηκονόμους από την επαναλαμβανόμενη καταλογογράφηση του ίδιου τίτλου και δίνεται χρόνος σε άλλες εργασίες, όπως η βελτίωση της εξυπηρέτησης των χρηστών και του σχεδιασμού προγραμμάτων εξωστρέφειας. Συμβάλλει, επίσης, στον σχεδιασμό κοινής πολιτικής ανάπτυξης συλλογής, όπου κάθε βιβλιοθήκη αναλαμβάνει κάποια θεματική, με σκοπό όλο το δίκτυο να μπορεί να εξυπηρετήσει σε βάθος διαφορετικούς θεματικούς τομείς.
- **Διακίνηση υλικού, δανεισμός:** Προσφέρεται δυνατότητα καταχώρησης των στοιχείων των μελών-πολιτών σε ηλεκτρονική βάση, οπότε και η βιβλιοθήκη μπορεί να διαχειριστεί ποιοτικότερα και ταχύτερα το υλικό που διακινείται και, επιπλέον, παρέχεται η επιλογή τήρησης ιστορικού των συναλλαγών που εκτελούνται.
- **Παραγγελίες υλικού:** Μέσα από το σύστημα μπορεί να πληροφορηθεί ο επισκέπτης για το υλικό που βρίσκεται υπό παραγγελία και να ενημερωθεί για τη βιβλιοθήκη που θα το έχει διαθέσιμο. Επίσης, οι άλλες βιβλιοθήκες – μέλη της συνεργασίας μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή την πληροφορία για την αποφυγή αγοράς ίδιων

τίτλων. Τέλος, επιτρέπει στις βιβλιοθήκες να έχουν καλύτερη διαχείριση των οικονομικών τους από το στάδιο των παραγγελιών, εκδίδοντας ευκολότερα τους προϋπολογισμούς.

- **Διαχείριση περιοδικών εκδόσεων:** Διευκολύνει τη διαχείριση παραγγελιών και συνδρομών σε περιοδικές εκδόσεις.
- **Αναζήτηση (OPAC):** Προσφέρεται η δυνατότητα ανάπτυξης ενός Δημοσίου Διαδικτυακού Καταλόγου Ανοιχτής Πρόσβασης (OPAC), οπότε και μπορεί να εξυπηρετείται το κοινό από μία βάση για τον εντοπισμό τίτλων από τις συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες.
- **Διαχείριση συστήματος (βοηθητικά προγράμματα):** Το βοηθητικό υποσύστημα επιτρέπει την παραμετροποίηση των επιμέρους συστημάτων και την προσαρμογή στις ανάγκες της βιβλιοθήκης που εξυπηρετεί.

Κοινός κατάλογος

Η καταλογογράφηση αποτελεί ένα εργαλείο της βιβλιοθήκης και όχι τον σκοπό λειτουργίας της, επομένως χρειάζεται ορθολογική διαχείριση της μεθόδου ανάπτυξης καταλόγων για την εξοικονόμηση πόρων και την κάλυψη των σύγχρονων αναγκών. Σε σχέση με τους ηλεκτρονικούς καταλόγους, ένα επιπλέον ζήτημα που εντοπίζεται είναι ότι σε διαφορετικές βιβλιοθήκες παρουσιάζεται αρκετές φορές και μία διαφορετική εκδοχή της καταλογογράφησης των ίδιων τεκμηρίων, καθιστώντας, τελικά, δύσχρηστη την ανάκτηση τεκμηρίων (Τσιμπόγλου, 2009).

Η ανάπτυξη συλλογικών καταλόγων προσβλέπει στην παροχή για τους χρήστες, ενοποιημένης πρόσβασης για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από ένα σημείο με τρόπο αποτελεσματικό. Για τη βιβλιοθήκη, προσφέρει διευκόλυνση των βιβλιοθηκονομικών εργασιών, όπως είναι η συνεργατική καταλογογράφηση, η χρήση κοινών καθιερωμένων όρων, αλλά και ο διαδανεισμός όταν υποστηρίζεται τέτοια υπηρεσία από το δίκτυο (Κουής, Ευθυμίου, Τσιμπόγλου, & Πουλή, 2007).

Διαδανεισμός

Μια ακόμα υπηρεσία που μπορεί να υποστηριχθεί μέσα από μία συνεργασία είναι ο διαδανεισμός. Με τον διαδανεισμό, ένα βιβλίο παραδίδεται στους χρήστες από μία βιβλιοθήκη που τους εξυπηρετεί χωροταξικά, καθώς οι βιβλιοθήκες-μέλη της συνεργασίας

έχουν συμφωνήσει για τη διαμεσολάβηση διακίνησης των τίτλων (Horton & Pronevitz, 2015, σ. 54).

Υπηρεσίες ηλεκτρονικών πηγών

Στο άρθρο των Παπαθεοδώρου & Τσιμπόγλου (2001) επισημαίνεται ότι τα ηλεκτρονικά περιοδικά αποτελούν τη σύγχρονη εκδοτική τάση με την οποία πρέπει να προσαρμόζεται η βιβλιοθήκη για την κάλυψη των αναγκών των χρηστών της. Ωστόσο παρατηρείται ότι το κόστος συνδρομής για αυτά παραμένει υψηλό σε σχέση με την έντυπη μορφή του όταν αυτή επικρατούσε, ενώ καταγράφεται και η τάση αύξησης του κόστους σε αρκετές περιπτώσεις, προκαλώντας οικονομικές δυσκολίες στις βιβλιοθήκες που οδηγούνται σε αυξήσεις των προϋπολογισμών ή πιθανότερα σε περικοπές συνδρομών.

Οι βιβλιοθήκες χρειάζεται να αντιμετωπίσουν μεταξύ άλλων και την αυξανόμενη παραγωγή ηλεκτρονικών δημοσιευμάτων. Στην προσπάθεια τους οι βιβλιοθήκες να κρατήσουν υψηλή ποιότητα στις συλλογές τους, αναζητούν τρόπους διαχείρισης των συνδρομών. Οι κοινοπραξίες βιβλιοθηκών έρχονται να αντιμετωπίσουν το παραπάνω ζήτημα με συλλογικές τακτικές στη διαπραγμάτευση του κόστους εκχώρησης δικαιωμάτων για πρόσβαση στις ηλεκτρονικές πηγών από τους εκδότες για το σύνολο των μελών - βιβλιοθηκών. Δίνεται παράλληλα η δυνατότητα συμφωνίας παροχής επιπλέον υπηρεσιών για τις βιβλιοθήκες, όπως η εξασφάλιση της χρήσης άρθρων για το διάστημα που έχουν πληρωθεί ακόμα και μετά τη διακοπή της συνδρομής, μια υπηρεσία που δεν θεωρείται δεδομένη.

Εκπαίδευση - συμβουλευτική

Μέσω της συνεργασίας, διοργανώνονται προγράμματα εκπαίδευσης βιβλιοθηκονόμων για την ενημέρωση νέων εξελίξεων στην επιστήμη, τη χρήση και εξοικείωση σε υπάρχοντα και νέα βιβλιοθηκονομικά προγράμματα, τη συμβουλευτική, την καθοδήγηση διοργάνωσης και επίβλεψης προγραμμάτων κοινού, την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων και άλλων θεματικών ενότητων. Η ομαδική μέθοδος διδασκαλίας εξασφαλίζει ίση πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλες τις βιβλιοθήκες – μέλη του δικτύου, οπότε και βελτιώνεται η ειδίκευση όλων των βιβλιοθηκονόμων, ακόμα και στις μικρότερες βιβλιοθήκες που ενδεχομένως να μην υπήρχε η δυνατότητα κάλυψης του κόστους εκπαίδευσης από τον προϋπολογισμό αλλά ούτε και από τον οργανισμό που εντάσσονται διοικητικά, ενώ παράλληλα υπάρχει διαπραγμάτευση του κόστους για τις μαζικές εκπαιδεύσεις μέσω της οικονομίας κλίμακας (Horton & Pronevitz, 2015, σ. 46).

Η Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, μέσω του προγράμματος ενίσχυσης δημοσίων βιβλιοθηκών που εντάσσεται στις δράσεις του Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών, προσφέρει διαρκή υποστήριξη και ενίσχυση του προσωπικού των Δημοσίων Βιβλιοθηκών αλλά και επιδιώκει τον εκσυγχρονισμό των λειτουργιών τους (Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, 2021a). Πρόσφατο παράδειγμα σχετικής δράσης από την ΕΒΕ αποτελεί η εξασφάλιση της συμμετοχής 80 στελεχών από ελληνικές βιβλιοθήκες στα διαδικτυακά σεμινάρια της American Library Association (ALA) με αντικείμενο το RDA (Resource Description and Access) Toolkit, καλύπτοντας πλήρως το κόστος για όλους τους συμμετέχοντες (Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, 2021b).

Προμήθεια αγαθών / υπηρεσιών

Ανάλογα με τον τύπο συνεργασίας των βιβλιοθηκών, δηλαδή τους στόχους που επιχειρείται να επιτευχθούν καθώς και τη νομική υπόσταση της συνεργασίας, δίνεται ευχέρεια διαπραγματεύσεων για προμήθεια υλικών και υπηρεσιών των βιβλιοθηκών. Οι προμήθειες μπορεί να αφορούν αγορά τεχνολογικού εξοπλισμού για τα μέλη-βιβλιοθήκες, την παραγγελία επίπλων κα. Οι διαπραγματευτικές δυνατότητες γίνονται ισχυρότερες όσο μεγαλύτερο είναι το δίκτυο βιβλιοθηκών που συμμετέχει στις αγορές, ωφελούμενες από επιπρόσθετες εκπτώσεις (Horton & Pronevitz, 2015, σ. 49).

Ενιαία πολιτική

Στο άρθρο της Χατζοπούλου (2001) αναφέρεται ότι με τη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής για τις δημόσιες βιβλιοθήκες, αξιοποιείται το σύνολο των ελληνικών και διεθνών πηγών πληροφόρησης προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Η δημιουργία ενός ενιαίου νομικού πλαισίου λειτουργίας των βιβλιοθηκών αποτελεί ένα χρόνιο ζήτημα που δεν έχει αντιμετωπιστεί σε εθνικό επίπεδο, στερώντας από τις βιβλιοθήκες την εξέλιξη τους και την προσαρμογή τους στην κάλυψη των σύγχρονων αναγκών των χρηστών (Χατζοπούλου, 2001) & (Μανιάτη & Μπώκος, 1984). Ανάλογα οφέλη ισχύουν και με την ανάπτυξη ενιαίας πολιτικής, στα πλαίσια της συνεργασίας, για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες.

Δραστηριότητες κοινοπραξιών ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στις ΗΠΑ

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν σε κοινοπραξίες ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών στις ΗΠΑ τη περίοδο 1931-1970 (Cuadra & Patrick, 1972).

Δραστηριότητες κοινοπραξιών 1931-1970	Ποσοστό κοινοπραξιών που είχαν αντίστοιχη δραστηριότητα
Αμοιβαία δικαιώματα δανεισμού των μελών	78%
Εκτεταμένες υπηρεσίες διαδανεισμού	64%
Δημιουργία συλλογικών καταλόγων ή κοινών καταγραφών (lists)	62%
Υπηρεσίες φωτοτύπησης	58%
Υπηρεσίες αναφοράς	40%
Υπηρεσίες παράδοσης	35%
Αμοιβαίες ενημερώσεις για αγορά υλικού	32%
Ειδικές υπηρεσίες επικοινωνίας	28%
Πρόγραμμα εκδόσεων	27%
Παραγωγή βιβλιογραφικών δελτίων καταλόγου	27%
Άλλη υποστήριξη καταλόγου	26%
Κοινές αγορές υλικού	24%
Εξειδίκευση σε θεματικές προσκτήσεις	22%
Άλλες δραστηριότητες προσκτήσεων	18%
Μικροταινίες	17%
Δημιουργία κέντρου παροχής πόρων ή αποθήκευσης	17%
Βιβλιογραφικό κέντρο	14%
Κοινά ερευνητικά έργα	14%
Εκκαθαρίσεις συναλλαγών	12%
Εκπαίδευση προσωπικού	12%
Πρόγραμμα προσανατολισμού χρηστών	11%
Υπηρεσίες βιβλιοδεσίας	6%
Πρόγραμμα εύρεσης προσωπικού	5%

Πίνακας 1. Δραστηριότητες κοινοπρακτικών σχημάτων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, ΗΠΑ 1931-1970.

Τοπική δικτύωση

Η αξία της τοπικής δικτύωσης κρίνεται ωφέλιμη για το σύνολο της τοπικής κοινότητας σε διάφορους τομείς, αναλόγως των στόχων που έχουν προσδιοριστεί για τη συνεργασία των βιβλιοθηκών ή και άλλων φορέων σε συνεργασία με βιβλιοθήκες.

Στο 25ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στην παρουσίαση με τίτλο "Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και τοπικά δίκτυα: νέες ευκαιρίες" (Κακάλη & Βαρδακώστα, 2019), έγινε λόγος για τις ευκαιρίες και τα οφέλη ανάπτυξης τοπικών δικτύων. Μερικές από τις προτάσεις που τέθηκαν ήταν η ανάπτυξη συλλογών με ειδικό και τοπικό ενδιαφέρον, η συμμετοχή σε προγράμματα ανάδειξης της τοπικής ιστορίας, και ψηφιακής αναπαράστασης της μέσω των ψηφιακών βιβλιοθηκών, η διοργάνωση εκδηλώσεων με αντικείμενο την ανάδειξη της τοπικής και πολιτιστικής δραστηριότητας, συνεργασίες με ειδικές ομάδες (Σχολεία, ΑΜΕΑ) καθώς και δωρεές / ανταλλαγές μεταξύ τοπικών βιβλιοθηκών.

2.1.3 Τύποι συνεργασίας

Υπάρχουν πολλαπλές μορφές συνεργασίας για τις βιβλιοθήκες. Συνήθως, η επιλογή του τύπου συνεργασίας προσαρμόζεται και ευθυγραμμίζεται με τους στόχους που έχουν καθοριστεί στο στάδιο της σχεδίασης. Στο βιβλίο του Τσιμπόγλου (2008b, σ. 243) έχουν παρουσιαστεί τέσσερις διαφορετικού τύπου συνεργασίες, όπως αναλύονται παρακάτω. Οι τύποι αυτοί αποτελούν μία γενικευμένη εικόνα για τις ανάγκες κατανόησης των διαφορετικών μοντέλων, με χαρακτηριστικά τον χρόνο και τον τρόπο συγκρότησης, χρηματοδότησης και διαχείρισης.

Τύπος 1: Χαλαρές ομοσπονδίες

Συνήθως αποτελεί μία τοπική ή περιφερειακή κοινοπραξία με χαρακτηριστικά ομοσπονδιακού τύπου οργάνωσης. Τα μέλη έχουν αυτονομία και οι υποχρεώσεις εντός της συνεργασίας είναι ελάχιστες. Δεν έχει κεντρική διοίκηση και επίσης δεν έχει ως στόχο κάποια κεντρική χρηματοδότηση. Γενικά έχει χαμηλά λειτουργικά έξοδα, ενώ αποφέρει περιορισμένα οφέλη στα μέλη-βιβλιοθήκες.

Τύπος 2: Δίκτυα βιβλιοθηκών διαφορετικών κατηγοριών

Χαρακτηριστικό της συνεργασίας είναι η διαφορετικότητα των κατηγοριών βιβλιοθηκών που συμμετέχουν ως μέλη. Τα διαφορετικά ενδιαφέροντα και στόχοι των μελών – βιβλιοθηκών, λόγω της φύσης της οργάνωσης, καθιστούν εθελοντική τη συμμετοχή στις επιμέρους δράσεις. Είναι πιθανό να υπάρχει κεντρικό μοντέλο διοίκησης, ωστόσο οι τυχόν εκπτώσεις

από προμηθευτές είναι χαμηλότερες από εκείνες που μπορούν να προκύψουν στις υπόλοιπες μορφές συνεργασίας.

Τύπος 3: Συμπαγείς ομοσπονδίες

Στον τύπο της συμπαγούς ομοσπονδίας, υπάρχει συνήθως κάποια πηγή χρηματοδότησης. Μέλη μπορούν να αποτελούν βιβλιοθήκες τόσο με ομοιογενή χαρακτηριστικά όσο και με ετερογενή. Στη διοίκηση υπάρχει μόνιμο προσωπικό με ρόλο την οργάνωση της κοινοπραξίας και την ανάπτυξη προγραμμάτων. Τα οφέλη για τα μέλη είναι περισσότερα από τις προηγούμενες μορφές συνεργασίας, όπως και οι τυχόν εκπώσεις από εκδότες. Η ανάπτυξη συλλογικού καταλόγου είναι μία ακόμα πιθανή υπηρεσία που μπορεί να αναπτυχθεί στο πλαίσιο της κοινοπραξίας.

Τύπος 4: Εθνικές κοινοπραξίες με κεντρική χρηματοδότηση

Οι εθνικές κοινοπραξίες έχουν κεντρική χρηματοδότηση που εξασφαλίζει κεντρικά κονδύλια. Σε αυτόν τον τύπο κοινοπραξίας, οι συμβάσεις και οι πληρωμές για τις προμήθειες της κοινοπραξίας, πραγματοποιούνται κεντρικά από τη διοίκηση. Οι συμφωνίες για προμήθειες ωστόσο αποφασίζονται από κοινού με όλα τα μέλη. Η κεντρική διοίκηση μπορεί να έχει τον ρόλο της συγκρότησης της ημερήσιας διάταξης και της χάραξης πολιτικής. Παράλληλα μπορεί να αναπτυχθεί η από κοινού ανάπτυξη συλλογικού καταλόγου.

Εταιρικές συνεργασίες

Στο άρθρο της Σεμερτζάκη (2008, σ. 8) γίνεται λόγος για τις εταιρικές συνεργασίες μεταξύ των δημοσίων βιβλιοθηκών. Οι δημόσιες βιβλιοθήκες δεν αποτελούν κάποιου είδους κερδοσκοπικής εταιρείας, αλλά είναι μία υπηρεσία που σκοπό έχει τη διαφύλαξη και την παροχή πρόσβασης στις πληροφορίες για το κοινό. Οι συνεργασίες με εταιρείες όπως τα πολιτιστικά ιδρύματα, στοχεύουν να καταστήσουν περισσότερο προσβάσιμες τις συλλογές.

Η επιλογή ενός τύπου συνεργασίας δύναται να τροποποιηθεί στο μέλλον, ανάλογα με τις αναπροσαρμογές που συμφωνούνται για τους στόχους που επιδιώκεται να επιτευχθούν μέσα από μία συνεργασία. Τέτοιο παράδειγμα αποτελεί ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών ο οποίος κατά την ίδρυση του είχε τη μορφή Κοινοπραξίας και στη συνέχεια έλαβε εκείνη του Συνδέσμου.

2.2 Σχετικές προσπάθειες – έρευνες

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας προέκυψε ο εντοπισμός πολυάριθμων συνεργασιών βιβλιοθηκών. Αρχικά, επιχειρείται η παρουσίαση ορισμένων δικτύων κυβερνητικών βιβλιοθηκών που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη, με αναφορά στους σκοπούς συγκρότησης και του είδους συνεργασίας. Στο επόμενο υποκεφάλαιο, παρατίθενται κάποιες από τις συνεργασίες ειδικών βιβλιοθηκών που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, αναφέροντας το ιστορικό συγκρότησής τους καθώς και του είδους της συνεργασίας.

2.2.1 Συνεργατικά Δίκτυα Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών Παγκοσμίως

Μελετώντας την τάση συνεργασίας των κυβερνητικών βιβλιοθηκών σε άλλα κράτη, παρατηρείται πως υπάρχουν χώρες οι οποίες έχουν προχωρήσει στην ανάπτυξη δράσεων στον τομέα της βιβλιοθηκονομικής συνεργασίας της συγκεκριμένης κατηγορίας ειδικών βιβλιοθηκών.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα υποενότητα παρουσιάζονται δίκτυα κυβερνητικών βιβλιοθηκών που έχουν αναπτυχθεί στο εξωτερικό, κάνοντας συνοπτική ιστορική ανασκόπηση καθώς και παράθεση πληροφοριών για τις συνεργασίες και δράσεις που αναπτύσσονται από αυτά.

Federal Library and Information Network

Στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, ως μία κατεξοχήν χώρα εφαρμογής και ανάπτυξης σύγχρονων μεθόδων της επιστήμης της βιβλιοθηκονομίας, έχει συγκροτηθεί το Federal Library and Information Network (FEDLINK). Πρόκειται για το μεγαλύτερο εθνικό Ομοσπονδιακό Δίκτυο Βιβλιοθηκών και Πληροφόρησης των ΗΠΑ με περισσότερα από 1000 ομοσπονδιακά γραφεία και κέντρα πληροφόρησης (Beachell, 1988). Το FEDLINK είναι ένα πρόγραμμα συνεργατικού δικτύου που ιδρύθηκε από την Federal Library and Information Center Committee (FLICC) του οργανισμού Library of Congress (LOC). Αποστολή του δικτύου είναι η αποτελεσματικότερη διαχείριση αγοράς, κατάρτισης και διανομής πόρων και υπηρεσιών των ομοσπονδιακών βιβλιοθηκών και κέντρων πληροφόρησης, συντονίζοντας κοινές υπηρεσίες και παρέχοντας συνεχείς επαγγελματικές εκπαιδεύσεις στο προσωπικό πληροφόρησης με ήδη επιτυχημένα εκπαιδευτικά προγράμματα (Kerchoff, 1995). Μέσω της συνεργασίας του FEDLINK, η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου (LoC) μοιράζεται τη γνώση της με άλλες υπηρεσίες βιβλιοθηκών και πληροφοριών και ενοποιεί την αγοραστική δύναμη των

ομοσπονδιακών υπηρεσιών (Library of Congress, 2019a). Η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου (LoC) και συγκεκριμένα το FEDLINK είναι εξουσιοδοτημένο να παρέχει τις υπηρεσίες του σε άλλες ομοσπονδιακές υπηρεσίες των Ηνωμένων Πολιτειών.

Το FEDLINK έχει σταθερές επιτροπές αλλά και ειδικές επιτροπές, για να κατευθύνουν αυτή και τις ομάδες εργασίας καθώς και συμβουλευτικά συμβούλια για να υποστηρίζουν τις πρωτοβουλίες της. Οι μόνιμες επιτροπές του δικτύου είναι η Επιτροπή Βραβείων (Awards Committee), η Επιτροπή Προϋπολογισμού και Οικονομικών (Budget and Finance Committee), η Επιτροπή μελών και διακυβέρνησης (Membership and Governance Committee) και η Επιτροπή διορισμών (Nominating Committee). Στις Ομάδες Εργασίας (Working Groups) του δικτύου FEDLINK περιλαμβάνονται η ομάδα Αμερικανικών Ινδικών βιβλιοθηκών (American Indian Libraries), η ομάδα για την Εκπαίδευση (Education), η ομάδα εργασίας FedGrey (FedGrey Working Group), η ομάδα Ανθρώπινου δυναμικού (Human Resources), η ομάδα Τεχνολογίας των Πληροφοριών (Information Technology), η ομάδα Τεχνικών βιβλιοθήκης (Library Technicians), η ομάδα Διατήρησης (Preservation) και η ομάδα Research and Metrics (Library of Congress, 2016).

Τα μέλη του δικτύου, όπως αναφέρεται στη μελέτη του Beachell (1988), επωφελούνται από τη δυνατότητα πρόσβασης σε μία σειρά από αυτοματοποιημένες υπηρεσίες μεταξύ των οποίων είναι η διαδικτυακή αναζήτηση σε βάσεις δεδομένων και ο διαδανεισμός μεταξύ βιβλιοθηκών. Σημαντικό χαρακτηριστικό του δικτύου αποτελεί η δυνατότητα επίτευξης οικονομικών εκπτώσεων και ευνοϊκών όρων σε υπηρεσίες παρεχόμενες από τρίτους, μέσω συμβολαίων που διαπραγματεύεται το δίκτυο για τα μέλη. Άλλα προνόμια για τις βιβλιοθήκες – μέλη είναι η δυνατότητα συμβουλευτικής και ενημέρωσης από βιβλιοθηκονόμους που παρακολουθούν τις εξελίξεις στον τομέα των ομοσπονδιακών υπηρεσιών, η παροχή νομικών συμβουλών και η διαφάνεια στα οικονομικά (Library of Congress, 2020).

Το δίκτυο χρησιμεύει παράλληλα ως μέσω συζήτησης για τις πολιτικές, τα προγράμματα και τις τεχνολογίες που επηρεάζουν τις ομοσπονδιακές βιβλιοθήκες και υπηρεσίες πληροφοριών των ΗΠΑ (Library of Congress, 2019b).

EUROLIB

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε λειτουργία η συνεργασία EUROLIB με έτος ίδρυσης το 1988. Το EUROLIB αποτελεί μία συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών που λειτουργούν

υποστηρικτικά στα διάφορα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των συνδεδεμένων ερευνητικών ιδρυμάτων με αυτά. Μεταξύ άλλων, μέλη της συνεργασίας αποτελούν η βιβλιοθήκη του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κεντρική Βιβλιοθήκη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η βιβλιοθήκη της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Eurolibnet, 2018). Σκοπός της συνεργασίας είναι η βελτίωση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών, η εκπαίδευση του προσωπικού καθώς και η επίτευξη αποτελεσματικότερης διαχείρισης οικονομικών πόρων για την προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού και υπηρεσιών. Παράλληλα, αναπτύσσονται κοινά εργαλεία διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών, υποστηρίζεται η κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση σε διάφορα θέματα όπως η παροχή πρόσβασης σε ιστορικές και σύγχρονες συλλογές και τα πνευματικά δικαιώματα, ενώ οργανώνονται τακτικές συναντήσεις μεταξύ των μελών με σκοπό τη συζήτηση εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών, και την ανταλλαγή προσωπικού (Eurolibnet, 2008).

Στο άρθρο των Dierickx & Evans (1996) παρουσιάζεται η λειτουργία του EUROLIB. Αναφέρεται ότι στην προσπάθεια του δικτύου να οργανώσει μία κατάλληλη διοικητική οργάνωση, ώστε να επιτευχθεί τακτική συνεργασία, το 1981 συστάθηκε για πρώτη φορά η θέση μόνιμης γραμματείας του δικτύου EUROLIB με έδρα την κεντρική βιβλιοθήκη της Επιτροπής στις Βρυξέλλες. Το 1988 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισε τη δημιουργία και πλήρωση θέσης προέδρου / συντονιστή και γραμματείας για τις ανάγκες λειτουργίας της συνεργασίας. Στόχοι της συνεργασίας σύμφωνα με το παραπάνω άρθρο των Dierickx & Evans είναι η δημιουργία ολοκληρωμένου συστήματος βιβλιοθηκών, η ανοικτή πρόσβαση στη συμμετοχή και τα οφέλη που απορρέουν από τη συνεργασία, η παροχή πληροφοριών για τα ζητήματα της Ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και υποθέσεων που αφορούν την Ευρωπαϊκή Ένωση, η κοινή πρόσβαση σε άρθρα και πληροφορίες, η τυποποίηση υλικού και λογισμικού για τις βιβλιοθήκες – μέλη, και η συμμετοχή σε κοινά προγράμματα εκπαίδευσης προσωπικού.

Εμπόδια στην ανάπτυξη της συνεργασίας έχουν εντοπιστεί ως προς τη μη αναγνώριση της ουσιαστικής προφοράς του δικτύου από τη διοικητική ιεραρχία, οπότε και παρατηρείται ανεπάρκεια στη στήριξη του δικτύου από θεσμικής πλευράς, παρεμποδίζοντας την εξέλιξή του. Ωστόσο, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, το δίκτυο EUROLIB φαίνεται πως έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει να λειτουργεί, ενώ το σχέδιο ανάπτυξης που υπάρχει θα χρειαζόταν περίπου πέντε χρόνια για να τεθεί σε πλήρη εφαρμογή, δεδομένης της αντίστοιχης πολιτικής βούλησης.

Australian Government Library and Information Network

Στην Αυστραλία, στον τομέα της συνεργασίας κυβερνητικών βιβλιοθηκών, δραστηριοποιείται το Australian Government Library and Information Network (AGLIN) από το 1993. Η ίδρυσή του προέκυψε μετά από περίπου είκοσι χρόνια συζητήσεων και προτάσεων προς την αυστραλιανή κυβέρνηση σχετικά με την ανάγκη ύπαρξης συντονιστικού φορέα για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες. Το δίκτυο αρχικά ιδρύθηκε με την επωνυμία Federal Libraries Information Network (FLIN) και ,λίγα χρόνια αργότερα, το 2003 έγινε μετονομασία στη σημερινή του μορφή ως AGLIN (Stapleton, 2010). Σκοπός του δικτύου αποτελεί η βελτίωση των κυβερνητικών βιβλιοθηκών και των υπηρεσιών που προσφέρονται προς υποστήριξη του κυβερνητικού έργου. Με την εκπροσώπηση επιδιώκεται η επαγγελματική εξέλιξη και κατάρτιση του προσωπικού, η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς, καθώς και η συλλογική προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών για τις βιβλιοθήκες. Μέλη της συνεργασίας αποτελούν μεταξύ άλλων η βιβλιοθήκη του Υπουργείου Άμυνας και η βιβλιοθήκη της Australian Electoral Commission (Australian Government Library and Information Network, 2020).

Η ανάπτυξη του δικτύου και η αποδοτικότητα των συνεργασιών του AGLIN, οφείλονται επίσης στη συνεργασία που υπάρχει με την Australian Library and Information Association (ALIA) καθώς και με την Εθνική Βιβλιοθήκη της Αυστραλίας (NLA). Αποτελεί μία συνεργασία η οποία δεν υποστηρίζεται ούτε χρηματοδοτείται από την Αυστραλιανή κυβέρνηση. Το AGLIN είναι ένας ανεξάρτητος οργανισμός που χρηματοδοτείται από τα μέλη του (Stapleton, 2010).

Στο συμπόσιο που έλαβε χώρα στην Αυστραλία το 2012 (Missingham, 2012), με τη συνδιοργάνωση του AGLIN με τίτλο “Value of Libraries”, επισημάνθηκε η ανάγκη των βιβλιοθηκών να προσαρμοστούν στις σύγχρονες ανάγκες. Παράλληλα, παρουσιάστηκε το σημαντικό ζήτημα που καλούνται να διαχειριστούν οι βιβλιοθήκες σχετικά με τη χρηματοδότηση, όπου ενώ αποτελεί προϋπόθεση για την εξέλιξη και τον στρατηγικό σχεδιασμό των βιβλιοθηκών, σημειώνεται συνεχόμενη πτώση στους χρηματοδοτικούς πόρους. Στην ομιλία του καθηγητή Ian Chubb (Missingham, 2012), έγινε λόγος για την εκτίμηση της συνεισφοράς του δικτύου βιβλιοθηκών στο ζήτημα συνολικά και τα οφέλη του, για τα οποία, όπως αναφέρθηκε, δεν υπήρξε εκτεταμένη συζήτηση σε εθνικό επίπεδο.

The Austrian Library Network

Στην Αυστρία, το Austrian Library Network (γερμανικά: Die Österreichische Bibliothekenverbund (OBV)) αποτελεί έναν οργανισμό για τη δικτύωση των βιβλιοθηκών της χώρας με έτος ίδρυσης τον Ιανουάριο του 2002. Προκάτοχος του OBV ήταν το Planning Office for Scientific Librarianship που είχε ιδρυθεί το 1974. Η διαχείριση και η λειτουργία του δικτύου γίνεται από το Austrian Library Network and Service Ltd (γερμανικά: Die Österreichische Bibliothekenverbund und Service GmbH (OBVSG)) (Austrian Library Network, 2020). Το OBV είναι η μεγαλύτερη ένωση επιστημονικών και διοικητικών βιβλιοθηκών στην Αυστρία με 70 συμμετέχοντες που εκπροσωπούν 90 ιδρύματα (Österreichischen Bibliothekenverbundes, 2017).

Η συγκεκριμένη ένωση των βιβλιοθηκών ξεχωρίζει από όσες έχουν μελετηθεί σε αυτή την έρευνα, για δύο λόγους. Αρχικά, διότι ο οργανισμός OBV (OBVSG) από το 2002 είναι μία μορφή ιδιωτικοποιημένης εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, 100% διαχειρίσιμη από το Αυστριακό Υπουργείο Παιδείας, Επιστήμης και Πολιτισμού (Tschmuck, 2006) με προσωπικό περίπου 40 υπαλλήλων (Austrian Library Network, 2020). Ταυτόχρονα, διαφέρει από άλλες συνεργασίες χωρών καθώς περιλαμβάνονται στο δίκτυο λίστες συνεργασίας με διαφορετικού τύπου βιβλιοθήκες ανάλογα με την εξειδίκευση των βιβλιοθηκών ή τη γεωγραφική τοποθεσία τους.

Πιο συγκεκριμένα, το δίκτυο περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, λίστα με τις συνεργαζόμενες πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες της Βιέννης, λίστα με τις συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες του ομοσπονδιακού κρατιδίου της Καρινθίας, καθώς και λίστα με τις συνεργαζόμενες κυβερνητικές βιβλιοθήκες της Βιέννης, όπου και εστιάζει η παρουσίαση της συνεργασίας για τους σκοπούς της παρούσας έρευνας.

Στο δίκτυο αναπτύσσονται δράσεις με σκοπό την αναβάθμιση και εξέλιξη των υπηρεσιών των μελών – βιβλιοθηκών και την τυποποίηση των βιβλιοθηκονομικών εργασιών. Η δομή του δικτύου, ως εταιρεία, περιλαμβάνει έμμισθο προσωπικό για τη λειτουργία του οργανισμού και των διοικητικών αναγκών του. Το OBVSG έχει επίσης τη δυνατότητα να δημιουργεί νέες υπηρεσίες και να ανοίγει νέους επιχειρηματικούς τομείς για τη συντήρηση υλικού και λογισμικού για μικρές και μεσαίες βιβλιοθήκες.

Μία ακόμα σημαντική υπηρεσία που αναπτύχθηκε από τον OBV είναι ο κοινός κατάλογος που διατίθεται στη Γερμανική και Αγγλική γλώσσα, και είναι ελεύθερα προσβάσιμος από τον Ιστό. Ευρετηριάζει 12,4 εκατομμύρια τίτλους, με 22 εκατομμύρια αντίγραφα, και 0,8

εκατομμύρια πληροφορίες περιοδικών³. Ο χρήστης, με μία αναζήτηση, μπορεί να αντλήσει πληροφορίες για τεκμήρια και να εντοπίσει τις βιβλιοθήκες του δικτύου που τα διαθέτουν. Επιπλέον, στην πλατφόρμα του κοινού καταλόγου παρέχονται πολλές ακόμα δυνατότητες, όπως η προηγμένη αναζήτηση, η αποθήκευση πόρων και πολλαπλοί περιορισμοί που μπορεί να εφαρμόσει ο χρήστης για την ανάκτηση σχετικών αποτελεσμάτων.

Εν κατακλείδι, το OBV παρέχει πολλαπλές υπηρεσίες και λύσεις πληροφορικής για τον εκσυγχρονισμό των βιβλιοθηκών. Η διοικητική δομή του οργανισμού είναι της μορφής εταιρείας και οι αποδέκτες των υπηρεσιών που αναπτύσσονται είναι οι βιβλιοθήκες – μέλη του Δικτύου που επιδιώκουν τη βελτίωση της εξυπηρέτησης των τελικών χρηστών.

Federal Science Libraries Network

Στον Καναδά έχει συσταθεί ένα ομοσπονδιακό δίκτυο βιβλιοθηκών με την επωνυμία Federal Science Libraries Network (FSLN). Η συνεργασία αποτελείται από συνολικά επτά (7) επιστημονικές βιβλιοθήκες που στόχο έχουν να βελτιώσουν από κοινού την πρόσβαση στην επιστημονική πληροφόρηση και τις συνολικές υπηρεσίες που προσφέρουν προς τους πολίτες. Μέλη του δικτύου είναι οι Agriculture and Agri-Food Canada (AAFC), Environment and Climate Change Canada (ECCC), Fisheries and Oceans Canada (DFO), Health Canada (HC), National Research Council Canada (NRC), Natural Resources Canada (NRCan), Public Health Agency of Canada (PHAC) (Government of Canada, 2021).

Η Ανοικτή Κυβέρνηση (Open Government) και η Ανοικτή Επιστήμη (Open Science) αποτελούν τις βασικές αξίες για το δίκτυο FSLN. Η συνεργασία ξεκίνησε με το όραμα για μία ανοικτή διακυβέρνηση και στο πλαίσιο αυτής οι συνεργαζόμενοι οργανισμοί πληροφόρησης έχουν αναπτύξει από κοινού μία διαδικτυακή πύλη που παρέχει πρόσβαση σε τεκμήρια με πλήρες κείμενο ή στις πληροφορίες για τις ψηφιακές και έντυπες συλλογές, με στόχο την ανοικτή και διαφανή κυβέρνηση αλλά και την ανταλλαγή κυβερνητικών πληροφοριών. Παράλληλα, η συνεργασία επιτρέπει την αίτηση για διαδανεισμό τεκμηρίων από άλλες βιβλιοθήκες για την εξυπηρέτηση των πολιτών.

³ <http://search.obvsg.at/OBV> (Τελευταία πρόσβαση 11/7/2021)

2.2.2 Συνεργατικά Δίκτυα Βιβλιοθηκών στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα έχουν αναπτυχθεί διαφορετικών τύπων συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών. Οι τύποι συνεργασιών διαφέρουν ως προς τη διοικητική και οργανωτική δομή, τη θεσμική υπόσταση, τους σκοπούς σύστασης και άλλες συνιστώσες. Με σκοπό την αποτύπωση του τοπίου συνεργασιών μεταξύ βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, στη συνέχεια γίνεται αναφορά σε δίκτυα και συνεργασίες μεταξύ βιβλιοθηκών που έχουν δραστηριοποιηθεί με επιτυχία στην Ελλάδα, επισημαίνοντας σημεία – σταθμούς της ιστορίας συγκρότησής τους. Επιπλέον, παρουσιάζονται μερικές από τις δραστηριότητες και υπηρεσίες που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο καθεμιάς συνεργασίας, καθώς και τυχόν προβληματισμοί που προέκυψαν.

Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών & Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών

Εξαιρετικά σημαντική είναι η θεσμοθέτηση του Εθνικού Δικτύου Βιβλιοθηκών (ΕΔΒ), το οποίο λειτουργεί σύμφωνα με τον Νόμο 4452/2017 με συντονισμό από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ). Στις δράσεις του ΕΔΒ εντάσσεται και το «Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών», και πάλι υπό τον συντονισμό της ΕΒΕ. Πρόδρομος του ΔΕΒ ήταν οι συνεργασίες των βιβλιοθηκών που ξεκίνησαν το 2011, με τις δράσεις της Αστικής Μη Κερδοσκοπικής Εταιρίας “Future Library” και έτρεξαν με ποικίλα προγράμματα μέχρι το 2014. Από το έτος 2015 και έπειτα, η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος ανέλαβε τη συνέχιση της επιτυχημένης συνεργασίας των ήδη 110 βιβλιοθηκών - μελών και η συνεργασία αναβαθμίστηκε σε δίκτυο με τη σημερινή θεσμοθετημένη μορφή του (Mini, 2019).

Στο άρθρο της Pamela Mini (2019), παρουσιάζονται οι στόχοι, οι σκοποί και το όραμα του Δικτύου Ελληνικών Βιβλιοθηκών (ΔΕΒ) με την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος ως υπεύθυνο φορέα για τον συντονισμό του δικτύου. Μέλη του Δικτύου δύναται να είναι οι ακαδημαϊκές, ερευνητικές, δημόσιες, δημοτικές, και σχολικές βιβλιοθήκες έπειτα από αίτησή τους. Στο δίκτυο μπορούν ακόμα να αιτηθούν συμμετοχή ελληνικές βιβλιοθήκες του εξωτερικού, όπως έχει ήδη γίνει στην περίπτωση της Κύπρου. Σκοπός της συνεργασίας, με τον συντονισμό και τη συνδρομή της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, αποτελεί η ανάπτυξη και εξέλιξη των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών, η βιβλιοθηκονομική υποστήριξη με τη δημιουργία κοινών καταλόγων, η αναζήτηση χρηματοδοτικών προγραμμάτων καθώς και η προάσπιση των θέσεων των βιβλιοθηκών κάθε κοινότητας. Στόχος του δικτύου είναι να προάγει τη διάχυση πληροφοριών, γνώσεων και επαγγελματικής επικοινωνίας μεταξύ των μελών. Το Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών, τον Ιούλιο του 2021 είχε συνολικά 254 βιβλιοθήκες – μέλη και

ιστοσελίδα⁴ όπου αναρτώνται οι εκπαιδευτικές δράσεις σε κοινό ημερολόγιο, οι νέες συνεργασίες, διάφορες ενημερώσεις και η χαρτογράφηση των βιβλιοθηκών.

Τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο 2020-2021, βρίσκεται σε εξέλιξη η παροχή υπηρεσίας εγκατάστασης και υποστήριξης ενός ολοκληρωμένου βιβλιοθηκονομικού προγράμματος Κοha σε δημόσιες βιβλιοθήκες – μέλη του Δικτύου, που μέχρι στιγμής ανέρχονται στις 20, με την οικονομική και τεχνική στήριξη της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος, 2021a). Μελλοντικές επιδιώξεις είναι η σταδιακή ένταξη βιβλιοθηκών – μελών στον Συλλογικό Κατάλογο, η σύνδεση και αξιοποίηση του Ηλεκτρονικού Αναγνωστήριου και άλλων ακόμα σημαντικών δράσεων για την αναβάθμιση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών.

Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών

Μεταξύ των σημαντικότερων συνεργασιών που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα, αποτελεί ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ). Ο ΣΕΑΒ δημιουργήθηκε το 1998 υπό τη μορφή κοινοπραξίας και στη συνέχεια έλαβε τη μορφή συνδέσμου (Πρωτοβουλία για ένα Δίκτυο Βιβλιοθηκών, 2021, σημ. 15:50-16:20). Η αλλαγή αυτή έγινε έπειτα από την αναγνώριση της ανάγκης για στενότερη συνεργασία, όπως αναφέρεται (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2019), με σκοπό την ορθολογική ανάπτυξη συλλογών στα ελληνικά πανεπιστήμια, αλλά και λόγω του συνεχώς αυξανόμενου κόστους συνδρομής σε επιστημονικά περιοδικά. Ο ΣΕΑΒ είναι μία θεσμοθετημένη συνεργασία όπου μέλη του συνδέσμου αποτελούν όλα τα ακαδημαϊκά ιδρύματα (Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα - ΑΕΙ) της Ελλάδας και τα συνεργαζόμενα της Κύπρου, καθώς και ερευνητικά κέντρα, το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών, οι ερευνητικοί φορείς που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας και η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

Στόχοι του συνδέσμου είναι η κοινή πολιτική στην ανάπτυξη συλλογών μεταξύ των μελών, η λειτουργία Συλλογικού Καταλόγου βιβλιογραφικών εγγραφών, η κοινή συνδρομή ηλεκτρονικών πηγών, η καθιέρωση βιβλιοθηκονομικών προτύπων, η εκπαίδευση του προσωπικού, η συνεργασία διαδανεισμού υλικού, η ανάπτυξη εθνικών και διεθνών

⁴ network.nlg.gr (Τελευταία πρόσβαση 11/7/2021)

συνεργασιών και η ανάληψη πρωτοβουλιών και κοινών δραστηριοτήτων (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2019).

Στην κοινοπραξία του ΣΕΑΒ έχει δημιουργηθεί η Επιτροπή Περιοδικών η οποία έχει αναλάβει τον ρόλο σύναψης συμφωνιών με εκδοτικούς οίκους για τη συλλογική πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές, σημειώνοντας σημαντική οικονομική διαχείριση των εξόδων μέσω των συμφωνιών οικονομίας κλίμακας.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί το προνόμιο του ΣΕΑΒ να αναπτύσσεται μέσα σε ένα πανεπιστημιακό περιβάλλον και να υποστηρίζεται από την πανεπιστημιακή κοινότητα. Το χαρακτηριστικό αυτό σηματοδοτεί την ανάγκη, και άρα τις υψηλές απαιτήσεις, της ακαδημαϊκής κοινότητας για πρόσβαση στην ερευνητική πληροφορία. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός ήταν μία από τις βασικές απαιτήσεις για την ίδρυση του ΣΕΑΒ με στόχο την παροχή πρόσβασης σε επιστημονικά περιοδικά και βιβλία.

Η ανάπτυξη συλλογικού καταλόγου σε μία συνεργασία βιβλιοθηκών διευκολύνει τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες των μελών αλλά και την υποστήριξη διαδανεισμού υλικού. Στο άρθρο του Τσιμπόγλου (2006) παρουσιάζεται η ιστορική αναδρομή σχεδίασης του Συλλογικού Καταλόγου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών αλλά και οι προκλήσεις της συνεχούς τεχνολογικής αναβάθμισης. Παράλληλα, με τον συλλογικό κατάλογο, έχει επιτευχθεί η εξοικονόμηση κονδυλίων από τη μη αποσπασματική εργασία της καταλογογράφησης από κάθε μία βιβλιοθήκη, αφού οι εγγραφές καταχωρούνται από έναν βιβλιοθηκονόμο και είναι προσβάσιμες σε όλα τα μέλη, οπότε και οι βιβλιοθηκονόμοι είναι διαθέσιμοι να εργαστούν σε άλλες εργασίες για τις βιβλιοθήκες.

Μία διευρυμένη Υπηρεσία Παροχής Αντιγράφων Επιστημονικών Άρθρων του HEAL-Link αναπτύχθηκε και τέθηκε σε λειτουργία το 2013. Η υπηρεσία απευθύνεται σε βιβλιοθήκες και τελικούς χρήστες δημοσίων οργανισμών και φορέων που δεν είναι μέλη του HEAL-Link. Ο χρήστης, αφού εντοπίσει το άρθρο που επιθυμεί, αιτείται σε μία από τις συνεργαζόμενες βιβλιοθήκες / φορείς του HEAL-Link πρόσβαση στο άρθρο, γνωστοποιώντας τα στοιχεία του άρθρου, και, κατόπιν, η βιβλιοθήκη / φορέας με τη σειρά της ανοίγει ψηφιακό αίτημα μέσω του Συστήματος Ασφαλούς Αποστολής Εγγράφων «NILDE». Όταν αυτό ολοκληρωθεί, προχωράει στην εκτύπωση του άρθρου και στην παράδοσή του στον τελικό χρήστη. Η υπηρεσία προσφέρεται ατελώς (Υπηρεσία Παροχής Αντιγράφων Επιστημονικών Άρθρων, 2014).

Ο ΣΕΑΒ λειτουργεί με μία κατανομημένη μορφή με έξι (6) παραρτήματα σε ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες, ανάλογα με την ειδίκευση κάθε βιβλιοθήκης. Ενδεικτικά, εντός του ΣΕΑΒ λειτουργεί υποστήριξη προσβασιμότητας για τους έντυπο-ανάπηρους φοιτητές, η οποία στεγάζεται στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, το οποίο και τη διαχειρίζεται, και η Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, η οποία στεγάζεται στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και από αυτό γίνεται η διαχείρισή της.

Ο Σύνδεσμος απαρτίζεται από συνολικά 43 βιβλιοθήκες μέχρι τον Ιούνιο του 2021. Η δυναμική των μελών-βιβλιοθηκών διαφέρει από βιβλιοθήκη σε βιβλιοθήκη και αυτό έχει αναγνωριστεί από τη συνεργασία, οπότε οι βιβλιοθήκες που βρίσκονται με λιγότερους πόρους λαμβάνουν την ανάλογη στήριξη του Συνδέσμου.

Δίκτυο Πολιτιστικών και Εκπαιδευτικών Φορέων της Λεωφόρου Συγγρού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Το δίκτυο, όπως φανερώνεται από τον τίτλο, αποτελεί έναν συνδυασμό γεωγραφικού και θεματικού τύπου συνεργασίας. Η σύσταση του δικτύου έγινε τον Ιανουάριο του 2018. Η συμμετοχή στο δίκτυο αφορά τους πολιτιστικούς και εκπαιδευτικούς φορείς καθώς και την τοπική αυτοδιοίκηση, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον άξονα της Λεωφόρου Συγγρού. Το δίκτυο μετράει 17 μέλη όπως παρουσιάζονται παρακάτω:

- Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος
- Εθνική Λυρική Σκηνή
- Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης
- Ίδρυμα Αντώνιος και Ιωάννης Αγγελικούσης
- Ίδρυμα Ευγενίδου
- Ίδρυμα Μαρία Τσάκος
- Ίδρυμα Ωνάση
- Κέντρο Πολιτισμού Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος
- Μουσείο Ακρόπολης
- Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών
- Πλωτό Ναυτικό Ναυτικό Μουσείο Θωρηκτό "Γ. Αβέρωφ"
- Περιφέρεια Αττικής
- Δίκτυο Πολιτισμού Δήμου Αθηναίων

- Δήμος Καλλιθέας
- Δήμος Νέας Σμύρνης
- Δήμος Παλαιού Φαλήρου

Ειδικότερα, στόχοι της συνεργασίας όπως ανέφερε ο Λέανδρος (2018) σε σχετική συνέντευξή του είναι *“να επιτύχει συνέργειες, αλληλοϋποστήριξη ώστε να μπορέσει να αναπτύξει την έρευνα, υπηρεσίες και προϊόντα υψηλού επιπέδου και προστιθέμενης αξίας, να επιτύχει εξωστρέφεια. Υπάρχει όμως κι ένας δεύτερος στόχος εξίσου σημαντικός, να επιτύχει την διάχυση των θετικών αποτελεσμάτων από την ύπαρξη τόσο σημαντικών φορέων στην ευρύτερη περιοχή”*. Το δίκτυο έχει προχωρήσει ήδη, στο πλαίσιο της εξωστρέφειας, στη διοργάνωση μίας διημερίδας με τίτλο *“Η Αναπτυξιακή Στρατηγική της Περιοχής και ο Πολιτιστικός Άξονας της Συγγρού”* στις 7-8/11/2018, ενώ έχει δημιουργήσει και ιστοσελίδα για την ενημέρωση του κοινού με θέματα σχετικά με το δίκτυο⁵.

Εθνικό Δίκτυο Επιστημονικών & Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ)

Το ΕΔΕΤΒ είναι ένα δίκτυο βιβλιοθηκών που μέλη του δύναται να είναι βιβλιοθήκες όλων των τύπων όπως ακαδημαϊκές, ερευνητικές, ειδικές κ.α., με σκοπό τη συνεργασία για τη διαδικτυακή παραγγελία αντιγράφων άρθρων από τις συλλογές των μελών. Το δίκτυο ξεκίνησε το 1994 με τις πρώτες έξι (6) βιβλιοθήκες – μέλη. Στους σκοπούς της συνεργασίας είναι η απόκτηση τεχνογνωσίας για την αναβάθμιση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών για την επίτευξη της οργανωμένης ανταλλαγής ηλεκτρονικών άρθρων μέσα από ψηφιακά συστήματα. Τον Απρίλιο του 2021 στο δίκτυο υπήρχαν 146 βιβλιοθήκες όλων των τύπων. Υπεύθυνος φορέας για τη λειτουργία του ΕΔΕΤΒ είναι το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης.

Η λειτουργία του ηλεκτρονικού δανεισμού άρθρων μεταξύ των βιβλιοθηκών, πραγματοποιείται μέσω της αναζήτησης στον Εθνικό Συλλογικό Κατάλογο Επιστημονικών Περιοδικών που έχει αναπτυχθεί από το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. Ο Κατάλογος περιλαμβάνει όλες τις συλλογές των μελών – βιβλιοθηκών. Μέσα από το σύστημα, μία βιβλιοθήκη – μέλος του δικτύου έχει τη δυνατότητα να προχωρήσει στην παραγγελία ενός άρθρου που κατέχει μία άλλη βιβλιοθήκη – μέλος του Δικτύου, συμπληρώνοντας τη σχετική

⁵ <https://syngrou-network.panteion.gr> (Τελευταία πρόσβαση 21/9/21)

φόρμα. Αποτέλεσμα της συνεργασίας είναι η καλύτερη εξυπηρέτηση των χρηστών όλων των βιβλιοθηκών, αλλά και η εξοικονόμηση οικονομικών πόρων από την προμήθεια διπλότυπων άρθρων από τις βιβλιοθήκες (Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, 2014).

Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση Αριθμ. Φ.14/22511/Δ1 «Ίδρυση Δικτύου Σχολικών Βιβλιοθηκών Δημόσιων Δημοτικών Σχολείων» που δημοσιεύτηκε στο υπ' αριθμόν (ΦΕΚ 688/Β/28-2-2018, 2018), ιδρύεται το εν λόγω δίκτυο το 2018. Κατά το σχολικό έτος 2018-2019 εντάχθηκαν οι πρώτες 918 σχολικές μονάδες, ενώ μέχρι το καλοκαίρι του 2020 είχαν ενταχθεί συνολικά 1.731 σχολικές βιβλιοθήκες. Μέλη του δικτύου μπορούν να είναι οι βιβλιοθήκες των σχολικών μονάδων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή τα δημοτικά σχολεία της χώρας.

Σκοπός της συνεργασίας αποτελεί η θεσμοθετημένη οργάνωση της λειτουργίας όλων των σχολικών βιβλιοθηκών – μελών του δικτύου, με στόχο την ανάπτυξή τους και την αποτελεσματική συμβολή τους στην υποβοήθηση του εκπαιδευτικού έργου στη δημόσια εκπαίδευση. Υπεύθυνος φορέας για τον συντονισμό του Δικτύου είναι το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στόχοι του δικτύου είναι η υποστήριξη της μάθησης, η ανάπτυξη της σχολικής βιβλιοθήκης ως πυλώνα της Δια Βίου Μάθησης, και επίσης η συντονισμένη αντιμετώπιση θεμάτων ίδρυσης, στελέχωσης και εξοπλισμού των βιβλιοθηκών.

Όπως αναφέρεται στην απόφαση, μια σχολική βιβλιοθήκη αποτελεί εναλλακτικό περιβάλλον μάθησης, προσφέροντας μεταξύ άλλων τη διδασκαλία της πληροφοριακής παιδείας. Η σχολική βιβλιοθήκη ως χώρος μάθησης δημιουργεί την κουλτούρα του διαβάσματος λογοτεχνικών βιβλίων καλλιεργώντας τη φιλιανγνωσία για τους μαθητές. Η επαφή των μαθητών με την σχολική βιβλιοθήκη από την παιδική ηλικία, μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία σεβασμού και αξιοποίησης των βιβλιοθηκών εκτός σχολικού περιβάλλοντος.

Σύμφωνα με την ίδια υπουργική απόφαση, αναφέρεται ότι η στελέχωση της σχολικής βιβλιοθήκης αποφασίζεται από τον Σύλλογο Διδασκόντων του οικείου σχολείου και ορίζεται ένας εκπαιδευτικός ως Υπεύθυνος Βιβλιοθήκης. Η απουσία βιβλιοθηκονόμου στις περιπτώσεις αυτές, ως εξειδικευμένο προσωπικό, δυσχεραίνει τη σωστή λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης ιδιαίτερα όσον αφορά βιβλιοθηκονομικές εργασίες.

Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙΟΒΙ)

Το ΔΙΟΒΙ είναι μια συνεργασία θεματικών βιβλιοθηκών που σχηματίστηκε το 2012. Πρόκειται για μία μορφή άτυπης συνεργασίας, με εθελοντική συμμετοχή των μελών, και στην οποία έρχονται σε συμφωνία βιβλιοθήκες με συλλογές που κατά κύριο λόγο καλύπτουν την επιστήμη των οικονομικών. Μεταξύ άλλων, οφέλη από τη δημιουργία της συνεργασίας αναμένονται από την εξοικονόμηση οικονομικών πόρων από τη δημιουργία κοινού καταλόγου έντυπων περιοδικών και επομένως την ακύρωση συνδρομών για υλικό που υπάρχει σε άλλη βιβλιοθήκη-μέλος, αλλά και γενικότερα από τη βελτίωση των υπηρεσιών των βιβλιοθηκών μέσα από μία δικτύωση ομόθεμων βιβλιοθηκών (Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών, 2015). Αποστολή του Δικτύου είναι η ανταλλαγή υπηρεσιών και πόρων για την κάλυψη των αναγκών μεταξύ των μελών – βιβλιοθηκών, ο διαδανεισμός, η κοινή πολιτική ανάπτυξης συλλογής και η πιθανή κοινή αγορά ηλεκτρονικών πηγών με απώτερο σκοπό την αποτελεσματικότερη και ποιοτικότερη εξυπηρέτηση των χρηστών. Το δίκτυο, τον Απρίλιο του 2021, είχε 10 μέλη – βιβλιοθήκες.

Στη συνεργασία συμμετέχουν οι εξής βιβλιοθήκες:

- Βιβλιοθήκη Alpha Bank
- Βιβλιοθήκη Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος - ΕΤΕ
- Βιβλιοθήκη Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών - ΚΕΠΕ
- Βιβλιοθήκη Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών - ΟΠΑ
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιώς
- Βιβλιοθήκη Πολιτιστικού Ιδρύματος Ομίλου Πειραιώς
- Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος
- Βιβλιοθήκη Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου
- Βιβλιοθήκη της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής

Ένα γνώρισμα του δικτύου, όπως αναφέρεται σε σχετικό άρθρο (Βαρδακώστα, 2015), είναι η ανομοιογένεια των μελών. Οι βιβλιοθήκες του Δημοσίου διέπονται από διαφορετικό νομικό καθεστώς σε σχέση με εκείνες του ιδιωτικού τομέα, υπάρχει ανισότητα στους προϋπολογισμούς των βιβλιοθηκών μεταξύ τους, όπως και στην στελέχωση προσωπικού, καθώς επίσης καταγράφονται και διαφοροποιήσεις στους κανονισμούς λειτουργίας των βιβλιοθηκών. Όπως αναφέρεται στο συγκεκριμένο άρθρο, τα χαρακτηριστικά αυτά ήταν που οδήγησαν στη δημιουργία ενός μοντέλου οριζόντιας διοίκησης, όπου όλα τα μέλη λαμβάνουν αποφάσεις με την ίδια ισχύ, ενώ δεν καταβάλλεται κάποια οικονομική συνδρομή

από τα μέλη ώστε να διασφαλίζεται η δίκαιη συμμετοχή όλων των βιβλιοθηκών στη συνεργασία. Εφόσον η συμμετοχή στη συνεργασία είναι εθελοντική, δεν υπάρχει κάποια οικονομική υποχρέωση σε περίπτωση αποχώρησης από το δίκτυο, ενώ η κάθε βιβλιοθήκη συμμετέχει στην υποστήριξη του δικτύου με βάση τις δυνατότητες που έχει από οικονομικής, τεχνολογικής, ανθρώπινου δυναμικού ή και άλλης δυνατότητας.

Αναφορικά με τους πόρους του δικτύου, δεν έχει επιτευχθεί σε αυτήν τη φάση τακτική χρηματοδότηση. Επομένως, και λόγω της εθελοντικής συμμετοχής των μελών, οι χρηματοδοτήσεις που έχουν γίνει μέχρι σήμερα αφορούν κατά κύριο λόγο μεμονωμένες δραστηριότητες του δικτύου με παροχή χώρων, εξοπλισμού, ανθρώπινου δυναμικού και κάλυψης άλλων τυχόν εξόδων για τη διοργάνωση εκδηλώσεων (Δεληόγλου, Ρηγάκου, Βαρδακώστα, & Τουλίτση, 2017).

Ομάδα Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών

Η Ομάδα Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών είναι μία εθελοντική συνεργασία βιβλιοθηκών που δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το 2017. Μέλη της συνεργασίας είναι βιβλιοθήκες που διαχειρίζονται γεωγραφικές πληροφορίες και δεδομένα. Στόχοι της συνεργασίας, όπως αναφέρεται σε σχετικό άρθρο (Βαρδακώστα, Κουρή, Γερόλιμος, & Κουφάκου, 2019), είναι η διαμόρφωση κοινών πολιτικών για την ανάπτυξη γεωγραφικών συλλογών, η αξιοποίηση του γεωγραφικού υλικού των βιβλιοθηκών, η εκπαίδευση των βιβλιοθηκονόμων σε θέματα διαχείρισης γεωγραφικών πληροφοριών, η ανάπτυξη κοινών δράσεων, η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών γεωγραφικής πληροφορίας καθώς και η ανταλλαγή επαγγελματικών απόψεων και γνώσεων.

Μέλη της συνεργασίας είναι:

- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Χαροκοπείου Πανεπιστημίου
- Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος

Η συμμετοχή νέων μελών στο σχήμα είναι δυνατή, όπως αναφέρεται (Βαρδακώστα κ.ά., 2019), για “οποιοδήποτε ελληνικό ακαδημαϊκό ίδρυμα διαθέτει τμήμα/τμήματα των οποίων τα προγράμματα σπουδών τους απαιτούν τη χρήση γεωγραφικών πληροφοριακών συστημάτων [...] Επιπλέον προϋπόθεση αποτελεί η διάθεση του γεωγραφικού υλικού με σκοπό την ανάδειξη της σημασίας της γεωγραφικής πληροφορίας και τη γνωστοποίηση των δυνατοτήτων των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (GIS) στο χώρο των Βιβλιοθηκών”.

Στα επόμενα βήματα της συνεργασίας, μεταξύ άλλων, είναι η δημιουργία ιστοσελίδας για την παροχή πληροφοριών των μελών – χρηστών, καθώς και ο σχεδιασμός κοινού καταλόγου όλων των επιμέρους ηλεκτρονικών καταλόγων των βιβλιοθηκών για την οργανωμένη και καλύτερη εξυπηρέτηση των χρηστών.

Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ)

Ακόμα ένα θεματικό Δίκτυο συνεργασίας που έχει αναπτυχθεί στην Ελλάδα είναι εκείνο των Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών. Ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2010, αποτελούμενο από τρεις βιβλιοθήκες. Στο δίκτυο πλέον συμμετέχουν οκτώ βιβλιοθήκες, εκ των οποίων οι τέσσερις είναι ακαδημαϊκές. Πιο συγκεκριμένα, μέλη του δικτύου είναι:

- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Αιγαίου
- Βιβλιοθήκη Ναυτικού Μουσείου της Ελλάδος
- Βιβλιοθήκη Αικατερίνης Λασκαρίδη
- Βιβλιοθήκη Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
- Βιβλιοθήκη Ιδρύματος Ευγενίδου
- Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Πειραιά
- Βιβλιοθήκη Σχολής Ναυτικών Δοκίμων
- Βιβλιοθήκη Υπηρεσίας Ιστορίας Ναυτικού

Στόχοι της συνεργασίας είναι η πληρέστερη κάλυψη διαθέσιμων τίτλων, ο κοινός σχεδιασμός ανάπτυξης συλλογών, και η προώθηση των συλλογών για τη γνωστοποίηση της θεματικής ναυτιλιακής πληροφόρησης.

Η δημιουργία δικτύου ξεκίνησε από την ανάγκη προώθησης της θαλάσσιας πολιτιστικής κληρονομιάς, έπειτα από εκτενείς συζητήσεις μεταξύ τριών βιβλιοθηκών με σημαντικές συλλογές στη θεματική της θάλασσας και της ναυτιλίας. Οι βιβλιοθήκες του Ιδρύματος Ευγενίδου, του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και του Πανεπιστημίου Αιγαίου ξεκίνησαν

τη συνεργασία με την υπογραφή ενός μνημονίου συνεργασίας που αργότερα οδήγησε στην προσθήκη μελών και στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων και υπηρεσιών (Dedetzi κ.ά., 2019).

Στη συνεργασία έχει επιτευχθεί η ανάπτυξη υπηρεσιών διαδανεισμού έντυπου υλικού μεταξύ των μελών-βιβλιοθηκών, η διοργάνωση εκδηλώσεων και η δημιουργία ιστοσελίδας για την προβολή και την παροχή πληροφοριών του δικτύου, φιλοδοξώντας στη συνέχεια να παρέχει περισσότερες υπηρεσίες. Παράλληλα, γίνονται βήματα για τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού καταλόγου των συλλογών των βιβλιοθηκών. Μέλη του Δικτύου δύναται να γίνουν βιβλιοθήκες που διαθέτουν σημαντική συλλογή στη ναυτιλιακή θεματολογία (Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών, 2020).

Δίκτυο Βιβλιοθηκών Δήμου Θεσσαλονίκης

Στο Δήμο Θεσσαλονίκης λειτουργεί δίκτυο δημοτικών βιβλιοθηκών, για το οποίο υπεύθυνη είναι η Διεύθυνση Βιβλιοθηκών του δήμου. Στη συνεργασία συμμετέχουν συνολικά 16 βιβλιοθήκες αποτελούμενες από την κεντρική βιβλιοθήκη του δήμου, την κινητή βιβλιοθήκη και ακόμα 14 περιφερειακές βιβλιοθήκες.

Μέσα από τη συνεργασία πραγματοποιούνται εκδηλώσεις εξωστρέφειας, όπως εργαστήρια, εκθέσεις βιβλίων, συνέδρια και άλλες ακόμα εκδηλώσεις συναφείς με τους στόχους και τις λειτουργίες των βιβλιοθηκών (Δήμος Θεσσαλονίκης, 2019).

Παράλληλα, έχει υλοποιηθεί η ανάπτυξη ανοικτού καταλόγου δημόσιας πρόσβασης (Online Public Access Catalogue), με δυνατότητα αναζήτησης στις συλλογές όλων των βιβλιοθηκών – μελών⁶.

Αξιοσημείωτη είναι η σύνταξη κανονισμού λειτουργίας του δικτύου με την απόφαση Α.Δ.Σ. 1262 / 18-9-2017. Στον κανονισμό καταγράφονται οι στόχοι και η αποστολή του δικτύου, η διοικητική διάρθρωση, η γραμμή που χρειάζεται να ακολουθείται για την ανάπτυξη των συλλογών, η πρόβλεψη επιλογής υλικού και αγοράς αντιτύπων, η επεξεργασία υλικού, η απόσυρση υλικού, η διαχείριση των δωρεών, οι εγγραφές και διαγραφές μελών, οι κανονισμοί δανεισμού υλικού, οι υπηρεσίες που προσφέρονται από τις βιβλιοθήκες

⁶ <https://lib.thessaloniki.gr> (Τελευταία πρόσβαση 18/7/2021)

συνολικά, οι υποχρεώσεις των χρηστών, και τέλος άλλες διαδικαστικές πληροφορίες σχετικά με το δίκτυο .

Βιβλιοθήκες Δήμου Καλαμαριάς

Οι βιβλιοθήκες του Δήμου Καλαμαριάς προχώρησαν στην ανάπτυξη κοινού ηλεκτρονικού συλλογικού καταλόγου που επιτρέπει την αναζήτηση στις συλλογές της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Καλαμαριάς και ακόμα πέντε παιδικών βιβλιοθηκών.

Οι παιδικές βιβλιοθήκες που συμμετέχουν στον κατάλογο είναι οι: Δαήδειος Παιδική Βιβλιοθήκη, Δανηλίδειος Παιδική Βιβλιοθήκη, Παιδική Βιβλιοθήκη Συνοικισμού Καραμπουρνάκι, Παιδική Βιβλιοθήκη Συνοικισμού Κηφισιάς, και Παιδική Βιβλιοθήκη Καλαμαριάς. Στον ηλεκτρονικό κατάλογο⁷ οι επισκέπτες μπορούν να εντοπίσουν επίσης τα στοιχεία επικοινωνίας για καθεμιά βιβλιοθήκη, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στα οποία συμμετέχει, καθώς και περιγραφή για τις δράσεις τους ανά βιβλιοθήκη.

Δίκτυο Βιβλιοθηκών Νομού Ημαθίας

Η Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη της Βέροιας, που κατά το παρελθόν τιμήθηκε με το βραβείο ATLA 2010, και με την οικονομική βοήθεια ενός εκατομμυρίου δολαρίων από το ίδρυμα Bill & Melinda Gates, σχημάτισε δίκτυο συνεργασίας αποτελούμενο από τη Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας, την κινητή βιβλιοθήκη της Κεντρικής Βιβλιοθήκης Βέροιας, το 1^ο Δημοτικό Σχολείο Βέροιας και το Δημοτικό Σχολείο Ριζωμάτων – Δασκίου – Σφηκιάς.

Στο πλαίσιο αυτής της δικτύωσης, αναπτύχθηκε ένας κοινός ηλεκτρονικός κατάλογος⁸ που παρέχει πρόσβαση στις πληροφορίες για το σύνολο του έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού των τεσσάρων παραπάνω βιβλιοθηκών. Ταυτόχρονα, μέσα από τον κατάλογο οι χρήστες ενημερώνονται για τη διαθεσιμότητα δανεισμού συσκευών tablet, laptop, φωτογραφικών

⁷ <https://library.kalamaria.gr/> (Τελευταία πρόσβαση 31/7/2021)

⁸ <https://catalogue.libver.gr> (Τελευταία πρόσβαση 18/7/2021)

μηχανών, ηλεκτρονικών συσκευών ανάγνωσης (kindle) αλλά και παιχνιδιών, καθιστώντας την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας πρωτότυπη για τα ελληνικά δεδομένα.

Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, Αρχείων και Κέντρων Τεκμηρίωσης

Το 2016 ιδρύθηκε το Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, Αρχείων και Κέντρων Τεκμηρίωσης (IAML-GR), με βασικό στόχο την ανάπτυξη και προώθηση της μουσικής παιδείας στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το καταστατικό του οργανισμού το παράρτημα αποτελεί έναν ανεξάρτητο, μη κυβερνητικό και μη κερδοσκοπικό οργανισμό. Τη διοίκηση του παραρτήματος αποτελεί η Γενική Συνέλευση σε συνεργασία με το Διοικητικό Συμβούλιο.

Η δομή της συνεργασίας περιλαμβάνει ομάδες εργασίας που επικεντρώνονται σε ζητήματα σχετικά με τις πρακτικές ψηφιοποίησης και τεκμηρίωσης, μουσικής έρευνας και μεθοδολογίας, καταλογογράφησης, χρήσης μουσικών θεματικών επικεφαλίδων κ.α. (Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, Αρχείων και Κέντρων Τεκμηρίωσης, 2020).

Το IAML-GR αναπτύσσει επίσης δράσεις με τη διοργάνωση συνεδρίων που απευθύνονται στον χώρο των ελληνικών μουσικών βιβλιοθηκών και αρχείων στο πλαίσιο της προώθησης του ρόλου τους.

Μία σημαντική εργασία του IAML-GR είναι η καταγραφή των βιβλιοθηκών, αρχείων & συλλογών με μουσικό υλικό στην Ελλάδα. Οι υπηρεσίες έχουν προστεθεί σε έναν χάρτη που προσφέρεται διαδικτυακά μέσα από την ιστοσελίδα του οργανισμού⁹, και ο χρήστης μπορεί να λάβει χρήσιμες πληροφορίες μεταξύ των οποίων είναι τα στοιχεία επικοινωνίας, το μέγεθος των συλλογών, ο κατάλογος καθώς και πληροφορίες για εργασίες ψηφιοποίησης της συλλογής.

2.2.3 Συνεργασίες ελληνικών βιβλιοθηκών σε στάδιο σχεδίασης

Δίκτυο Βιβλιοθηκών Επιστημών Υγείας

⁹ http://iamlgreece.teiep.gr/?page_id=1346 (Τελευταία πρόσβαση 31/7/2021)

Μία ακόμη υπο-κατηγορία ειδικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, οι βιβλιοθήκες επιστημών υγείας ή ιατρικές βιβλιοθήκες, έχει αναγνωρίσει την ανάγκη για δικτύωση. Στο άρθρο των Τσαλαπατάνη κ.ά. (2021) γίνεται αναφορά στην ανάγκη για δικτύωση των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών της Ελλάδας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης, οι Βιβλιοθήκες Επιστημών Υγείας ανέρχονται στις 40, με τις 25 από αυτές να είναι νοσοκομειακές βιβλιοθήκες, και οι άλλες 15 ακαδημαϊκές και ερευνητικές.

Σκοπός του δικτύου, όπως αναφέρεται στο άρθρο των Τσαλαπατάνη κ.ά. (2021), επιδιώκεται να είναι η παροχή επιστημονικής πληροφόρησης προς τους επαγγελματίες υγείας, εξασφαλίζοντας πρόσβαση σε μεγάλο όγκο διεθνούς βιβλιογραφίας. Η υπηρεσία αυτή, επί της ουσίας, επιτρέπει στους επιστήμονες – υγειονομικούς να αποκτούν πρόσβαση στη διεθνή βιβλιογραφία, χωρίς την κατευθυνόμενη πληροφόρηση από μεμονωμένες εμπορικές και φαρμακευτικές εταιρείες.

Η δημιουργία ενός τέτοιου δικτύου εκτιμάται ότι θα προσφέρει υπηρεσίες ισότιμης πρόσβασης στους επαγγελματίες υγείας, θα προσφέρει εκλαϊκευμένη επιστημονική πληροφορία και θα προχωρήσει στην ανάπτυξη ενιαίου αποθετηρίου για το σύνολο των νοσηλευτικών ιδρυμάτων της χώρας.

Σημαντική είναι η αναφορά που γίνεται από τους συντάκτες στην άτυπη συνεργασία, που λειτουργεί ήδη για πολλά χρόνια, μεταξύ των νοσοκομειακών βιβλιοθηκών. Με το άτυπο αυτό δίκτυο επιδιώκεται να καλυφθούν οι ελλείψεις πηγών που είναι αποτέλεσμα της υποχρηματοδότησης των βιβλιοθηκών.

Κατά τη διεξαγωγή της συνάντησης με τίτλο “Η ανάγκη Δικτύου Βιβλιοθηκών και το Ταμείο Ανάκαμψης” (Παρατηρητήριο, 2021) που διοργανώθηκε από τη συλλογικότητα «Πρωτοβουλία για ένα Δίκτυο Βιβλιοθηκών» και έλαβε χώρα διαδικτυακά στις 14 Απριλίου 2021, έγινε αναφορά στις νοσοκομειακές βιβλιοθήκες. Η ομιλήτρια, βιβλιοθηκονόμος στην επιστημονική βιβλιοθήκη του Γενικού Νοσοκομείου Ασκληπιείου Βούλας και νοσηλεύτρια Ειρήνη Τσαλαπατάνη, ανέφερε πως οι νοσοκομειακές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα έχουν επιδιώξει επανειλημμένως τη δημιουργία δικτύου, προχωρώντας σε καταθέσεις προτάσεων προς το Υπουργείο Υγείας.

Δίκτυο Εκκλησιαστικών και Θεολογικών Βιβλιοθηκών

Το Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος πραγματοποίησε στις 6 Φεβρουαρίου του 2021 διαδικτυακή συνάντηση¹⁰ με εκπροσώπους εκκλησιαστικών και θεολογικών βιβλιοθηκών μητροπόλεων, μονών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Στόχος της πρώτης αυτής συνάντησης ήταν η έναρξη συζήτησης μεταξύ των ειδικών βιβλιοθηκών για τα ζητήματα που απασχολούν τις βιβλιοθήκες και την άποψή τους για σύσταση ενός δικτύου συνεργασίας.

Η συνάντηση αποτέλεσε μία πρώτη επαφή μεταξύ των εμπλεκόμενων βιβλιοθηκών και δημιούργησε τις βάσεις για νέες μελλοντικές στενότερες σχέσεις, έως ότου ωριμάσει η συζήτηση και ολοκληρωθεί η ιδέα για τη σύσταση ενός Δικτύου Εκκλησιαστικών και Θεολογικών Βιβλιοθηκών.

¹⁰ <https://intero.gr/?p=1551> (Τελευταία πρόσβαση 11/7/2021)

Κεφάλαιο 3. Μεθοδολογία

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η μεθοδολογία της έρευνας, παραθέτοντας το ερευνητικό σχέδιο μελέτης, τους στόχους και την περιγραφή της συλλογής και ανάλυσης των δεδομένων από τα ερωτηματολόγια που απαντήθηκαν.

Για την ολοκλήρωση της μελέτης ακολουθήθηκαν τα στάδια (καθορισμός του θέματος, βιβλιογραφική ανασκόπηση, θεωρητικό υπόβαθρο, σύνταξη ερωτηματολογίου, συμπεράσματα) σύμφωνα με τα οποία πρέπει να γίνεται η εκπόνηση μιας ερευνητικής εργασίας στις κοινωνικές επιστήμες (Bryman, c2017).

3.1 Στόχος της Έρευνας

Οι βιβλιοθήκες πλέον τείνουν προς τη συγκρότηση συνεργατικών μοντέλων λειτουργίας, καθώς έχει παρατηρηθεί ότι τα οφέλη από τη συμμετοχή τους σε δίκτυα είναι πολλαπλά και πολυδιάστατα. Οι συνεργασίες βιβλιοθηκών διακρίνονται σε διάφορα μοντέλα λειτουργίας, η διάκριση των οποίων έγκειται κυρίως στον σκοπό που έχει καθοριστεί από τα συμβαλλόμενα μέλη. Ειδικότερα, ο προσδιορισμός του σκοπού, οι μέθοδοι λειτουργίας, η σύναψη επίσημου καταστατικού ή ανεπίσημης συμφωνίας, καθώς και η οικονομική και διοικητική δομή, συνθέτουν την ταυτότητα του μοντέλου συνεργασίας.

Στόχος της μελέτης αποτελεί σε πρώτο στάδιο η διερεύνηση των μοντέλων συνεργασίας των δικτύων βιβλιοθηκών. Έμφαση δίνεται στον εντοπισμό των συνεργατικών δικτύων κυβερνητικών βιβλιοθηκών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό με στόχο την καταγραφή των αναγκαίων προϋποθέσεων για τη σύσταση ενός δικτύου ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών, σε συνδυασμό με τη μελέτη της διαθέσιμης βιβλιογραφίας. Παράλληλα με τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας, παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 2 μερικά από τα δίκτυα βιβλιοθηκών που έχουν αναπτυχθεί στην Ελλάδα, καταγράφοντας μία σύντομη αναδρομή της δραστηριότητας που αναπτύσσουν.

Σε επόμενο στάδιο, η μελέτη επικεντρώνεται στη λειτουργία των κυβερνητικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα, και πιο συγκεκριμένα στον βαθμό ετοιμότητας των υπηρεσιών, ως προς τις αναγκαίες προϋποθέσεις που καταγράφηκαν από το προηγούμενο στάδιο, για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός Δικτύου Ελληνικών Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών.

Για την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων ως προς τους στόχους που τέθηκαν στην έρευνα, κρίθηκε κατάλληλη η συλλογή δεδομένων από τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου. Οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονταν ήταν κλειστού και ανοικτού τύπου, με τις ερωτήσεις ανοικτού τύπου να δίνουν τη δυνατότητα πρόσθετων πληροφοριών, όπου δεν ήταν δυνατή η συλλογή ποσοτικών δεδομένων, επιτρέποντας παράλληλα τη συλλογή περισσότερων ποιοτικών αποτελεσμάτων. Επομένως, η μελέτη αποτελεί μία διερευνητική εργασία, με μεικτή μέθοδο ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης.

3.2 Συγκρότηση Δείγματος & Συλλογή Δεδομένων

Η στατιστική επιστήμη δίνει τη δυνατότητα συλλογής στατιστικών δεδομένων με δύο βασικές μεθόδους: τη δειγματοληπτική ανάλυση πληθυσμού και την απογραφική. Στη δειγματοληπτική μέθοδο εξετάζεται ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα του συνόλου του πληθυσμού το οποίο κρίνεται ότι μπορεί να οδηγήσει την έρευνα σε σχετικά ασφαλή συμπεράσματα (Ισαρη & Μάριος, 2015). Στην απογραφική μέθοδο εξετάζεται το σύνολο του πληθυσμού οπότε και η μέθοδος αυτή είναι ιδανική για έρευνες με σχετικά περιορισμένο αριθμό πληθυσμού προσφέροντας μεγαλύτερη ακρίβεια στα υπό εξέταση χαρακτηριστικά.

Στην παρούσα έρευνα κρίθηκε ιδανική η απογραφική μέθοδος, λαμβάνοντας υπόψη δύο βασικές παραμέτρους. Η πρώτη παράμετρος σχετίζεται με το δεδομένο ότι το σύνολο του πληθυσμού- στόχου, δηλαδή οι ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες, δεν είναι ιδιαίτερα ευρύ και επιτρέπει την εξαντλητική προσέγγιση. Επιπλέον, η δεύτερη παράμετρος, καθορίζεται από τον σκοπό της μελέτης, δηλαδή την ανάγκη για διερεύνηση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών των κυβερνητικών βιβλιοθηκών και την πρόταση ενός μοντέλου συνεργασίας το οποίο θα καλύπτει τις ανάγκες του πληθυσμού-στόχου κατά τον μέγιστο δυνατό βαθμό.

Το ερωτηματολόγιο επιλέχθηκε ως μέθοδος συλλογής πρωτογενών δεδομένων λόγω της ευελιξίας που προσφέρει με τη μαζική αποστολή και συλλογή σε σύντομο χρονικό διάστημα. Για τους ερωτώμενους εξυπηρετεί την ελευθερία της έκφρασης λόγω της μη άμεσης επικοινωνίας και πιθανής επίδρασης από τον ερευνητή. Δίνεται επίσης η δυνατότητα ηλεκτρονικής διακίνησης και ανάλυσης των δεδομένων. Παράλληλα, διευκολύνει την παρουσίαση των αποτελεσμάτων με την τυποποιημένη σχεδιάσή του (Λαγουμιντζής, Βλαχόπουλος, & Κουτσογιάννης, 2015, σ. 42).

Ένα αρνητικό χαρακτηριστικό για τα ερωτηματολόγια με ερωτήσεις κλειστού τύπου είναι ο περιορισμός των απαντήσεων που έχει προβλέψει ο συντάκτης του ερωτηματολογίου (Babbie, 2018, σ. 456). Για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου, κατά την ανάπτυξη του συγκεκριμένου ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε στην έρευνα, σε περιπτώσεις που δεν ήταν εφικτό να καλυφθούν όλες οι πιθανές απαντήσεις, δινόταν η ευκαιρία στον ερωτώμενο να προσθέσει άλλη απάντηση στο τέλος της ερώτησης, σε κενό πλαίσιο, εκτός των ήδη διατυπωμένων. Παράλληλα, στο τέλος κάθε θεματικής ενότητας υπήρχε χώρος για τον ερωτώμενο να προσθέσει οποιοδήποτε σχόλιο θεωρούσε ότι επιθυμούσε να αναφέρει σχετικά με τη συγκεκριμένη ενότητα ερωτήσεων.

Στα ερωτηματολόγια υπάρχει επίσης ο περιορισμός, έναντι μίας συνέντευξης, της υποκειμενικής ή μη ορθής κατανόησης ορισμένων ερωτήσεων (Babbie, 2018, σ. 457). Για αυτή την περίπτωση, οι ερωτήσεις που θεωρήθηκαν ως τέτοιες, δόθηκε επιπλέον διευκρίνιση ή και παράδειγμα για την αποσαφήνισή τους.

Η μελέτη έχει θέσει ως αντικειμενικό στόχο τη διερεύνηση των συνθηκών υπό τις οποίες λειτουργούν οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες στην Ελλάδα. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο αριθμός των κυβερνητικών βιβλιοθηκών της εκτελεστικής εξουσίας στην Ελλάδα δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλος, επιλέχθηκε η αποστολή πρόσκλησης συμμετοχής στην έρευνα προς όλες τις σχετικές ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες ή από τις μονάδες Διοίκησης κυβερνητικών φορέων, όταν δεν εντοπιζονταν στοιχεία βιβλιοθηκών, καθώς και για βιβλιοθήκες των Ανεξάρτητων Αρχών. Η άντληση των στοιχείων επικοινωνίας για τους φορείς έγινε, κατά βάση, από το διαδίκτυο και με οδηγό το Μητρώο Υπηρεσιών και Φορέων της Ελληνικής Διοίκησης (2020).

Η διαδικασία συλλογής και καταγραφής των στοιχείων επικοινωνίας για τους φορείς, περιλάμβανε την αναζήτηση αρχικά του τμήματος βιβλιοθήκης και έπειτα τη συστηματική καταγραφή στοιχείων σχετικά με τη βιβλιοθήκη, όπως η ονομασία της βιβλιοθήκης, η ονομασία του οργανισμού στον οποίο εντασσόταν διοικητικά ή εποπτευόταν, ο ιστότοπος, η διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, τα τηλέφωνα επικοινωνίας και η ταχυδρομική διεύθυνση. Για τις περιπτώσεις που δεν ήταν δυνατός ο εντοπισμός των στοιχείων της Βιβλιοθήκης, συμπληρώνονταν τα στοιχεία επικοινωνίας της υπηρεσίας που ήταν αρμόδια για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης σύμφωνα με το οργανόγραμμα του αντίστοιχου οργανισμού.

Πίνακας 1. Υπόδειγμα καταγραφής στοιχείων επικοινωνίας

Τίτλος Βιβλιοθήκης	Οργανισμός στον οποίο εντάσσεται ή εποπτεύεται	Ιστοσελίδα	Ηλ. Ταχυδρομείο	Τηλέφωνο	Διεύθυνση
Βιβλιοθήκη Α	Υπουργείο Α	WWW	lib1@email.gr	210XXXXXXX	*****
Βιβλιοθήκη Β	Υπουργείο Β	WWW	lib2@email.gr	210XXXXXXX	*****
Βιβλιοθήκη Γ	Υπουργείο Γ	WWW	lib3@email.gr	210XXXXXXX	*****
Βιβλιοθήκη Δ	Αρχή Α	WWW	lib4@email.gr	210XXXXXXX	*****
Βιβλιοθήκη Ε	Αρχή Β	WWW	lib5@email.gr	210XXXXXXX	*****

Κατά την εργασία της συλλογής των στοιχείων, έγινε εμφανές το ζήτημα της δυσκολίας του εντοπισμού βασικών στοιχείων επικοινωνίας για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες, καθώς σημαντικό μέρος αυτών δεν διαθέτει ιστοσελίδα, ενώ ούτε φιλοξενούνται σχετικές πληροφορίες στον κεντρικό ιστότοπο μητρικού φορέα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, έγινε αποστολή της πρόσκλησης προς την αρμόδια υπηρεσία που εντάσσεται διοικητικά η βιβλιοθήκη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, δηλαδή σε φορείς που διέθεταν πληροφορίες στην ιστοσελίδα τους για τη λειτουργία και την επικοινωνία με τη βιβλιοθήκη, αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα της παρωχημένης πληροφόρησης με στοιχεία επικοινωνίας που δεν αντιστοιχούσαν πλέον στις βιβλιοθήκες ή οδηγούσαν σε υπηρεσίες που έχουν συγχωνευθεί ή και σε υπαλλήλους που δεν υπηρετούσαν πλέον στη βιβλιοθήκη. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, έγιναν προσπάθειες τηλεφωνικής επικοινωνίας ή και αποστολή της πρόσκλησης συμμετοχής στην έρευνα προς το κεντρικό email του φορέα που εντάσσεται η Βιβλιοθήκη.

Η πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου έγινε προσπάθεια να σταλθεί σε 81 υπηρεσίες, εκ των οποίων δεν παραδόθηκε τελικά σε τρεις λόγω προβλήματος στην ηλεκτρονική διεύθυνσή τους. Επομένως, η πρόσκληση στάλθηκε επιτυχώς σε 78 υπηρεσίες και σε συνολικά 93 ηλεκτρονικές διευθύνσεις ταχυδρομείου. Από τις 93 ηλεκτρονικές διευθύνσεις, οι 14 ήταν προς το υπηρεσιακό email της βιβλιοθήκης όπου αυτό ήταν εφικτό να εντοπιστεί, οι 21 ήταν προς email υπαλλήλων όταν υπήρχε πληροφορία ότι σχετίζεται με τη βιβλιοθήκη, ή αν δεν υπήρχε τέτοια πληροφορία, τότε αφορούσε υπάλληλο της Διοίκησης, και οι υπόλοιπες 58 ήταν προς άλλες σχετικές υπηρεσίες του φορέα (τμήμα Διοίκησης, κεντρικό email φορέα κα.) με στόχο να κοινοποιηθεί η πρόσκληση προς το τμήμα βιβλιοθήκης αν υπήρχε τέτοιο στον φορέα.

Στις περιπτώσεις που δεν εντοπίστηκαν στοιχεία επικοινωνίας της βιβλιοθήκης, επιλέχθηκε η αποστολή της πρόσκλησης προς αρμόδια τμήματα ή και υπαλλήλους για τη διασφάλιση

της παραλαβής της πρόσκλησης, οπότε και έγινε αποστολή της σε περισσότερα από ένα ηλεκτρονικά ταχυδρομεία του ίδιου φορέα.

Συνολικά συλλέχθηκαν 15 13 κατάλληλα προς επεξεργασία ερωτηματολόγια. Δύο επιπλέον ερωτηματολόγια που παραλήφθηκαν δεν πληρούσαν τα κριτήρια για τη συμμετοχή στην έρευνα. Ακριβέστερα, το πρώτο δεν προήλθε από κυβερνητική βιβλιοθήκη, και δεν κατέστη δυνατό να εξακριβωθεί πώς έλαβε ο φορέας το ερωτηματολόγιο εφόσον δεν ήταν στους παραλήπτες της έρευνας, και το δεύτερο δεν αφορούσε λειτουργία τυπικής βιβλιοθήκης που αποτελεί τη μονάδα εξέτασης για την έρευνα, αλλά μια ψηφιακή συλλογή - βιβλιοθήκη. Είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι δεν ήταν δυνατό να διαπιστωθεί, για τους λόγους που επισημάνθηκαν παραπάνω, αν όλοι οι φορείς που έλαβαν την αρχική πρόσκληση, διατηρούσαν κυβερνητική βιβλιοθήκη ή και αν η βιβλιοθήκη ήταν προσωρινά κλειστή.

Δυο ακόμα προβλήματα εκτιμάται ότι επηρέασαν το ποσοστό των απαντήσεων. Αρχικά, η μεταφορά του email με την πρόσκληση για συμπλήρωση του ερωτηματολογίου στον φάκελο της ανεπιθύμητης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, οπότε είναι πιθανό οι δυνητικοί συμμετέχοντες να έχασαν την πληροφορία / προθεσμία. Και επιπλέον, ο περιορισμένος διαθέσιμος χρόνος των δυνητικών συμμετεχόντων για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, λόγω της έλλειψης προσωπικού, ένα πρόβλημα ήδη γνωστό στον χώρο των βιβλιοθηκών αλλά που προέκυψε και από την παρούσα μελέτη.

3.3 Κατασκευή Ερευνητικού Εργαλείου

Συνολικά το ερωτηματολόγιο για τη συμπλήρωσή του απαιτούσε γνώση της λειτουργίας της βιβλιοθήκης και κατανόηση των βιβλιοθηκονομικών εργασιών. Οι ερωτήσεις στο σύνολό τους ήταν σύντομες, και ο εκτιμώμενος χρόνος συμπλήρωσης είχε προσδιοριστεί στα 20-30 λεπτά.

Η σχεδίαση του ερωτηματολογίου αντικατοπτρίζει την κατεύθυνση της έρευνας που δόθηκε στη συγκεκριμένη μελέτη. Ένας από τους στόχους της μελέτης, όπως αναφέρεται και στο Κεφάλαιο 1.1, αποτελεί η καταγραφή της ετοιμότητας των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών ως προς τον βαθμό κάλυψης των προϋποθέσεων για σύσταση ενός Δικτύου Ελληνικών Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών. Στηριζόμενοι στην άντληση στοιχείων που επηρεάζουν και καθορίζουν τις συνεργασίες βιβλιοθηκών, όπως αυτές εντοπίστηκαν από τη μελέτη της διαθέσιμης βιβλιογραφίας (Κεφάλαιο 2), το ερωτηματολόγιο έλαβε την τελική

μορφή με 11 θεματικές ενότητες και 95 συνολικά ερωτήσεις. Οι θεματικές ενότητες είναι οι παρακάτω:

- Στοιχεία βιβλιοθήκης
- Γενικές Πληροφορίες
- Περιγραφή της συλλογής
- Παρεχόμενες υπηρεσίες
- Δανεισμός
- Ψηφιοποίηση
- Συνεργασίες
- Συλλογικός ή συνεργατικός κατάλογος
- Εκπαίδευση χρηστών
- Έρευνα χρηστών
- Άλλες πληροφορίες

Το ερωτηματολόγιο αναπτύχθηκε ηλεκτρονικά στην πλατφόρμα Microsoft Forms και στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς όλους τους σχετικούς κυβερνητικούς φορείς για τους οποίους είχαν εντοπιστεί στοιχεία επικοινωνίας, συνοδευόμενο με τις απαραίτητες διευκρινιστικές πληροφορίες. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε κατά βάση από κλειστού τύπου ερωτήσεις, ενώ δόθηκε η δυνατότητα παράθεσης ελεύθερου κειμένου στις ενότητες που κρίθηκε χρήσιμη η προσθήκη σχολίων από τους συμμετέχοντες.

Στην εισαγωγή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου, οι παραλήπτες έλαβαν σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με την έρευνα. Ενημερώθηκαν για τους στόχους της έρευνας, τη διαχείριση των δεδομένων, τη σχετική έγκριση που έλαβε το ερωτηματολόγιο από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (Αρ. Πρωτ. 43135/01-06-2021), καθώς και για τα στοιχεία επικοινωνίας με την ερευνητική ομάδα. Προτού δοθεί πρόσβαση στο ερωτηματολόγιο, οι συμμετέχοντες καλούνταν να αποδεχτούν τους όρους εκπόνησης της έρευνας εάν ήθελαν να συνεχίσουν με τη συμπλήρωση των στοιχείων.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το ερωτηματολόγιο δεν είχε στατική μορφή αλλά διέθετε διακλαδώσεις ερωτήσεων. Δηλαδή, σε ορισμένες θεματικές ενότητες είτε ζητούνταν επιπλέον διευκρινιστικές απαντήσεις σε σχετικές ερωτήσεις είτε παραλείπονταν ερωτήσεις που είχαν σύνδεση με προηγούμενες ερωτήσεις, ανάλογα με τις επιλογές που είχαν γίνει από

τους συμμετέχοντες. Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας κρίθηκε σκόπιμο να αποτελείται το ερωτηματολόγιο -κατά πλειοψηφία- από μη υποχρεωτικές ερωτήσεις.

Κατά την ηλεκτρονική σχεδίαση του ερωτηματολογίου δημιουργήθηκαν προϋποθετικές ερωτήσεις, δηλαδή ερωτήσεις που στόχο έχουν τη διερεύνηση ζητημάτων σε βάθος, ζητώντας περισσότερες πληροφορίες για αυτό (Babbie, 2018, σ. 464). Αυτό διευκόλυνε τους ερωτώμενους οι οποίοι δεν χρειάστηκε να απαντήσουν ερωτήσεις που δεν τους αφορούσαν. Σύμφωνα με τις αυτόματα αριθμημένες ερωτήσεις της πλατφόρμας MS Forms, όπως αυτό έχει παρατεθεί στο Παράρτημα 2 στο τέλος της έρευνας, αναπτύχθηκαν οι παρακάτω διακλαδώσεις:

- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 1 τότε μετάβαση στην ερώτηση 2, αλλιώς τερματισμός έρευνας
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 11 τότε μετάβαση στην ερώτηση 12, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 13
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 28 τότε μετάβαση στην ερώτηση 29, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 32
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 29 τότε μετάβαση στην ερώτηση 30, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 31
- Από την ερώτηση 30 γίνεται μετάβαση στην ερώτηση 32
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 36 τότε μετάβαση στην ερώτηση 37, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 40
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 40 τότε μετάβαση στην ερώτηση 41, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 44
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 45 τότε μετάβαση στην ερώτηση 46, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 47
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 47 τότε μετάβαση στην ερώτηση 48, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 49
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 49 τότε μετάβαση στην ερώτηση 50, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 51
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 51 τότε μετάβαση στην ερώτηση 52, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 53
- Από την ερώτηση 52 γίνεται μετάβαση στην ερώτηση 54

- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 55 τότε μετάβαση στην ερώτηση 56, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 58
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 62 τότε μετάβαση στην ερώτηση 63, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 64
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 64 τότε μετάβαση στην ερώτηση 65, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 66
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 67 τότε μετάβαση στην ερώτηση 68, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 69
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 69 τότε μετάβαση στην ερώτηση 70, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 71
- Αν «ΝΑΙ» ή «Δεν γνωρίζω» στην ερώτηση 72 τότε μετάβαση στην ερώτηση 74, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 73
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 78 τότε μετάβαση στην ερώτηση 79, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 81
- Από την ερώτηση 80 γίνεται μετάβαση στην ερώτηση 82
- Αν «ΝΑΙ» ή «Δεν γνωρίζω» στην ερώτηση 83 τότε μετάβαση στην ερώτηση 84, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 86
- Από την ερώτηση 85 γίνεται μετάβαση στην ερώτηση 87
- Αν «ΝΑΙ» ή «Δεν γνωρίζω» στην ερώτηση 87 τότε μετάβαση στην ερώτηση 88, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 89
- Αν «ΝΑΙ» στην ερώτηση 92 τότε μετάβαση στην ερώτηση 93, αλλιώς μετάβαση στην ερώτηση 95

3.4 Μέθοδοι Στατιστικής Ανάλυσης

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων για τα ποσοτικά δεδομένα της μελέτης, τα οποία προέκυψαν από το ημι-δομημένο ερωτηματολόγιο, και πιο συγκεκριμένα από τις ερωτήσεις κλειστού τύπου, πραγματοποιήθηκε με απλή περιγραφική στατιστική (descriptive statistics) και τα αποτελέσματα παρουσιάστηκαν, κατά περίπτωση, με πίνακες και γραφικά με τη χρήση του προγράμματος Microsoft Excel.

Τα ποιοτικά δεδομένα της μελέτης, προέκυψαν κυρίως από ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Το πλεονέκτημα των ανοικτών ερωτήσεων έγκειται στο ότι παρέχουν τη δυνατότητα αποτύπωσης όλου του εύρους και της πολυπλοκότητας της απάντησης στον βαθμό που οι συμμετέχοντες επιθυμούν να αναπτύξουν τις απαντήσεις και τις απόψεις τους. Ωστόσο, αντιλαμβανόμενοι ότι οι ανοικτές ερωτήσεις απαιτούν μεγαλύτερη προσπάθεια από την πλευρά των συμμετεχόντων, γεγονός που ίσως λειτουργούσε αποτρεπτικά ως προς τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, οι περισσότερες ερωτήσεις ανοικτού τύπου μπορούσαν να απαντηθούν με σύντομες, έως και κωδικοποιημένες, απαντήσεις. Επομένως, η ανάλυση αυτών των δεδομένων επιχειρήθηκε να γίνει μέσω αρχικής ομαδοποίησης και κωδικοποίησης των απαντήσεων, ενώ στον βαθμό που η ανάλυση απαιτούσε τη μεμονωμένη διαχείριση των απαντήσεων, έγινε περιγραφικός απολογισμός των δεδομένων και αφηγηματική παρουσίαση των αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων (Denscombe, 2003).

Κεφάλαιο 4. Αποτελέσματα – Ευρήματα / Επιτεύγματα

Στην ενότητα αυτή παρατίθενται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τη συλλογή των ερωτηματολογίων. Στην υπο-ενότητα 4.1 παρουσιάζονται οι ερωτήσεις από το ερωτηματολόγιο, ακολουθούμενες από τα ποσοστά απαντήσεων ή την περιγραφική παρουσίαση αυτών όταν πρόκειται για ανοικτές ερωτήσεις σε μορφή κειμένου. Στην επόμενη υπο-ενότητα 4.2 γίνεται μνεία στα αποτελέσματα που παρουσίασαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών.

4.1 Αναλυτική παρουσίαση αποτελεσμάτων

Αρχικά, για τη συμμετοχή τους στην έρευνα, οι συμμετέχοντες έπρεπε να δηλώσουν ότι είναι 18 ετών και άνω, ότι ενημερώθηκαν για τους όρους εκπόνησης της συγκεκριμένης έρευνας και ότι συμφωνούν να συμμετάσχουν σε αυτήν.

Το ερωτηματολόγιο ήταν δομημένο στις παρακάτω 11 θεματικές ενότητες, με αποτελέσματα που συγκεντρώθηκαν από 13 κυβερνητικές βιβλιοθήκες:

- Οι ερωτήσεις με το σύμβολο * απαιτούν υποχρεωτικά απάντηση
- Οι ερωτήσεις με το σύμβολο ^ επιτρέπουν πολλαπλές απαντήσεις

Στοιχεία Βιβλιοθήκης

- Διαθέτει η Βιβλιοθήκη παραρτήματα;
Ναι: 2
Όχι: 11

- Σε ποια Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) διαθέτει λογαριασμό η Βιβλιοθήκη; ^
Facebook: 3
YouTube: 1
Σε κανένα: 10

- Ανοικτός Δημόσιος Κατάλογος Βιβλιοθήκης (OPAC)

Οι βιβλιοθήκες που απάντησαν για την ύπαρξη και τη λειτουργία OPAC ήταν 8. Οι 2 απάντησαν ότι δεν διαθέτουν OPAC, ενώ 3 βιβλιοθήκες δεν απάντησαν.

– Ιστότοπος (website) Βιβλιοθήκης

Οι βιβλιοθήκες που δήλωσαν την ύπαρξη ιστοτόπου ήταν 8.

Από τις συνολικά 8 απαντήσεις, οι 7 σύνδεσμοι οδηγούσαν είτε προς τον OPAC της βιβλιοθήκης είτε προς την ιστοσελίδα με πληροφορίες για τη βιβλιοθήκη, ενώ ένας σύνδεσμος δεν οδηγούσε σε σχετική πληροφορία.

– Συμπεριλαμβάνονται οι αρμοδιότητες της Βιβλιοθήκης στο ΦΕΚ του μητρικού οργανισμού;

Ναι: 7

Όχι: 3

Δεν γνωρίζω: 2

Χωρίς απάντηση: 1

Από τις 7 βιβλιοθήκες που απάντησαν θετικά, οι 5 παρέθεσαν το σχετικό ΦΕΚ.

Γενικές πληροφορίες

– Ποιος είναι ο ρόλος της Βιβλιοθήκης σύμφωνα με τον Οργανισμό λειτουργίας του φορέα της;

Σε αυτή την ερώτηση συλλέχθηκαν 11 απαντήσεις. Οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες έδωσαν απαντήσεις σχετικά με τη θεματική των τεκμηρίων που συλλέγουν για τις συλλογές τους, και την εξυπηρέτηση που προσφέρουν προς το μητρικό φορέα και τους εργαζομένους σε αυτόν. Μερικές απαντήσεις είχαν σε παράθεση τον ρόλο της βιβλιοθήκης όπως έχει αναρτηθεί σε σχετικό ΦΕΚ, ενώ καταγράφηκαν και απαντήσεις που δήλωσαν το κενό που υπάρχει στον θεσμικό καθορισμό του ρόλου της βιβλιοθήκης.

- Διαθέτει η Βιβλιοθήκη κανονισμό λειτουργίας;
 Ναι: 8
 Όχι: 4

- Εξυπηρετεί η Βιβλιοθήκη εξωτερικούς χρήστες, δηλαδή χρήστες εκτός του προσωπικού του φορέα της;
 Ναι: 10
 Όχι: 3

- Αν ναι, ποιες ομάδες εξωτερικών χρηστών εξυπηρετεί η Βιβλιοθήκη;
 Οι 8 βιβλιοθήκες που απάντησαν στην ερώτηση δήλωσαν ότι εξυπηρετούν ευρύτερα το ερευνητικό κοινό, τους φοιτητές, τους δημόσιους λειτουργούς και ειδικότερα επαγγέλματα όπως οι ιστορικοί και βιβλιοθηκονόμοι κ.α. Δεν καταγράφηκε απάντηση που να θέτει ζήτημα περιορισμού για πρόσβαση στην συλλογή.

- Πόσοι υπάλληλοι από τους παρακάτω κλάδους απασχολούνται στη Βιβλιοθήκη;
 ΠΕ Αρχειονόμων / Βιβλιοθηκονόμων: 9+ (μία βιβλιοθήκη δήλωσε 5+)
 ΤΕ Βιβλιοθηκονόμων: 11
 ΠΕ Πληροφορικής: 1
 ΤΕ Πληροφορικής: 1
 ΠΕ Διοικητικού ή άλλοι κλάδοι ΠΕ Διοικητικού Προσωπικού: 7+ (μία βιβλιοθήκη δήλωσε 5+)
 ΤΕ Διοικητικού ή άλλοι κλάδοι ΤΕ Διοικητικού Προσωπικού: 0
 ΠΕ άλλων κλάδων: 7+ (μία βιβλιοθήκη δήλωσε 5+)
 ΤΕ άλλων κλάδων: 0
 ΔΕ: 9+ (μία βιβλιοθήκη δήλωσε 5+)
 ΥΕ: 0

- Πόσοι από τους υπαλλήλους της Βιβλιοθήκης διαθέτουν τους παρακάτω τίτλους (Διευκρίνιση: σε περίπτωση που άτομο διαθέτει και τους δύο τίτλους, σημειώνετε ξεχωριστά τις περιπτώσεις)

Μεταπτυχιακό: 12+ (μία βιβλιοθήκη δήλωσε 5+)

Διδακτορικό: 5

- Κρίνετε ότι οι ανάγκες της Βιβλιοθήκης καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό από το υπάρχον προσωπικό, είτε ως προς τον αριθμό τους είτε ως προς τις ειδικότητές τους;

Ναι: 4

Όχι: 8

- Κατά τα έτη 2015-2020, οι δαπάνες της Βιβλιοθήκης πώς κυμάνθηκαν κατά προσέγγιση; (Να μην υπολογιστεί η μισθοδοσία των υπαλλήλων)

2015: 0-5.000 (4), 5.000-10.000 (2), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (3)

2016: 0-5.000 (4), 5.000-10.000 (2), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (3)

2017: 0-5.000 (4), 5.000-10.000 (2), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (3)

2018: 0-5.000 (5), 5.000-10.000 (1), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (2)

2019: 0-5.000 (5), 5.000-10.000 (1), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (3)

2020: 0-5.000 (5), 5.000-10.000 (1), 20.000+ (2), Δεν γνωρίζω (3)

- Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τον ρόλο, τον κανονισμό, το προσωπικό, τους χρήστες και τη χρηματοδότηση της Βιβλιοθήκης;

Συλλέχθηκαν συνολικά 4 απαντήσεις. Τονίστηκαν σημεία κλειδιά σχετικά με τη λειτουργία των βιβλιοθηκών μεταξύ των οποίων η ύπαρξη κανονισμού λειτουργίας, η μη τήρηση του κανονισμού λειτουργίας και οι προβληματικές οικονομικές αποφάσεις της διοίκησης.

Περιγραφή της συλλογής

- Ποιες θεματικές ενότητες καλύπτει η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατά κύριο λόγο; Συνολικά απάντησαν 12 βιβλιοθήκες. Όλες οι βιβλιοθήκες δήλωσαν ως θεματικές τους τομείς που σχετίζονται άμεσα με τον φορέα που είναι ενταγμένη η υπηρεσία, ενώ υπήρξε και μία δήλωση για κάλυψη ευρύτερης θεματολογίας.

- Σε ποιες γλώσσες διατίθενται τεκμήρια στη συλλογή της Βιβλιοθήκης; ^
 - Ελληνικά: 12
 - Αγγλικά: 12
 - Γαλλικά: 9
 - Ιταλικά: 5
 - Ισπανικά: 3
 - Γερμανικά: 8
 - Ρωσικά: 4
 - Τουρκικά: 1
 - Κινεζικά: 1
 - Ουκρανικά: 1
 - Κορεάτικα: 1
 - Ρουμανικά: 1

- Ποιους από τους παρακάτω τύπους υλικού διαθέτει η Βιβλιοθήκη; ^
 - Έντυπα βιβλία: 13
 - Έντυπα περιοδικά: 13
 - Έντυπες εφημερίδες: 7
 - Χάρτες: 8
 - Φωτογραφίες: 6
 - Κασέτες ήχου: 2
 - CD/DVD: 9
 - Ηλεκτρονικές συνδρομές (π.χ. NOMOS, PressReader, Heal-link), πρόσβαση μόνο εντός Βιβλιοθήκης: 3
 - Ηλεκτρονικές συνδρομές (π.χ. NOMOS, PressReader, Heal-link), πρόσβαση εντός & εκτός Βιβλιοθήκης: 2

- Ποιοι τύποι υλικού χρησιμοποιούνται από τους χρήστες της Βιβλιοθήκης κατά κύριο λόγο;
10 βιβλιοθήκες απάντησαν. Καταγράφηκε ως μεγάλη απήχηση το έντυπο υλικό, δηλαδή βιβλία, περιοδικά και εφημερίδες, ενώ σε μικρότερη χρήση δηλώθηκε από μία βιβλιοθήκη η χρήση προς ηλεκτρονικό συνδρομητικό υλικό και από άλλη μία βιβλιοθήκη αναφέρθηκε η χρήση φωτογραφικού υλικού.

- Διαθέτει η Βιβλιοθήκη ψηφιοποιημένο υλικό;
Ναι: 4
Όχι: 9

- Με ποιον τρόπο εξασφαλίζετε νέες προσκτήσεις στη Βιβλιοθήκη; ^
Αγορές: 8
Ανταλλαγές: 3
Δωρεές: 13

- Διαθέτει η Βιβλιοθήκη εκδόσεις του φορέα της, δηλαδή κυβερνητικές δημοσιεύσεις που είναι πνευματικό δημιούργημα του μητρικού οργανισμού της Βιβλιοθήκης;
Ναι: 12
Όχι: 0

- Είναι υποχρεωτική η κατάθεση αντιτύπων των εκδόσεων του μητρικού οργανισμού στη Βιβλιοθήκη;
Ναι: 5
Όχι: 6

- Με ποιον τρόπο κατέστη υποχρεωτική η κατάθεση αντιτύπων;
3 βιβλιοθήκες απάντησαν. Σε μία περίπτωση δηλώθηκε ως τρόπος υποχρέωσης που προήλθε από σχετική απόφαση που λήφθηκε εντός του φορέα, σε άλλη περίπτωση από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του οργανισμού, ενώ στην τρίτη περίπτωση η ρύθμιση έγινε από σχετική νομοθεσία.

- Με ποιον τρόπο γίνεται η πρόσκτηση των αντιτύπων από τη Βιβλιοθήκη;
3 βιβλιοθήκες απάντησαν. Σε μία περίπτωση σημειώθηκε ότι προηγείται επικοινωνία από τις σχετικές υπηρεσίες προς τη βιβλιοθήκη, σε άλλη περίπτωση αναφέρθηκε η αναζήτηση των τεκμηρίων από τη βιβλιοθήκη προς τις υπηρεσίες, ενώ υπήρξε και βιβλιοθήκη που δέχεται τα τεκμήρια από τις υπηρεσίες στα πλαίσια της δωρεάς υλικού. Δεν καταγράφηκε κάποια καθορισμένη διαδικασία για κάποια από τις βιβλιοθήκες που απάντησαν.

Παρεχόμενες υπηρεσίες

- Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες παρέχει η Βιβλιοθήκη στους χρήστες; ^
Αναγνωστήριο: 11
Φωτοτυπικά μηχανήματα (όχι σάρωσης): 7
Μηχανήματα σάρωσης (όχι φωτοτύπησης): 2
Μηχανήματα φωτοτύπησης και σάρωσης (δηλαδή το ίδιο μηχάνημα επιτελεί και τις δύο λειτουργίες): 3
Πρόσβαση στο διαδίκτυο (wi-fi): 7
Θέσεις εργασίας σε ηλεκτρονικό υπολογιστή: 8
Πρόσβαση σε άτομα με κινητική αναπηρία (π.χ. εγκεφαλική παράλυση, τετραπληγία, παραπληγία κ.λπ.): 4
Υπηρεσίες παρεχόμενες σε άτομα με αισθητηριακή αναπηρία (κώφωση, τύφλωση κ.λπ.): 1
- Ποιες από τις παρακάτω δυνατότητες επικοινωνίας με τη Βιβλιοθήκη παρέχετε στους χρήστες; ^
Τηλεφωνικά: 11
e-mail: 12
Viber: 1
Messenger: 2

Διαδικτυακή φόρμα επικοινωνίας: 2

Διαδικτυακή υπηρεσία «Ρωτήστε έναν βιβλιοθηκονόμο (ask a librarian)» : 0 (%)

- Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τη Βιβλιοθήκη;
Σε αυτή την ερώτηση επισημάνθηκαν από μερικές βιβλιοθήκες οι ελλείψεις στους τρόπους επικοινωνίας που προσφέρουν στο κοινό και πως αυτό έχει αναγνωριστεί από την ίδια τη βιβλιοθήκη.

Δανεισμός

- Είναι δανειστική η Βιβλιοθήκη;
Ναι: 6
Όχι: 7
- Ποιους χρήστες δανείζει η Βιβλιοθήκη; ^
Υπαλλήλους του μητρικού φορέα, εγγεγραμμένους στη Βιβλιοθήκη: 5
Υπαλλήλους του μητρικού φορέα ανεξαρτήτως εγγραφής τους στη Βιβλιοθήκη: 2
Εξωτερικούς χρήστες, εγγεγραμμένους στη Βιβλιοθήκη: 3
Εξωτερικούς χρήστες ανεξαρτήτως εγγραφής τους στη Βιβλιοθήκη: 0
- Ποιους τύπους υλικού δανείζει η Βιβλιοθήκη; ^
Βιβλία: 6
Οπτικοακουστικό υλικό: 1
Περιοδικά: 1
Εφημερίδες: 0
- Λαμβάνοντας υπόψη τα έτη 2015-2020, παρακαλούμε σημειώστε τον ετήσιο κατώτατο και τον ετήσιο ανώτατο αριθμό συνολικών δανεισμών που πραγματοποίησε η Βιβλιοθήκη, π.χ. 2017 = 1950 δανεισμοί, 2020 = 152 δανεισμοί.

Συνολικά απάντησαν 3 βιβλιοθήκες, εκ των οποίων οι δύο δήλωσαν αποτελέσματα μόνο για τα έτη 2015 και 2020 οπότε τα αποτελέσματα διαμορφώθηκαν ως εξής:

Βιβλιοθήκη 1: 2015 = 30, 2020=70

Βιβλιοθήκη 2: 2015=413, 2020=50

Βιβλιοθήκη 3: 2015=331, 2016=321, 2017=405, 2018=205, 2019=245, 2020=112

- Συμμετέχει σε διαδικασία Διαδανεισμού η Βιβλιοθήκη;

Ναι: 3

Όχι: 10

- Η διαδικασία Διαδανεισμού είναι θεσμοθετημένη;

Ναι: 0

Όχι: 3

- Στη διαδικασία Διαδανεισμού, η Βιβλιοθήκη δανείζει ή/και δανείζεται;

Δανείζει: 1

Δανείζεται: 0

Δανείζει & Δανείζεται: 2

- Η διαδικασία Διαδανεισμού γίνεται με ή χωρίς χρέωση;

Με χρέωση: 0

Χωρίς χρέωση: 3

Ψηφιοποίηση

- Έχει υλοποιηθεί στο παρελθόν έργο ψηφιοποίησης τμήματος της συλλογής της

Βιβλιοθήκης; *

Ναι: 3

Όχι: 9

Δεν γνωρίζω: 1

- Υπάρχει έργο ψηφιοποίησης τμήματος της συλλογής σε εξέλιξη;
Ναι: 2
Όχι: 11

- Θα υποστηρίζατε την υλοποίηση νέων έργων ψηφιοποίησης υλικού;
Ναι: 9
Όχι: 3

- Θα υποστηρίζατε έργα ψηφιοποίησης μη έντυπου υλικού, όπως αρχείων εικόνας ή ήχου;
Ναι: 7
Όχι: 2

- Ψηφιοποιείτε υλικό που παράγεται από τον μητρικό οργανισμό της Βιβλιοθήκης;
Ναι: 6
Όχι: 6

- Η ψηφιοποίηση γίνεται συστηματικά ή περιστασιακά;
Συστηματικά: 1
Περιστασιακά: 1
Είτε συστηματικά είτε περιστασιακά, ανάλογα με το υλικό: 4

- Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη η συμμετοχή σε διαδικασίες ψηφιοποίησης υλικού;
Ναι: 5
Όχι: 1

Συνεργασίες

- Διατηρείτε συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες; *
 Ναι: 9
 Όχι: 4

- Έχετε θεσμοθετημένες συνεργασίες με άλλες Βιβλιοθήκες; (Ενδεικτικές περιπτώσεις συνεργασιών: συνεργατικά δίκτυα, μνημόνια συνεργασίας, συμμετοχή σε έργα)
 Ναι, όλες οι συνεργασίες είναι θεσμοθετημένες: 1
 Κάποιες συνεργασίες είναι θεσμοθετημένες: 3
 Όχι, δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες συνεργασίες: 5

- Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη σας η συμμετοχή σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;
 Ναι, με επίσημη συμμετοχή, με δικαιώματα και υποχρεώσεις: 5
 Ίσως, με επίσημη συμμετοχή, με δικαιώματα και υποχρεώσεις: 0
 Ναι, με μη δεσμευτική συμμετοχή, για να κρίνω κατά περίπτωση αν μπορώ να συμμετάσχω σε επιμέρους δράσεις: 3
 Ίσως, με μη δεσμευτική συμμετοχή, για να κρίνω κατά περίπτωση αν μπορώ να συμμετάσχω σε επιμέρους δράσεις: 4
 Όχι, σε οποιαδήποτε περίπτωση: 0

- Αν σας δινόταν η δυνατότητα να συμμετέχετε σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών, ποια χαρακτηριστικά των λοιπών μελών του δικτύου θα προκρίνατε ως σημαντικά για να συμμετέχετε στο δίκτυο; ^
 Συλλογή: 11
 Χρηματοδότηση: 7
 Κοινό: 7
 Παρεχόμενες υπηρεσίες: 11
 Στελέχωση: 5
 Άλλο: Ιδέες (1)

- Θεωρείτε ότι η Βιβλιοθήκη διαθέτει αναγκαίες υποδομές ώστε να συμμετέχει ενεργά σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;

Ναι, διαθέτει τις αναγκαίες υλικοτεχνικές υποδομές και το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό: 3

Ναι, διαθέτει τις αναγκαίες υλικοτεχνικές υποδομές: 2

Ναι, διαθέτει το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό: 0

Όχι, δε διαθέτει αναγκαίες υποδομές: 2

Δεν γνωρίζω ακριβώς ποιες είναι οι αναγκαίες υποδομές: 3

Άλλο: Θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια (1)

- Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με υπάρχουσες ή ενδεχόμενες συνεργασίες της Βιβλιοθήκης;
Σε αυτή την ερώτηση επισημάνθηκε η ανάγκη που υπάρχει για συνεργασίες με τις βιβλιοθήκες καθώς η χρηματοδότηση δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες.

Συλλογικός ή συνεργατικός κατάλογος

- Διαθέτει η Βιβλιοθήκη σύστημα αυτοματισμού βιβλιοθηκονομικών λειτουργιών; *
(Η ερώτηση αφορά τη χρήση ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού βιβλιοθήκης (integrated library system- ILS), π.χ. ABEKT, Koha, Advance, Horizon)

Ναι: 10

Όχι: 3

Δεν γνωρίζω: 0

- Ποιο σύστημα ή ποια συστήματα χρησιμοποιεί η Βιβλιοθήκη για τον αυτοματισμό βιβλιοθηκονομικών ή άλλων λειτουργιών; ^

ABEKT 5.6: 1

Open ABEKT: 6

Koha: 1

Excel: 0

Access: 0

Άλλο: V-smart (2)

- Χρησιμοποιείτε κανόνες καταλογογράφησης;
 Ναι: 10
 Όχι: 3

- Ποιους κανόνες καταλογογράφησης χρησιμοποιείτε; ^
 AACR2: 10
 RDA: 0

- Διαθέτετε καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού;
 Ναι: 5
 Όχι: 7

- Χρησιμοποιείτε ελεγχόμενα λεξιλόγια για την καθιέρωση όρων; (π.χ. θεματικές επικεφαλίδες, Θησαυρούς, λίστες όρων)
 Ναι: 6
 Όχι: 6

- Παρακαλούμε αναφέρατε συγκεκριμένα ελεγχόμενα λεξιλόγια που χρησιμοποιείτε για την καθιέρωση όρων: ^
 Θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου: 5
 Θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος: 4
 Θησαυρός Eurovoc: 1
 Getty Art and Architecture (AAT) Thesaurus: 0
 Τοπικό ελεγχόμενο λεξιλόγιο, ορισμένο από τη Βιβλιοθήκη: 3

- Χρησιμοποιείτε σχήμα(τα) ταξινόμησης
 Ναι: 9
 Όχι: 3

- Παρακαλούμε αναφέρατε συγκεκριμένα σχήματα ταξινόμησης: ^
 Δεκαδική Ταξινόμηση Dewey (DDC) : 5
 Παγκόσμια Δεκαδική Ταξινόμηση (UDC) : 2
 Τοπικό σχήμα, ορισμένο από τη Βιβλιοθήκη: 2

- Ποια διάταξη δεδομένων χρησιμοποιείται από το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης; ^
 UNIMARC: 7
 MARC21: 2
 Άλλο: ACCESS (1)

- Επιτρέπει το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης την εξαγωγή εγγραφών σε διάταξη ISO 2709;
 Ναι: 6
 Όχι: 2
 Δεν γνωρίζω: 4

- Τα δεδομένα του καταλόγου της Βιβλιοθήκης είναι προσβάσιμα μέσω κάποιου ανοικτού πρωτοκόλλου αναζήτησης-ανάκτησης; (π.χ. Z39.50, OAI-PMH)
 Ναι: 5
 Όχι: 5
 Δεν γνωρίζω: 2

- Ποιο είναι το σύνολο χαρακτήρων που χρησιμοποιείται από το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης; ^
 UTF-8: 6
 ANSEL: 0
 Δεν γνωρίζω: 3

- Στην περίπτωση που το σύνολο χαρακτήρων δεν επιτρέπει πολυγλωσσικά δεδομένα, χρησιμοποιείτε μεταγραμματισμό;
 Ναι: 2

Όχι: 5

Δεν γνωρίζω: 4

- Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με θέματα συλλογικού ή συνεργατικού καταλόγου;
Σε αυτή την ερώτηση επισημάνθηκε η επιθυμία μίας βιβλιοθήκης να ενταχθεί σε έναν συλλογικό κατάλογο, ωστόσο δεν έχουν γίνει ακόμα οι κατάλληλες ενέργειες.

Εκπαίδευση χρηστών

- Οργανώνονται σεμινάρια χρηστών από τη Βιβλιοθήκη; *

Ναι: 1

Όχι: 12

Δεν γνωρίζω: 0

Οι βιβλιοθήκες δήλωσαν κατά πλειοψηφία (**12**) ότι δεν έχουν ακόμα οργανώσει σχετικά σεμινάρια που να απευθύνονται για χρήστες της βιβλιοθήκης. Σε ερώτηση για τους λόγους μη υλοποίησης τέτοιων σεμιναρίων, οι βιβλιοθήκες δήλωσαν ως εμπόδια την έλλειψη προσωπικού, καθώς και ότι δεν προέκυψε τέτοια ανάγκη είτε λόγω της περιορισμένης πρόσβασης για το κοινό είτε λόγω της ατομικής καθοδήγησης που μπορεί να υπάρξει από υπαλλήλους. Η μία βιβλιοθήκη που απάντησε θετικά, προσδιόρισε το αντικείμενο των σεμιναρίων στην εκπαίδευση χρήσης του καταλόγου της βιβλιοθήκης, αναφέροντας ότι η συχνότητα υλοποίησης του προγράμματος ήταν σπάνια.

Έρευνα χρηστών

- Πραγματοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη σας έρευνες χρηστών με σκοπό την **κατανόηση των αναγκών** της κοινότητας που εξυπηρετείτε; *

Ναι: 0

Όχι: 13

Δεν γνωρίζω: 0

Ως αιτίες για τη μη διενέργεια σχετικής έρευνας δηλώθηκαν από τις βιβλιοθήκες ακριβώς οι ίδιες αιτίες όπως και για την εκπαίδευση χρηστών.

- Πραγματοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη έρευνες με σκοπό την καταγραφή του **βαθμού ικανοποίησης** των χρηστών από τη Βιβλιοθήκη;

Ναι: 0

Όχι: 12

Δεν γνωρίζω: 0

- Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τις έρευνες χρηστών οι οποίες εκπονούνται στη Βιβλιοθήκη;

Μία βιβλιοθήκη δήλωσε ως μέσω συλλογής απόψεων από τους χρήστες το βιβλίο παραπόνων που μπορεί ο επισκέπτης να συμπληρώσει τους προβληματισμούς. Μια ακόμα βιβλιοθήκη δήλωσε ότι αξιολογεί το έργο της μέσω των στατιστικών δεδομένων από τη χρήση και τους δανεισμούς από τους χρήστες.

Άλλες πληροφορίες

- Συντάσσεται από τη Βιβλιοθήκη ετήσια αναφορά δραστηριοτήτων;

Ναι: 8

Όχι: 5

- Εξαιρώντας τις δυσκολίες που ανέκυψαν λόγω της πανδημίας του νέου κορονοϊού, αντιμετωπίζετε κάποιο διαχρονικό πρόβλημα στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;

Ναι: 5

Όχι: 6

- Παρακαλούμε επιλέξτε όσα από τα παρακάτω προβλήματα ισχύουν: ^
 - Έλλειψη προσωπικού: 4
 - Έλλειψη αναγκαίων δεξιοτήτων του προσωπικού: 0
 - Έλλειψη χρηματοδότησης: 5
 - Έλλειψη χώρου: 3
 - Ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή: 3
 - Ελλιπής συλλογή: 1
 - Συχνές αλλαγές στην διοικητική δομή του μητρικού οργανισμού: 1

- Αν επιλέξατε πάνω από μία απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλούμε να αναφέρετε εδώ ποιο θεωρείτε ως μεγαλύτερο πρόβλημα το οποίο θα θέλατε να αντιμετωπίσετε κατά προτεραιότητα:

Δύο από τις βιβλιοθήκες δήλωσαν ως βασικό πρόβλημα την έλλειψη και τη διαχείριση της χρηματοδότησης από τον μητρικό φορέα, ενώ οι άλλες δύο απαντήσεις αφορούσαν την έλλειψη προσωπικού, αλλά και την έλλειψη χώρου για την μία από τις βιβλιοθήκες.

- Σε αυτό το σημείο ολοκληρώνεται η έρευνα. Αν έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο, παρακαλούμε διατυπώστε το παρακάτω, πριν επιλέξετε "Υποβολή" του ερωτηματολογίου:

Επισημάνθηκε η ανάγκη για την ανάπτυξη ενός δικτύου για την κατηγορία των κυβερνητικών βιβλιοθηκών με στόχο την ανάπτυξη των ειδικών βιβλιοθηκών.

4.2 Κυριότερα ευρήματα / αποτελέσματα

Σε μία πρώτη ανασκόπηση των απαντήσεων, παρατηρείται ότι μεγάλο ποσοστό από τις βιβλιοθήκες που συμμετείχαν στην έρευνα, διέθεταν Ανοικτό Δημόσιο Κατάλογο Βιβλιοθήκης (OPAC) (**Ναι:8 – Όχι:2 – Χωρίς απάντηση: 3**), ωστόσο αυτό ήταν σε διαφορετικά συστήματα (Open ABEKT, Koha, V-Smart κα.).

Οι περισσότερες βιβλιοθήκες δήλωσαν ότι δεν διέθεταν καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού (**Ναι:5 – Όχι:7 – Χωρίς απάντηση:**

1). Ισάριθμες ήταν οι βιβλιοθήκες που δήλωσαν ότι έκαναν ή αντίστοιχα δεν έκαναν χρήση ελεγχόμενων λεξιλογίων για την καθιέρωση όρων (**Ναι: 6 – Όχι:6 – Χωρίς απάντηση: 1**), ενώ περιορισμένες ήταν οι περιπτώσεις από βιβλιοθήκες που δήλωσαν ότι δεν χρησιμοποιούσαν κανόνες καταλογογράφησης (**Ναι:10 – Όχι:3**).

Σημαντικός είναι ο αριθμός των τεσσάρων (**4**) βιβλιοθηκών που δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν κανονισμό λειτουργίας, ωστόσο οι περισσότερες βιβλιοθήκες, οκτώ (**8**) στον αριθμό, έχουν ήδη σχετικό κανονισμό. Όλες οι βιβλιοθήκες (**13**) δήλωσαν ότι οι προσκτήσεις υλικών προέρχονται από δωρεές, στις οκτώ (**8**) βιβλιοθήκες προέρχονται και από αγορές και σε τρεις (**3**) βιβλιοθήκες υπάρχει η διαδικασία ανταλλαγής τεκμηρίων με άλλες βιβλιοθήκες.

Στο ερωτηματολόγιο καταγράφονται μόνο τέσσερις (**4**) κυβερνητικές βιβλιοθήκες που δήλωσαν ότι διέθεταν συνδρομές σε ηλεκτρονικές πηγές. Είναι ενθαρρυντικό τουλάχιστον το γεγονός ότι έχει γίνει προσπάθεια, έστω και από λίγες κυβερνητικές βιβλιοθήκες, να προσφέρουν ηλεκτρονικές πηγές για τους χρήστες προσπερνώντας τα όποια οικονομικά και τεχνικά προβλήματα υπάρχουν.

Σε ερώτηση σχετικά με το αν η βιβλιοθήκη αντιμετωπίζει κάποιο διαχρονικό πρόβλημα στη λειτουργία της, έξι (**6**) βιβλιοθήκες δήλωσαν αρνητικά ενώ ένας σημαντικός αριθμός πέντε (**5**) βιβλιοθηκών δήλωσε θετικά.

Συνολικά, εννέα (**9**) βιβλιοθήκες ανέφεραν ότι διατηρούν συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες. Από τις εννέα βιβλιοθήκες που διατηρούν συνεργασίες, μία (**1**) βιβλιοθήκη διαθέτει θεσμοθετημένη συνεργασία, τρεις (**3**) βιβλιοθήκες συνεργάζονται και με θεσμοθετημένες συνεργασίες, ενώ πέντε (**5**) βιβλιοθήκες δεν έχουν κάποια θεσμοθετημένη συνεργασία. Οι τρεις (**3**) βιβλιοθήκες συμμετέχουν σε υπηρεσία διαδανεισμού της συλλογής, ενώ και στις τρεις (**3**) περιπτώσεις δεν είναι θεσμοθετημένη η διαδικασία του διαδανεισμού.

Οι βιβλιοθήκες που δήλωσαν ότι θα ενδιαφερόντουσαν για συμμετοχή σε συνεργατικό δίκτυο με επίσημη συμμετοχή, δικαιώματα και υποχρεώσεις ανήλθαν στις πέντε (**5**), με μη δεσμευτική συμμετοχή, για να κρίνουν κατά περίπτωση αν μπορούν να συμμετάσχουν σε επιμέρους δράσεις ήταν τρεις (**3**), ενώ οι υπόλοιπες τέσσερις (**4**) δήλωσαν ότι ίσως θα ενδιαφερόντουσαν αλλά θα κρίνουν κατά περίπτωση την πρόταση για δικτύωση. Μία (**1**) βιβλιοθήκη δεν απάντησε. Τα χαρακτηριστικά των υποψηφίων συνεργατών-μελών που θα εξέταζαν οι βιβλιοθήκες για συμμετοχή σε δίκτυο είναι: οι συλλογές (**11**), οι παρεχόμενες υπηρεσίες του δικτύου (**11**), οι χρηματοδοτήσεις (**7**), το κοινό που εξυπηρετείται (**7**) και η στελέχωση του δικτύου (**5**).

Σε ερώτηση για το εάν κρίνεται ότι η Βιβλιοθήκη διαθέτει τις αναγκαίες υποδομές ώστε να συμμετέχει ενεργά σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών, οι τρεις **(3)** βιβλιοθήκες δήλωσαν ότι διέθεταν και τις αναγκαίες υλικοτεχνικές υποδομές και το ανθρώπινο προσωπικό, οι δύο **(2)** μόνο τις υλικοτεχνικές υποδομές, οι άλλες δύο **(2)** αναγνώρισαν ότι δεν πληρούν τις αναγκαίες υποδομές, ενώ σημαντική είναι η αναφορά των τριών **(3)** βιβλιοθηκών που ανέφεραν ότι δεν γνωρίζουν ποιες ακριβώς είναι οι αναγκαίες υποδομές.

Σε μία σύνοψη των αποτελεσμάτων αναφέρουμε ενδεικτικά πώς:

Τα κοινά χαρακτηριστικά των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών είναι:

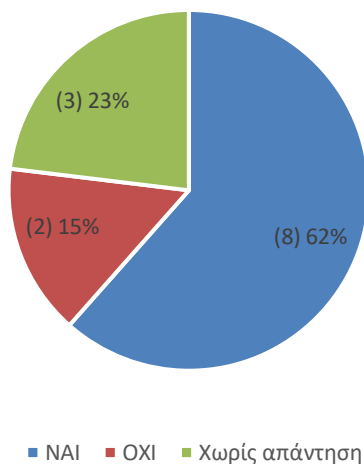
- Η επιθυμία για δικτύωση των βιβλιοθηκών είτε με επίσημη συμμετοχή είτε χωρίς δεσμεύσεις
- Η εξυπηρέτηση των αναγκών του μητρικού κυβερνητικού φορέα και εν συνεχεία ευρύτερα του κοινού / των ερευνητών

Τα κοινά προβλήματα των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών είναι:

- Η ελλιπής χρηματοδότηση
- Η ανάγκη στελέχωσης
- Η απουσία σε υλικοτεχνική υποδομή
- Η ανάγκη νομικής κάλυψης για διάφορα ζητήματα στο πλαίσιο λειτουργίας τους

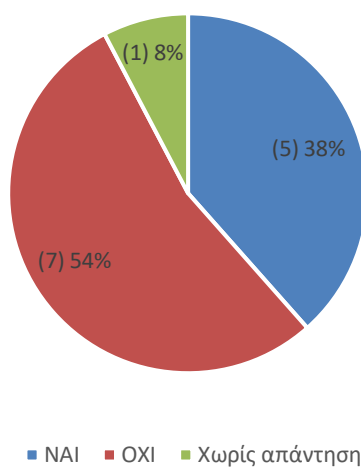
Ακολουθούν οι γραφικές αναπαραστάσεις των απαντήσεων από τις ερωτήσεις που εμφάνισαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και παρουσιάστηκαν σε μορφή κειμένου στην ενότητα 4.2 Κυριότερα ευρήματα / αποτελέσματα:

Ανοικτός Δημόσιος Κατάλογος Βιβλιοθήκης (OPAC)

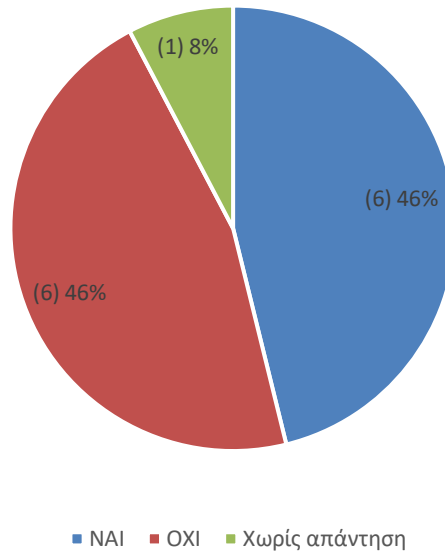
Εικόνα 1. Ανοικτός Δημόσιος Κατάλογος Βιβλιοθήκης (OPAC)

Διαθέτετε καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού;

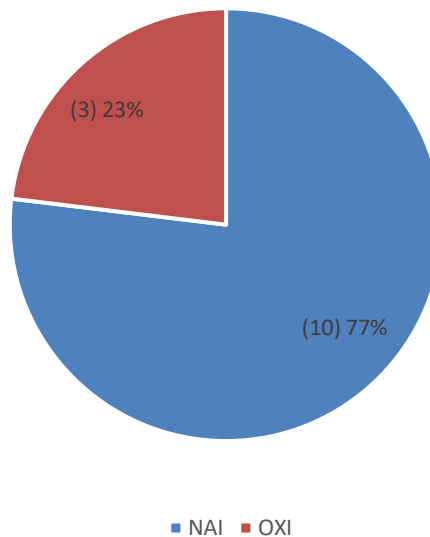
Εικόνα 2. Διαθέτετε καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού;

Χρησιμοποιείτε ελεγχόμενα λεξιλόγια για την καθιέρωση όρων;

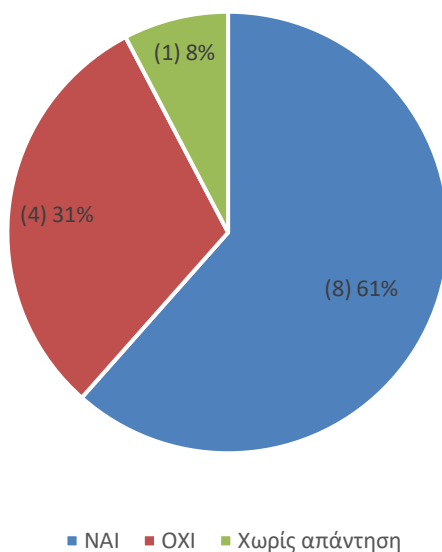
Εικόνα 3. Χρησιμοποιείτε ελεγχόμενα λεξιλόγια για την καθιέρωση όρων;

Χρησιμοποιείτε κανόνες καταλογογράφησης;

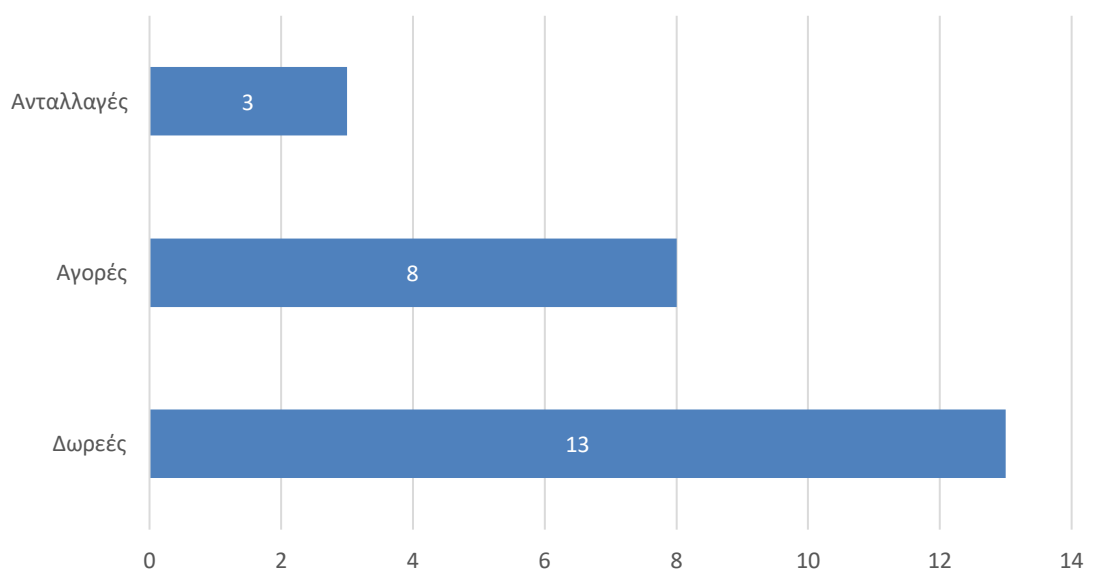
Εικόνα 4. Χρησιμοποιείτε κανόνες καταλογογράφησης;

Διαθέτει η Βιβλιοθήκη κανονισμό λειτουργίας;

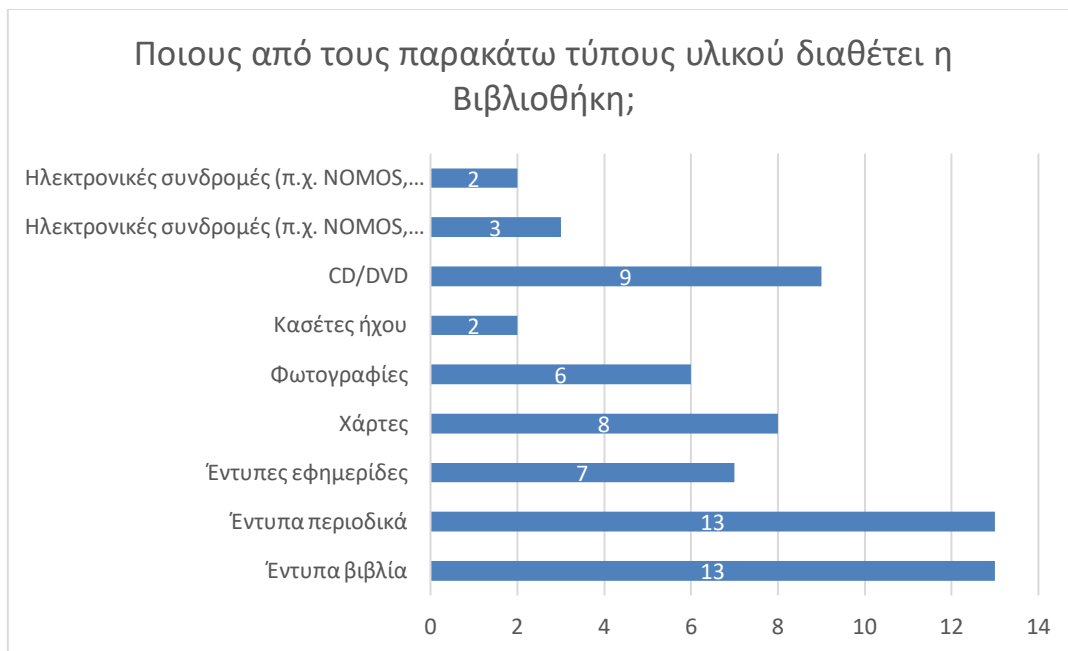

Εικόνα 5. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη κανονισμό λειτουργίας;

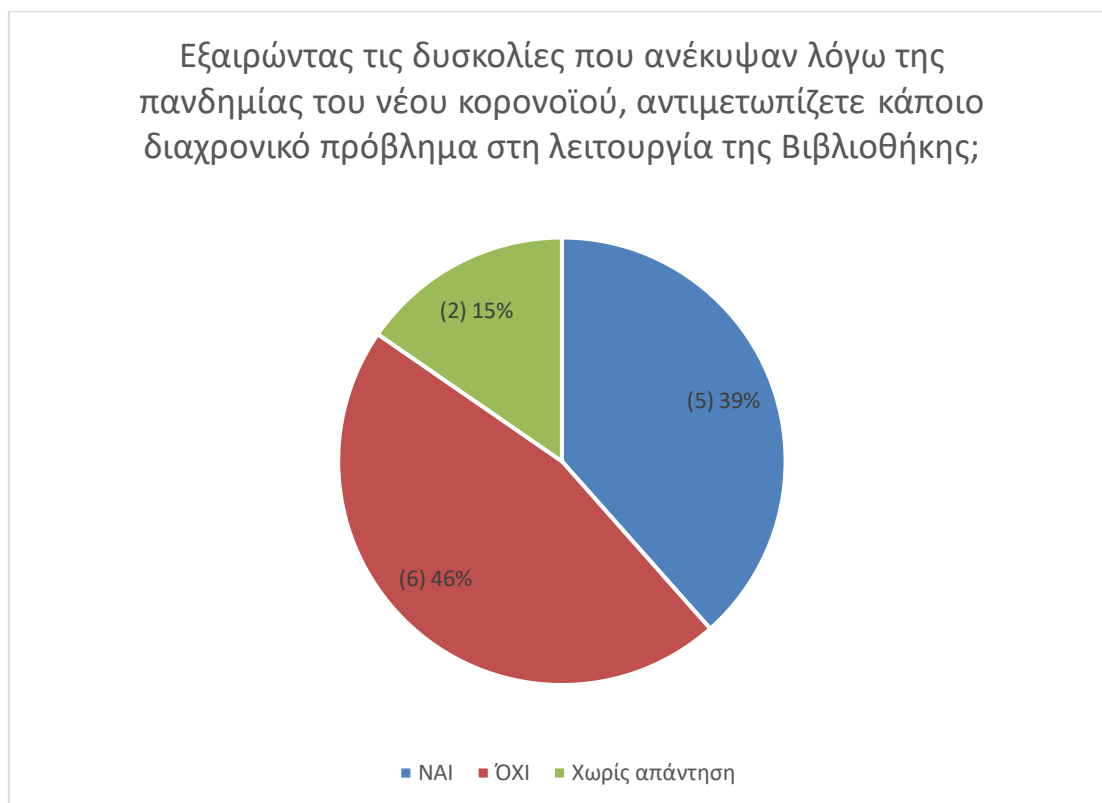
Με ποιον τρόπο εξασφαλίζετε νέες προσκτήσεις στη Βιβλιοθήκη;

Εικόνα 6. Με ποιον τρόπο εξασφαλίζετε νέες προσκτήσεις στη Βιβλιοθήκη;

Εικόνα 7. Ποιους από τους παρακάτω τύπους υλικού διαθέτει η Βιβλιοθήκη;

Εικόνα 8. Εξαιρώντας τις δυσκολίες που ανέκυψαν λόγω της πανδημίας του νέου κορονοϊού, αντιμετωπίζετε κάποιο διαχρονικό πρόβλημα στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;

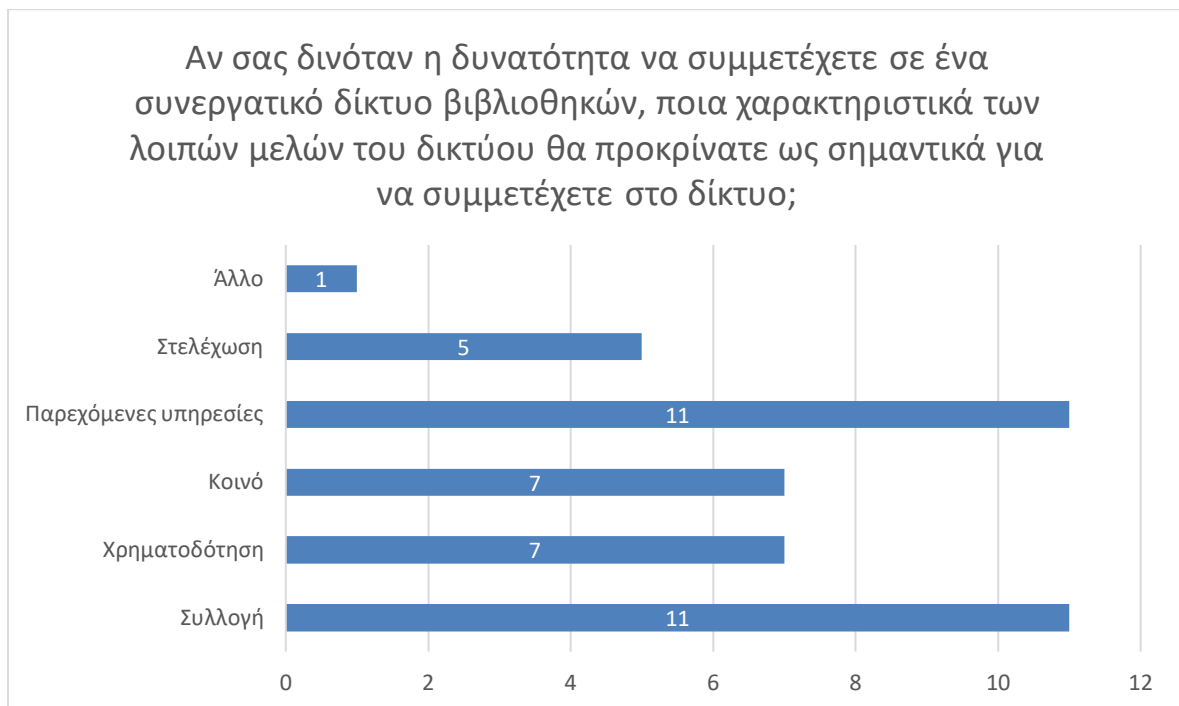
Εικόνα 9. Διατηρείτε συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες;

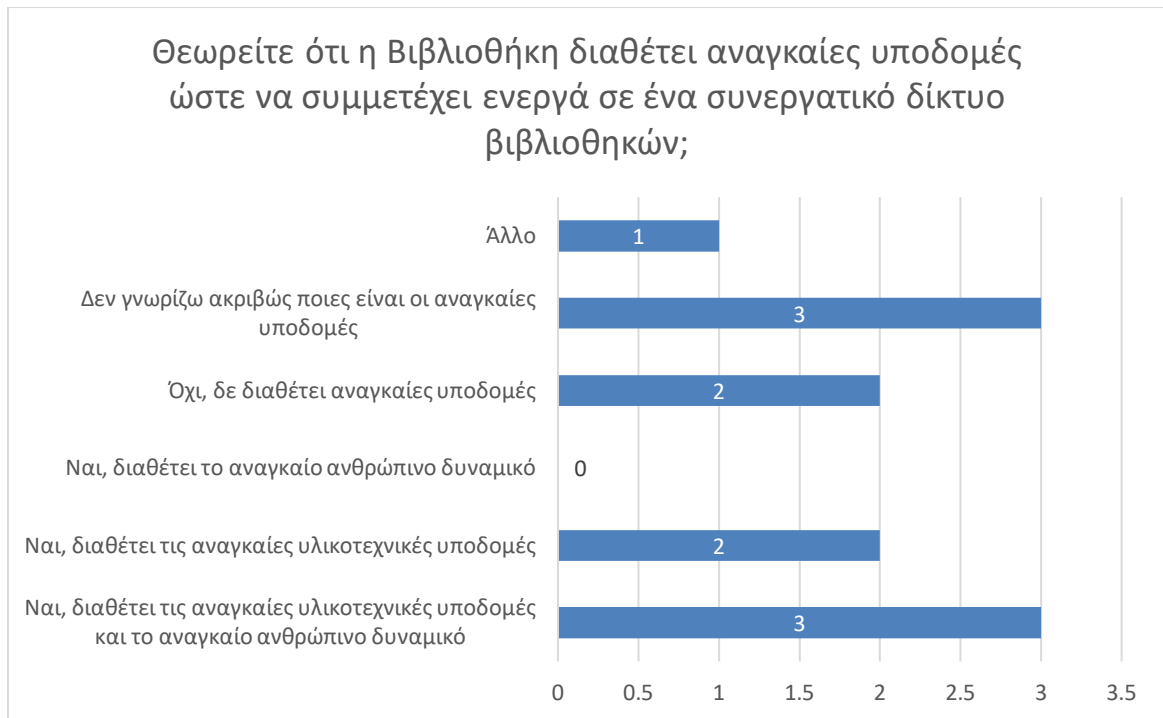
Εικόνα 10. Έχετε θεσμοθετημένες συνεργασίες με άλλες Βιβλιοθήκες;

Εικόνα 11. Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη σας η συμμετοχή σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;

Εικόνα 12. Αν σας δινόταν η δυνατότητα να συμμετέχετε σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών, ποια χαρακτηριστικά των λοιπών μελών του δικτύου θα προκρίνατε ως σημαντικά για να συμμετέχετε στο δίκτυο;

Εικόνα 13. Θεωρείτε ότι η Βιβλιοθήκη διαθέτει αναγκαίες υποδομές ώστε να συμμετέχει ενεργά σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση – Συμπεράσματα – Μελλοντικές επεκτάσεις

Στο τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας, παρουσιάζεται αρχικά η ολοκληρωμένη πρόταση συγκρότησης κυβερνητικού δικτύου βιβλιοθηκών με στοιχεία από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση και τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο. Ακολουθούν τα συμπεράσματα στα οποία οδήγησε η έρευνα, καθώς και πιθανές μελλοντικές επεκτάσεις της.

5.1 Ολοκληρωμένη πρόταση

Η δικτύωση των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών δίνει τη δυνατότητα στις βιβλιοθήκες να αναγνωρίσουν και να αναζητήσουν αποτελεσματικές λύσεις διαχείρισης των κοινών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν και να επικεντρωθούν στους κοινούς σκοπούς για την ανάπτυξή τους. Σε αυτά περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων, η απαρχαιωμένη και μη λειτουργική νομοθεσία, οι κοινές πρακτικές που χρειάζεται να σχεδιαστούν από τις βιβλιοθήκες, οι εκπαιδεύσεις των βιβλιοθηκονόμων και η συμπληρωματικότητα των συλλογών μεταξύ των βιβλιοθηκών για την πληρέστερη κάλυψη των πληροφοριακών αναγκών των χρηστών.

Επομένως, σύμφωνα με τα στοιχεία που εντοπίστηκαν και παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό μέρος της έρευνας, και λαμβάνοντας υπόψιν τις πληροφορίες που αντλήθηκαν για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες από τα ερωτηματολόγια, οι αναγκαίες προϋποθέσεις που προτείνονται για τη σύσταση συνεργασίας μεταξύ των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών αναλύονται στα υποκεφάλαια που ακολουθούν.

5.1.1 Ενιαία πολιτική

Η συντονισμένη λειτουργία μίας ομάδας βιβλιοθηκών με κοινούς στόχους, δίνει τη δυνατότητα στις βιβλιοθήκες να αναπτυχθούν με ταχύτερους ρυθμούς και συντονισμένες πρακτικές. Η ενιαία πολιτική μπορεί να περιλαμβάνει από τη σύνταξη εγχειριδίων με κοινούς κανόνες και οδηγίες σε τεχνολογικό και πρακτικό επίπεδο για τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες, τη σχεδίαση κοινού στρατηγικού πλάνου, τη μελέτη αποδοτικής ανάπτυξης και εμπλουτισμού συλλογών ανά βιβλιοθήκη, μέχρι την πρόταση χρηματοδότησης για κοινές δράσεις και υπηρεσίες του δικτύου, αλλά και αρκετές ακόμα ενέργειες που έρχονται να

δώσουν απαντήσεις στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι βιβλιοθήκες ως μονάδες, αλλά και να προωθήσουν την οργανωμένη ανάπτυξή τους.

Για την επίτευξη αυτού του σκοπού από τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες, χρειάζεται να εξεταστεί:

- Το νομικό πλαίσιο που διέπει τη σημερινή λειτουργία των κυβερνητικών βιβλιοθηκών ως μονάδων και να προταθεί ένα νέο σύγχρονο πλαίσιο που να προβλέπει τη λειτουργία τους ως σύνολο κυβερνητικών βιβλιοθηκών, δηλαδή με μία ενιαία πολιτική οργάνωσης, δράσης και επικοινωνίας.
- Η χρηματοδότηση των βιβλιοθηκών είναι αναγκαίο να γίνεται σε κεντρικό επίπεδο. Επομένως είτε υπάρχει κεντρική κρατική χρηματοδότηση είτε και από συμμετοχή σε πρόγραμμα, όπως είναι τα προγράμματα από το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ), μέσα από την κεντρική διαχείρισή τους από το δίκτυο βιβλιοθηκών εξασφαλίζονται οι πρακτικές που θα ωφελήσουν το σύνολο των βιβλιοθηκών.
- Η σχεδίαση προτύπων, κανόνων και εκπαιδεύσεων για τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες, όπως είναι, μεταξύ άλλων, οι κοινές πολιτικές, τα κοινά εκπαιδευτικά προγράμματα επιμόρφωσης και η έκδοση κοινών οδηγιών.

5.1.2 Κοινός κατάλογος

Η ανάπτυξη ενός συνεργατικού καταλόγου ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τις βιβλιοθήκες. Με την ενοποίηση όλων των καταλόγων των κυβερνητικών βιβλιοθηκών σε έναν κοινό ανοικτό δημόσιο κατάλογο, επιλύονται χρόνια ζητήματα όπως η ενιαία ευρετηρίαση του συνόλου του υλικού όλων των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών με μία ενιαία πολιτική καταλογογράφησης. Η χρήση ενιαίου καταλόγου θα εξοικονομούσε πολύτιμο χρόνο των βιβλιοθηκονόμων από την εργασία της επαναλαμβανόμενης καταλογογράφησης με την αντικατάσταση από την συνεργατική καταλογογράφηση.

Παράλληλα, με την επιλογή ενός προγράμματος ανοικτού κώδικα, όπως είναι το Koha, θα υπήρχε σημαντική εξοικονόμηση οικονομικών πόρων σε σύγκριση με τις αγορές άδειας για αντίστοιχα εμπορικά βιβλιοθηκονομικά προγράμματα.

5.1.3 Ηλεκτρονικές πηγές

Στη εποχή του διαδικτύου το σύνολο της επιστημονικής πληροφόρησης βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή και είναι αρμοδιότητα της βιβλιοθήκης να διαχειριστεί κατάλληλα και αυτόν τον τύπο υλικού. Είναι γνωστό ότι ένα σημαντικό εμπόδιο για τη σύναψη συμφωνιών είναι οι ανεπαρκείς οικονομικοί πόροι που λαμβάνουν μεμονωμένα οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες για την κάλυψη των λειτουργικών τους αναγκών, ενώ άλλοι λόγοι μπορεί να είναι η έλλειψη στελέχωσης ή και η έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού αλλά και τεχνογνωσίας. Η συνεργασία των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών χρειάζεται να θέσει ως στόχο τη σχεδίαση για τη συλλογική αντιμετώπιση από τα εμπόδια που προκύπτουν για τις βιβλιοθήκες ως μονάδες και να διαπραγματευτούν ομαδικά πακέτα παροχής ηλεκτρονικών πηγών σε προνομιακές τιμές για το σύνολο των μελών-βιβλιοθηκών.

Σε αυτό συμβάλλει η κεντρική χρηματοδότηση, σε συνάρτηση με το νομικό πλαίσιο που αναφέρθηκαν σε προηγούμενη προϋπόθεση, οπότε επιτρέπουν στο κεντρικό όργανο των βιβλιοθηκών, δηλαδή τη διοίκηση του δικτύου ή κάποιος, άλλο φορέας που έχει επιφορτιστεί με τα καθήκοντα της συνεργασίας των κυβερνητικών βιβλιοθηκών, να διαπραγματεύεται με ισχύ.

5.1.4 Διαδανεισμός

Οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες αναπτύσσουν τη συλλογή τους με γνώμονα το κοινό που εξυπηρετούν. Με βάση την οικονομική και χωροταξική ευχέρεια, οι βιβλιοθήκες μπορούν να προσφέρουν μία περιορισμένη πηγή πληροφόρησης.

Προτείνεται, στο πλαίσιο της δικτύωσης των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών, η πρόβλεψη και η σχεδίαση υπηρεσίας διαδανεισμού. Μέσω του διαδανεισμού ένας χρήστης μπορεί να αιτηθεί από τη βιβλιοθήκη που εξυπηρετείται τεκμήρια από οποιαδήποτε άλλη κυβερνητική βιβλιοθήκη. Με την προσφορά αυτής της υπηρεσίας οι βιβλιοθήκες αλληλοσυμπληρώνουν τις συλλογές, αποφεύγουν την πιθανή αγορά ίδιων τίτλων με άλλες βιβλιοθήκες και τελικά εξοικονομούν χρηματικούς πόρους προσφέροντας μεγάλη ποικιλία υλικού στο κοινό τους.

Η υλοποίηση της υπηρεσίας του διαδανεισμού μπορεί να σχεδιαστεί ευκολότερα όταν έχει ήδη ικανοποιηθεί η προϋπόθεση σχεδίασης του κοινού καταλόγου για τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες καθώς μέσω αυτού ενημερώνονται σε πραγματικό χρόνο η διαθεσιμότητα και η διαπεραίωση των αιτημάτων.

5.2 Συζήτηση / Συμπεράσματα

Οι βιβλιοθήκες πρέπει να βρουν τρόπους να αξιοποιήσουν την ταχέως αναπτυσσόμενη τεχνολογία των πληροφοριών όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά είναι εφικτό. Η επιστημονική πληροφόρηση ήδη από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα είχε ξεκινήσει τη μεταφορά από το έντυπο προς στο ψηφιακό περιβάλλον και σε αυτό θα πρέπει να ακολουθήσουν και οι βιβλιοθήκες, ως υπηρεσίες πληροφόρησης. Μέσω των συνεργασιών είναι εφικτή η ανέλιξη όλων των συνεργαζόμενων βιβλιοθηκών για την προσαρμογή τους στην τεχνολογία των πληροφοριών και στις συνεργατικές διαπραγματεύσεις για απόκτηση πρόσβασης σε ηλεκτρονικές πηγές (Allen & Arnold, 1998).

Σχετικά με τα ευρήματα από την ανάλυση των ερωτηματολογίων σε σύγκριση με τα οφέλη από την πρόταση για τη σύσταση δικτύου, γίνεται αντιληπτό πως οι ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες έχουν σημαντικά περιθώρια να αναβαθμίσουν αισθητά τις υπηρεσίες που παρέχουν και να επωφεληθούν. Αυτό μπορεί να γίνει εφικτό αν εργαστούν συντονισμένα και υπό την ομπρέλα ενός Δικτύου Ελληνικών Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών ή ακόμα και υπό μία νέα κρατική υπηρεσία που θα εξυπηρετεί τους σκοπούς και τους στόχους της συγκεκριμένης κατηγορίας ειδικών βιβλιοθηκών.

Είναι χρήσιμο να αναφερθούν οι προβληματισμοί που υπήρξαν κατά τη διαδικασία άντλησης δεδομένων για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες. Αρχικά, η παρουσία των βιβλιοθηκών στο διαδίκτυο κατέγραψε αρκετά προβλήματα μεταξύ των οποίων ήταν η αδυναμία εντοπισμού από ένα σημείο όλων των κυβερνητικών βιβλιοθηκών που λειτουργούν στην Ελλάδα, η απουσία ιστοσελίδας των περισσότερων ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών, η ανομοιομορφία στις πληροφορίες που παρουσιάζονταν σε εκείνες τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες που διέθεταν ιστοσελίδα ή φιλοξενούνταν πληροφορίες για τη λειτουργία τους στην κεντρική ιστοσελίδα του μητρικού φορέα, η απουσία πληροφοριών και στοιχείων επικοινωνίας για ορισμένες κυβερνητικές βιβλιοθήκες, καθώς και σε περιορισμένες περιπτώσεις η λειτουργικότητα των υπερσυνδέσεων που οδηγούσαν σε ανενεργούς συνδέσμους.

Μάλιστα, στις περιπτώσεις εκείνες που χρειάστηκε να γίνουν τηλεφωνικές επικοινωνίες με συγκεκριμένες βιβλιοθήκες προκειμένου να αντληθούν βασικά στοιχεία επικοινωνίας για την αποστολή της πρόσκλησης (Πίνακας 1. Υπόδειγμα καταγραφής στοιχείων επικοινωνίας) ή και για την επιβεβαίωση της λήψης της σχετικής πρόσκλησης, υπήρξαν προσπάθειες που τελικά

δεν οδήγησαν σε επιτυχή επικοινωνία με τη βιβλιοθήκη ή τον φορέα στον οποίο εντάσσεται η βιβλιοθήκη, δηλαδή είτε δεν απαντήθηκε η τηλεφωνική κλήση από τη βιβλιοθήκη είτε τελικά δεν επιτεύχθηκε η τηλεφωνική σύνδεσή μας από τον μητρικό φορέα προς τη βιβλιοθήκη του.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω ζητημάτων, με τη σύσταση δικτύωσης των κυβερνητικών βιβλιοθηκών, θα ήταν εφικτή είτε η δημιουργία ενιαίας ψηφιακής πύλης ή ο καθορισμός κοινών προδιαγραφών σχεδίασης των ιστοσελίδων με πρόσβαση στις πληροφορίες για το σύνολο των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών με ομοιόμορφη παρουσίαση, συνεχή ενημέρωση και σύγχρονη σχεδίαση.

Σχετικά με τη διαχείριση της κυβερνητικής πληροφορίας και τον ρόλο των βιβλιοθηκών, πρόσφατα εκδόθηκε μία επαγγελματική έκθεση της International Federation of Library Associations (Cassell κ.ά., 2021). Στην έκθεση καταδεικνύεται η σημασία του κυβερνητικού βιβλιοθηκονόμου στην εξυπηρέτηση των χρηστών για τον εντοπισμό κυβερνητικών πληροφοριών, στην προσπάθεια για μεγαλύτερη πρόσβαση στην πληροφόρηση, στη διατήρηση και τη διαχείριση της κυβερνητικής πληροφόρησης. Στο κεφάλαιο που είναι αφιερωμένο στην Ελλάδα, επισημαίνεται ο περιορισμένος ρόλος που έχουν οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες στη διαχείριση της κυβερνητικής πληροφορίας, γεγονός που οδηγεί στην ανομοιόμορφη διαχείριση και τεκμηρίωση των κυβερνητικών πληροφοριών και την αλληλοεπικάλυψη των εργασιών από άλλους μη συναφείς προς την τεκμηρίωση φορείς, δημιουργώντας ζήτημα στην βιβλιοθηκονομική εργασία της τεκμηρίωσης. Αυτό το ζήτημα θα είχε την αρμοδιότητα να το διαχειριστεί ένα δίκτυο ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών. Οι κυβερνητικοί βιβλιοθηκονόμοι γενικότερα έχουν ανάγκη από μία ισχυρή κατανόηση της τεκμηρίωσης, των δεδομένων και των πρακτικών δημοσίευσης. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στην έκθεση, τα εμπόδια είναι μεγάλα και απαιτούνται ενέργειες από φορείς όπως η IFLA και οι εθνικές συνεργασίες βιβλιοθηκών για την υποστήριξη των σκοπών και της βελτίωσης της εκπαίδευσης για την ανέλιξη νέων έμπειρων επαγγελματιών σε παγκόσμιο επίπεδο. (Cassell κ.ά., 2021).

Σε γενικές γραμμές παρατηρείται ότι στην Ελλάδα ενεργοποιούνται συνεργασίες βιβλιοθηκών, μερικές από τις οποίες έχουν επιτύχει σημαντικά αποτελέσματα, όπως είναι ο Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών από το 1998. Σημαντικότερη αποδεικνύεται και η δράση του Δικτύου Ελληνικών Βιβλιοθηκών (ΔΕΒ), τη διαχείριση του οποίου, όπως έχει ήδη αναφερθεί, ανέλαβε από το 2016 η Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος.

Το ΔΕΒ έχει θέσει ως στόχο τη δικτύωση για την αναβάθμιση των ελληνικών βιβλιοθηκών (Mini, 2019). Ενώ αξιολογικά είναι τα αποτελέσματα που αναπτύσσουν και οι μικρότερες συνεργασίες βιβλιοθηκών για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς και ανάγκες. Άλλωστε, οι βιβλιοθήκες έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε παραπάνω από μία συνεργασίες όταν αυτό οδηγεί σε περισσότερα οφέλη (Cuadra & Patrick, 1972).

Παράλληλα καταγράφονται προσπάθειες σύστασης νέων συνεργασιών, όπως είναι η προσπάθεια για ένα νοσοκομειακό δίκτυο βιβλιοθηκών και οι συζητήσεις για ένα δίκτυο εκκλησιαστικών και θεολογικών βιβλιοθηκών.

Εν κατακλείδι, γίνεται κατανοητό ότι οι βιβλιοθήκες που δρουν συνεργατικά μπορούν να επιτύχουν περισσότερα από όταν λειτουργούν απομονωμένα. Οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες συγχρόνως έχουν ανάγκη τη δικτύωση και χρειάζεται να επισπεύσουν τις ενέργειες που απαιτούνται με οδηγό τις προϋποθέσεις που παρουσιάστηκαν από τις ήδη επιτυχημένες συνεργασίες άλλων δικτύων, και με δεδομένη τη δυναμική των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών με προοπτική την εξασφάλιση της βιωσιμότητας της συνεργασίας.

5.3 Αξιοποίηση / Πρακτικές προεκτάσεις της έρευνας

Αξιοποίηση της έρευνας θα ήταν δυνατή από τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες για το σκοπό της δημιουργίας Δικτύου Ελληνικών Κυβερνητικών Βιβλιοθηκών. Με τα αποτελέσματα της έρευνας από τις κυβερνητικές βιβλιοθήκες που συμμετείχαν στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου και από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας στο Κεφάλαιο 2, οι κυβερνητικές βιβλιοθήκες θα έχουν και εκείνες τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τον βαθμό ετοιμότητάς τους για τη συμμετοχή τους στο δίκτυο, και εάν απαιτείται, να αναπροσαρμόσουν τη λειτουργία τους προκειμένου να εξασφαλιστούν οι αναγκαίες προϋποθέσεις συμμετοχής.

Παράλληλα, η εκπόνηση της παρούσας μελέτης, μέσω της δημοσίευσής της, θα συνεισφέρει ως βιβλιογραφία στο πεδίο της συνεργασίας βιβλιοθηκών και ειδικότερα των ελληνικών κυβερνητικών βιβλιοθηκών. Το προτεινόμενο μοντέλο συνεργατικού δικτύου κυβερνητικών βιβλιοθηκών θα μπορεί να μελετηθεί και ως εφαρμογή στο πλαίσιο άλλων τύπων βιβλιοθηκών και/ή βιβλιοθηκών άλλων χωρών.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- Βαρδακώστα, Ι. (2015). ΔΙ.Ο.ΒΙ.: η ανταπόκριση των οικονομικών βιβλιοθηκών στις προκλήσεις της εποχής. *Heal Journal - Περιοδικό Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*, 9.
- Βαρδακώστα, Ι., Κουρή, Σ., Γερόλιμος, Μ., & Κουφάκου, Ε. (2019, 11/10). *Ομάδα Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών: Μια συνεργατική προσπάθεια για τη διαχείριση και προώθηση της γεωγραφικής πληροφορίας στην Ελλάδα*. 13. Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ανακτήθηκε από http://eprints.rclis.org/39162/1/OmadaGeografikon_25oPSAB.text.pdf
- Δελιόγλου, Χ., Ρηγάκου, Β., Βαρδακώστα, Ι., & Τουλίτση, Ε. (2017). *Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.Ο.ΒΙ.): Συνεργατικές δράσεις και προκλήσεις για ένα ομόθεμο δίκτυο ελληνικών βιβλιοθηκών*. 12. Θεσσαλονίκη: Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης ΑΠΘ. Ανακτήθηκε από <http://eprints.rclis.org/33339/>
- Δήμος Θεσσαλονίκης. (2019). Διεύθυνση Βιβλιοθηκών Δήμου Θεσσαλονίκης. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από <https://thessaloniki.gr/θέλω-από-τον-δήμο/ο-δήμος/γενικές-διευθύνσεις/γενική-διεύθυνση-διοικητικών-οικονομικών-διεύθυνση-βιβλιοθηκών-και-μουσείων/>
- Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών. (2020). Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών—ΔΙΝΑΥΒΙ. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από <http://marlinet.aegean.gr/el/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE>
- Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών. (2015). Στόχοι ΔΙΟΒΙ. Ανακτήθηκε 30 Αύγουστος 2021, από <http://diovi.lib.unipi.gr/index.php/features-mainmenu-48/2015-09-21-18-26-30>

- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος. (2021a). Πρόγραμμα Ενίσχυσης Δημοσίων Βιβλιοθηκών.
Ανακτήθηκε 19 Ιούλιος 2021, από <https://www.nlg.gr/news/programma-enischysis-dimosion-vivliothikon/>
- Εθνική Βιβλιοθήκη Ελλάδος. (2021b). Πρόσβαση και εκπαίδευση στο RDA Toolkit.
Ανακτήθηκε 29 Αύγουστος 2021, από <https://www.nlg.gr/news/prosvasi-kai-ekpaideysi-sto-rda-toolkit-apo-tin-ethniki-vivliothiki-tis-ellados/>
- Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης. (2014). Πληροφορίες ΕΚΤ. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από <https://eskep.ekt.gr/eskep/info/3>
- Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, Αρχείων και Κέντρων Τεκμηρίωσης. (2020). Το Ελληνικό παράρτημα. Ανακτήθηκε 31 Ιούλιος 2021, από http://iamlgreece.teiep.gr/?page_id=545
- Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης. (2016). *Διεθνείς στατιστικές βιβλιοθηκών ΕΛΟΤ ISO 2789*. Αθήνα: Ελληνικός Οργανισμός Τυποποίησης. Ανακτήθηκε από http://www.elot.gr/SEP_002789-ISO-el_2016.pdf
- Ζάχος, Γ. (1998). *Κοινοπραξίες βιβλιοθηκών: Διεθνής εμπειρία και οι προοπτικές δημιουργίας μιας κοινοπραξίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών*. 11. Βόλος: Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/10797/12056>
- Ίσαρη, Φ., & Μάριος, Π. (2015). Σχεδιασμός Ποιοτικής Έρευνας. Στο *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας* (σ. 22). Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5820/3/02_chapter_03.pdf

- Κακάλη, Κ., & Βαρδακώστα, Ι. (2019). *Ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και τοπικά δίκτυα: Νέες ευκαιρίες δράσης*. 10. Κρήτη: Πανεπιστήμιο Κρήτης. Ανακτήθηκε από http://eprints.rclis.org/39309/1/Kakali_Vardakosta_25oPSAB_finalNEW-2.pdf
- Κατευθυντήριες Οδηγίες Calimera. (2006). *Κατευθυντήριες οδηγίες ορθής πρακτικής για αρχεία, βιβλιοθήκες, και μουσεία* (Ε. Σεμερτζάκη, Μτφ.). Βέροια: Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας.
- Κουής, Δ., Ευθυμίου, Φ., Τσιμπόγλου, Φ., & Πουλή, Κ. (2007). *Ελληνική Βιβλιοθηκονομική Κοινότητα και Συλλογικοί Κατάλογοι – Ευκαιρίες και Προκλήσεις*. 11. Πειραιάς: Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Ανακτήθηκε από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/10874>
- Λαγουμιντζής, Γ., Βλαχόπουλος, Γ., & Κουτσογιάννης, Κ. (2015). *Μεθοδολογία της Έρευνας στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/5356>
- Λέανδρος, Ν. (2018, Οκτώβριος 19). *Ν. Λέανδρος: Μεγάλη αναπτυξιακή πρωτοβουλία το δίκτυο πολιτιστικών και εκπαιδευτικών φορέων της Λ. Συγγρού και της ΤΑ* (Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων). Ανακτήθηκε από https://www.amna.gr/home/article/302692/N-Leandros-Megali-anaptuxiaki-protoboulia-to-diktuo-politistikon-kai-ekpaideutikon-foreon-tis-Leoforou-Suggrou?fbclid=IwAR1efwSF8PT1GG6kI74Ic8nS0weyPLR89IBIc5OTAWxEAPFKSD6_nVLBhbo
- Μανιάτη, Γ., & Μπώκος, Γ. (1984). *Συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών και συνεργασία με τις βιβλιοθήκες στην Ελλάδα. Προβλήματα και συνέπειες*. 5. Αθήνα: Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων. Ανακτήθηκε από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/13416>

- Παπαθεοδώρου, Χ., & Τσιμπόγλου, Φ. (2001). *Έκδοση και διαχείριση ηλεκτρονικών περιοδικών από Βιβλιοθήκες*. 12. Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από <http://eprints.rclis.org/7151/>
- Παρατηρητήριο. (2021). *Η ανάγκη Δικτύου Βιβλιοθηκών και το Ταμείο Ανάκαμψης*. Παρουσιάστηκε στο Διαδικτυακή εκδήλωση. Διαδικτυακή εκδήλωση: Πρωτοβουλία για ένα Δίκτυο Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από <https://paratiritirio.edu.gr/diktyo-vivliothikwn-ekdildwsi/>
- Πρωτοβουλία για ένα Δίκτυο Βιβλιοθηκών. (2021). *Η ανάγκη Δικτύου Βιβλιοθηκών και το Ταμείο Ανάκαμψης* [Βίντεο]. Ανακτήθηκε από <https://youtu.be/WzHTiv4RqNA>
- Σεμερτζάκη, Ε. (2008). *Η έννοια της συνεργασίας και η συμβολή της στην ανάπτυξη των βιβλιοθηκών*. 17. Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από http://eprints.rclis.org/12222/1/Semertzaki_Cooperation_in_libraries_lecture_May_2008.pdf
- Σεμερτζάκη, Ε. (2009). *Ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης βιβλιοθηκών, απαραίτητα υποσυστήματα, η έκδοση του καταλόγου στο Internet, νέες προηγμένες υπηρεσίες*. 13. Λαμία. Ανακτήθηκε από <https://core.ac.uk/download/pdf/11885527.pdf>
- Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. (2019). Ιστορικό heal-link. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από <https://www.heal-link.gr/%cf%80%ce%bb%ce%b7%cf%81%ce%bf%cf%86%ce%bf%cf%81%ce%af%ce%b5%cf%82-%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%81%ce%b9%ce%ba%cf%8c/>
- Σύνταγμα της Ελλάδας. (2019). *Σύνταγμα της Ελλάδας*. Εθνικό Τυπογραφείο. Ανακτήθηκε από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/FEK%20211-A-24-12-2019%20NEO%20SYNTAGMA.pdf>

- Τσαλαπατάνη, Ε., Δεληκούρα, Ε., & Πυλαρινού, Μ. (2021). *Η ανάγκη δικτύωσης των Νοσοκομειακών Βιβλιοθηκών*. Ανακτήθηκε από <http://hdl.handle.net/11642/380>
- Τσιμπόγλου, Φ. (2006). *Συλλογικός κατάλογος Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Απο την πρόκληση της υλοποίησης στην πρόκληση της επέκτασης λειτουργιών, υπηρεσιών, δημιουργιών και χρηστών*. 13. Λειβαδιά: Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων.
Ανακτήθηκε από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/12628?show=full>
- Τσιμπόγλου, Φ. (2008a). *Από τις στρατηγικές συνεργασίες στη διαμόρφωση εθνικής πολιτικής βιβλιοθηκών*. 21. Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από http://eprints.rclis.org/11720/1/tsimpoglou_ekebi_2008.pdf
- Τσιμπόγλου, Φ. (2008b). *Συνεργασίες βιβλιοθηκών: Μια συστημική προσέγγιση*. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- Τσιμπόγλου, Φ. (2009). *Η δυναμική των δημοτικών βιβλιοθηκών σε ένα Σύστημα Εθνικής Πολιτικής Βιβλιοθηκών, μέσω συνεργατικών δράσεων*. 22. Αθήνα: Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης. Ανακτήθηκε από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/11852>
- Τσιμπόγλου, Φ. (2014, Ιούνιος 13). *Κυβερνητικές Βιβλιοθήκες και Συνεργατικά Δίκτυα*. Παρουσιάστηκε στο Κυβερνητική Πληροφορία και Βιβλιοθήκες: παραγωγή - διαχείριση - πρόσβαση, Αθήνα. Ανακτήθηκε από <https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/14314>
- Υπηρεσία Παροχής Αντιγράφων Επιστημονικών Άρθρων. (2014). Υπηρεσίες NILDE.
Ανακτήθηκε 29 Αύγουστος 2021, από <https://nilde.heal-link.gr/learn.php?inc=rules>
- Υπουργείο Εσωτερικών. (2020). *Μητρώο Υπηρεσιών και Φορέων της Ελληνικής Διοίκησης [Ελληνική Δημοκρατία]*. Ανακτήθηκε 28 Αύγουστος 2021, από

<https://www.yypes.gr/dimosieysi-toy-epikairopoiimenoy-mitrooy-ypiresion-kai-foreon-tis-ellinikis-dioikisis-etoys-2020/>

ΦΕΚ 17/Α/15-2-2017. (2017). *Ρύθμιση θεμάτων του Κρατικού Πιστοποιητικού*

Γλωσσομάθειας, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδας και άλλες διατάξεις.

ΦΕΚ 688/Β/28-2-2018. (2018). *Ίδρυση Δικτύου Σχολικών Βιβλιοθηκών Δημόσιων Δημοτικών Σχολείων.*

Χατζοπούλου, Κ. (2001). *Δημόσιες Βιβλιοθήκες: Εμπειρία συνεργασιών στην Ελλάδα*. 12.

Κύπρος: Κυπριακή Βιβλιοθήκη. Ανακτήθηκε από

<https://lekythos.library.ucy.ac.cy/handle/10797/10955>

Allen, B. M., & Arnold, H. (1998). Hanging together to avoid hanging separately:

Opportunities for academic libraries and consortia. *Information Technology and Libraries*, 17(1), 36–44.

Australian Government Library and Information Network. (2020). Australian Library and Information Association. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από

<https://www.alia.org.au/groups/alia-australian-government-library-and-information-network>

Austrian Library Network. (2020). History. Ανακτήθηκε 12 Ιούλιος 2021, από

<https://www.obvsg.at/en/about-us/history>

Babbie, E. (2018). *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα* (2ο έκδ.). Κριτική.

Beachell, D. M. (1988). FEDLINK: The Federal Library and Information Network. *Science & Technology Libraries*, 8(2), 63–73. https://doi.org/10.1300/J122v08n02_07

Bolt, N., & Burge, S. (2014). Κατευθυντήριες Οδηγίες για τις Κυβερνητικές Βιβλιοθήκες (Μ. Μονόπωλη & Ά. Μάστορα, Μτφ.). *International Federation of Library Associations and Institutions*, 74.

- Bryman, A. (c2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας* (5ο έκδ.; Π. Σακελλαρίου, Μτφ.). Αθήνα: Gutenberg.
- Cassell, K., Kimar, N., Tsuma, C., Paterson, S., Zuheir Bakleh, M., Denner, L., ... Church, C. (2021). *The Government Information Landscape and Libraries* (Professional Report Τχ. 137). Netherlands: International Federation of Library Associations. Ανακτήθηκε από International Federation of Library Associations website:
<https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/137.pdf>
- Cuadra, C., & Patrick, R. (1972). *Survey of academic library consortia in the US*. Ανακτήθηκε από
https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/38812/crl_33_04_271_opt.pdf?sequence=2
- Dedetzi, P., Brindesi, H., Kraniotou, K., Kalligeros, S., Kouri, S., Katsirikou, A., ... Despotopoulou, N. (2019). A Library Network is born across the sea. *Qualitative and Quantitative Methods in Libraries*, 8, 7.
- Denscombe, M. (2003). *The good research guide for small-scale social research projects* (2nd έκδ.). Maidenhead, England: Open University Press.
- Dierickx, H., & Evans, J. (1996). EUROLIB and SPARDIN: A Tale of Two Continents. *International Information & Library Review*, 28(1), 59–78.
<https://doi.org/10.1080/10572317.1996.10762388>
- Eurolibnet. (2008). Eurolib About. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από
<http://www.eurolibnet.eu/3/71/>
- Eurolibnet. (2018). Eurolib Network. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από
<http://www.eurolibnet.eu/3/72/>

- Government of Canada. (2021). About the Federal Science Libraries Network. Ανακτήθηκε 29 Αύγουστος 2021, από <https://science-libraries.canada.ca/eng/about/>
- Horton, V., & Pronevitz, G. (Επιμ.). (2015). *Library consortia: Models for collaboration and sustainability*. Chicago: ALA Editions, An imprint of the American Library Association.
- Kerchoff, S. (1995). The Federal Library and Information Network (FEDLINK) and Its Revelation. *Sci-Tech News*, 49(1). Ανακτήθηκε από https://jdc.jefferson.edu/scitechnews/vol49/iss1/4?utm_source=jdc.jefferson.edu%2Fscitechnews%2Fvol49%2Fiss1%2F4&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Library of Congress. (2016). FEDLINK Committees and Working Groups. Ανακτήθηκε 25 Ιούλιος 2021, από <https://www.loc.gov/flicc/publications/WorkingGroup/workinggroupflyerweb.pdf>
- Library of Congress. (2019a). Authority and Eligibility for the FEDLINK Program. Ανακτήθηκε 25 Ιούλιος 2021, από https://www.loc.gov/flicc/fedlink/auth_elig.html
- Library of Congress. (2019b). The Federal Library & Information Network. Ανακτήθηκε 9 Ιούλιος 2021, από https://www.loc.gov/flicc/fedlink/index_fedlink.html
- Library of Congress. (2020). Seven Great Reasons to Use FEDLINK. Ανακτήθηκε 25 Ιούλιος 2021, από <https://www.loc.gov/flicc/publications/7reasons/7great.pdf>
- Mini, P. (2019). Greek Libraries Network Purpose, goals, vision. The audience development in libraries through educational programs for children. *Journal of Integrated Information Management*, 3(2). Ανακτήθηκε από <http://ejournals.uniwa.gr/index.php/JIIM/article/view/4353/pdf>

- Missingham, R. (2012). Value of Libraries Symposium – a summary of the event. *The Australian Library Journal*, 61(3), 208–211.
<https://doi.org/10.1080/00049670.2012.10736076>
- Monopoli, M., & Mastora, A. (2012). Government libraries in Greece: Current situation and future considerations. *The surprising world of government libraries: trends and prospect of new user services*, 19.
- OCLC. (2012). *U.S. library consortia: A snapshot of priorities an perspectives* (Τχ. 214986USB-C; σ. 4). U.S. Ανακτήθηκε από <https://www.oclc.org/research/publications/2013/us-consortia.html>
- Österreichischen Bibliothekenverbundes. (2017). Austrian Library Network. Ανακτήθηκε 12 Ιούλιος 2021, από <https://www.obvsg.at/wir-ueber-uns/aktuelles/archiv/news/oesterreichs-nationaler-verbund-der-wissenschaftlichen-und-administrativen-bibliotheken-startet-mit-n/>
- Stapleton, K. (2010). AGLIN. *News magazine of the Australian Library and Information Association*, 31(8). Ανακτήθηκε από <http://www.austlii.edu.au/au/journals/inCiteALIA/2010/202.html>
- Tschmuck, P. (2006). The Budgetary Effects of ‘Privatizing’ Major Cultural Institutions in Austria. *The Journal of Arts Management, Law, and Society*, 35(4), 293–304.
<https://doi.org/10.3200/JAML.35.4.293-304>

Πρόσθετη Βιβλιογραφία

- Τοράκη, Κ. (1994, Ιανουάριος 17). Δίκτυα Βιβλιοθηκών: Γενική παρουσίαση. Παρουσιάστηκε στο Δίκτυα και OSI, Αθήνα. Ανακτήθηκε από http://library.tee.gr/digital/m1301_1350/m1332/m1332_toraki.pdf
- Τοράκη, Κ. (2001, Οκτώβριος 15). Η διαχείριση φυσικού και εικονικού χώρου σε ένα δικτυωμένο σύστημα βιβλιοθηκών: η εμπειρία του ΤΕΕ. Παρουσιάστηκε στο 10ο Συνέδριο Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών, Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από <http://eprints.rclis.org/9716/>
- Machovec, G. (2013). Library Consortia: The Big Picture. *Journal of Library Administration*, 53(2–3), 199–208. <https://doi.org/10.1080/01930826.2013.853504>
- Machovec, G. (2017). Conflict of Interest Policies in Library Consortia. *Journal of Library Administration*, 57(3), 359–366. <https://doi.org/10.1080/01930826.2017.1288967>

Παραρτήματα

Παράρτημα 1 – Κείμενο πρόσκλησης συμμετοχής στην έρευνα

Αξιότιμες κυρίες/ Αξιότιμοι κύριοι,

Παρακαλούμε για τη συμμετοχή σας στην επιστημονική έρευνα με θέμα τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες, δηλαδή την κατηγορία ειδικών βιβλιοθηκών οι οποίες ανήκουν σε φορείς της εκτελεστικής λειτουργίας και υποστηρίζουν το έργο κυβερνητικών οργανισμών.

Η συγκέντρωση των στοιχείων θα διευκολύνει την αποτύπωση των αναγκών, και θα οδηγήσει στην ολοκληρωμένη πρόταση δημιουργίας ενός συνεργατικού δικτύου για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες. Τα συνεργατικά δίκτυα είναι εξαιρετικά σημαντικά για τη λειτουργία και τη βιωσιμότητα των βιβλιοθηκών όλων των κατηγοριών. Στην Ελλάδα και στη συγκεκριμένη χρονική συγκυρία, υπάρχει έντονη δραστηριότητα ως προς την ανάπτυξη ή επαναδραστηριοποίηση δικτύων βιβλιοθηκών, γεγονός που καθιστά εξαιρετικά επίκαιρη και σημαντική την παρούσα έρευνα.

Για τους λόγους αυτούς, παρακαλούμε να αφιερώσετε λίγο χρόνο έως τις 9 Ιουλίου 2021 για τη συμπλήρωση του online ερωτηματολογίου, κάνοντας κλικ εδώ.

Σας ευχαριστούμε θερμά για τον χρόνο σας.

Με εκτίμηση,
Άγγελος Σιώρος
Άννα Μάστορα

Υ.Γ. Τεχνική διευκρίνιση: μπορείτε να έχετε ανοικτή στον περιηγητή (web browser) την καρτέλα του ερωτηματολογίου και να συμπληρώνετε σταδιακά τα αναγκαία στοιχεία μέχρι να κάνετε την τελική υποβολή. Ωστόσο, αν κλείσετε την καρτέλα πριν την τελική υποβολή, οι απαντήσεις σας δε θα αποθηκευτούν. Επειδή η συμμετοχή σας είναι καθοριστικής σημασίας για την έρευνα, σας παρακαλούμε να λάβετε υπόψη αυτόν τον τεχνικό περιορισμό κατά τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, ώστε να μη χρειαστεί είτε να διακόψετε την έρευνα είτε να δαπανήσετε περισσότερο χρόνο από όσο είναι αναγκαίο.

Έρευνα για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες (2021)

Η παρούσα έρευνα εκπονείται στο τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Στόχος της συλλογής δεδομένων αποτελεί η διερεύνηση των αναγκών και του επιπέδου ετοιμότητας των κυβερνητικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα με γνώμονα τη συμμετοχή τους σε συνεργατικό δίκτυο. Σε αυτό το πλαίσιο, σας προσκαλούμε να συμπληρώσετε και να υποβάλετε το παρόν ερωτηματολόγιο με στοιχεία που αφορούν στη λειτουργία της βιβλιοθήκης σας.

Τα δεδομένα τα οποία συλλέγονται είναι ανώνυμα, και η διαχείρισή τους γίνεται με τους κατάλληλους φυσικούς και τεχνικούς μηχανισμούς διασφαλίζοντας την προστασία των

προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων. Η αξιοποίηση των δεδομένων θα λάβει χώρα στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ή και μελλοντικής σχετικής έρευνας, και η διαδικασία δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων θα γίνει με ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να μη δίνεται δυνατότητα σύνδεσης των παρεχόμενων στοιχείων με συγκεκριμένη βιβλιοθήκη ή συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο. Η έρευνα έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (απόφαση με Αρ. Πρωτ. 45283 - 09/06/2021).

Για διευκρινήσεις σχετικά με την παρούσα έρευνα μπορείτε να επικοινωνείτε στα εξής στοιχεία:

- Άγγελος Σιώρος (φοιτητής) lb17028@uniwa.gr και
- Δρ. Άννα Μάστορα (επιστημονική υπεύθυνη) amastora@uniwa.gr

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου εκτιμάται ότι θα χρειαστεί 20-30 λεπτά.

Παρακαλούμε για τη συμπλήρωση και υποβολή του ερωτηματολογίου
έως και την Παρασκευή 9/7/2021

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία.

**** Επισήμανση ****

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ethics@uniwa.gr).

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών σας δεδομένων μπορείτε να απευθυνθείτε και στον Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κ. Αγιοπετρίτη Ιωάννη (agior@uniwa.gr).

Σε περίπτωση μη επίλυσης του προβλήματός σας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο που βρίσκεται στην ιστοσελίδα αυτής (complaints@dpa.gr). Το σχετικό έντυπο είναι διαθέσιμο εδώ: https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/267/2021/04/ΕΝΤΥΠΟ-ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ_v2.docx

Παράρτημα 2 – Ερωτηματολόγιο

Έρευνα για τις ελληνικές κυβερνητικές βιβλιοθήκες (2021)

Η παρούσα έρευνα εκπονείται στο τμήμα Αρχαιονομίας, Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Στόχος της συλλογής δεδομένων αποτελεί η διερεύνηση των αναγκών και του επιπέδου ετοιμότητας των κυβερνητικών βιβλιοθηκών στην Ελλάδα με γνώμονα τη συμμετοχή τους σε συνεργατικό δίκτυο. Σε αυτό το πλαίσιο, σας προσκαλούμε να συμπληρώσετε και να υποβάλετε το παρόν ερωτηματολόγιο με στοιχεία που αφορούν στη λειτουργία της βιβλιοθήκης σας.

Τα δεδομένα τα οποία συλλέγονται είναι ανώνυμα, και η διαχείρισή τους γίνεται με τους κατάλληλους φυσικούς και τεχνικούς μηχανισμούς διασφαλίζοντας την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων. Η αξιοποίηση των δεδομένων θα λάβει χώρα στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ή και μελλοντικής σχετικής έρευνας, και η διαδικασία δημοσιοποίησης των αποτελεσμάτων θα γίνει με ιδιαίτερη μέριμνα ώστε να μη δίνεται δυνατότητα σύνδεσης των παρεχόμενων στοιχείων με συγκεκριμένη βιβλιοθήκη ή συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο. Η έρευνα έχει εγκριθεί από την Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (απόφαση με Αρ. Πρωτ. 45283 - 09/06/2021).

Για διευκρινήσεις σχετικά με την παρούσα έρευνα μπορείτε να επικοινωνείτε στα εξής στοιχεία:

- Άγγελος Σιώρος (φοιτητής) lb17028@uniwa.gr (<mailto:lb17028@uniwa.gr>) και
- Δρ. Άννα Μάστορα (επιστημονική υπεύθυνη) amastora@uniwa.gr (<mailto:amastora@uniwa.gr>)

Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου εκτιμάται ότι θα χρειαστεί 20-30 λεπτά.

Παρακαλούμε για τη συμπλήρωση και υποβολή του ερωτηματολογίου έως και την Παρασκευή 02/07/2021

Σας ευχαριστούμε θερμά για τη συνεργασία!

**** Επισήμανση ****

Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διεξαγωγή της έρευνας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής (ethics@uniwa.gr (<mailto:ethics@uniwa.gr>)). Για οποιαδήποτε καταγγελία σχετικά με τη διαχείριση των προσωπικών σας δεδομένων μπορείτε να απευθυνθείτε και στον Υπεύθυνο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, κ. Αγιοπετρίτη Ιωάννη (agiop@uniwa.gr (<mailto:agiop@uniwa.gr>)). Σε περίπτωση μη επίλυσης του προβλήματός σας μπορείτε να απευθυνθείτε στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, συμπληρώνοντας το σχετικό έντυπο που βρίσκεται στην ιστοσελίδα αυτής (complaints@dpa.gr (<mailto:complaints@dpa.gr>)). Το σχετικό έντυπο είναι διαθέσιμο εδώ: https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/267/2021/04/ΕΝΤΥΠΟ-ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ_v2.docx (https://research-ethics-comittee.uniwa.gr/wp-content/uploads/sites/267/2021/04/ΕΝΤΥΠΟ-ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ_v2.docx)

1. Βεβαιώνω ότι είμαι 18 ετών και άνω, ενημερώθηκα για τους όρους εκπόνησης της συγκεκριμένης έρευνας και συμφωνώ να συμμετάσχω σε αυτήν *

Ναι

Στοιχεία Βιβλιοθήκης

2. Επωνυμία Βιβλιοθήκης *

3. Ταχυδρομική Διεύθυνση *

4. Τηλέφωνα

5. Ηλεκτρονική διεύθυνση (email)

6. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη παραρτήματα;

Ναι

Όχι

7. Σε ποια Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (ΜΚΔ) διαθέτει λογαριασμό η Βιβλιοθήκη;

Facebook

Instagram

Twitter

YouTube

LinkedIn

Σε κανένα

Άλλο

8. Ανοικτός Δημόσιος Κατάλογος Βιβλιοθήκης (OPAC)

Παρακαλούμε συμπληρώστε την ηλεκτρονική τοποθεσία (URL)

9. Φορέας στον οποίο εντάσσεται διοικητικά η Βιβλιοθήκη

Η πληροφορία αφορά τον μητρικό οργανισμό όπου ανήκει η Βιβλιοθήκη

10. Ιστότοπος (website) Βιβλιοθήκης

11. Συμπεριλαμβάνονται οι αρμοδιότητες της Βιβλιοθήκης στο ΦΕΚ του μητρικού οργανισμού;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

12. Παρακαλούμε να αναφέρετε το πιο πρόσφατο ΦΕΚ:

Γενικές πληροφορίες

13. Ποιος είναι ο ρόλος της Βιβλιοθήκης σύμφωνα με τον Οργανισμό λειτουργίας του φορέα της;

14. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη κανονισμό λειτουργίας;

- Ναι
- Όχι

15. Εξυπηρετεί η Βιβλιοθήκη εξωτερικούς χρήστες, δηλαδή χρήστες εκτός του προσωπικού του φορέα της;

- Ναι
- Όχι

16. Αν ναι, ποιες ομάδες εξωτερικών χρηστών εξυπηρετεί η Βιβλιοθήκη;

17. Πόσοι υπάλληλοι από τους παρακάτω κλάδους απασχολούνται στη Βιβλιοθήκη;

	1	2	3	4	5+
ΠΕ Αρχειονόμων / Βιβλιοθηκονόμων	☐	☐	☐	☐	☐
ΤΕ Βιβλιοθηκονόμων	☐	☐	☐	☐	☐
ΠΕ Πληροφορικής	☐	☐	☐	☐	☐
ΤΕ Πληροφορικής	☐	☐	☐	☐	☐
ΠΕ Διοικητικού ή άλλοι κλάδοι ΠΕ Διοικητικού Προσωπικού	☐	☐	☐	☐	☐
ΤΕ Διοικητικού ή άλλοι κλάδοι ΤΕ Διοικητικού Προσωπικού	☐	☐	☐	☐	☐
ΠΕ άλλων κλάδων	☐	☐	☐	☐	☐
ΤΕ άλλων κλάδων	☐	☐	☐	☐	☐
ΔΕ	☐	☐	☐	☐	☐
ΥΕ	☐	☐	☐	☐	☐

18. Πόσοι από τους υπαλλήλους της Βιβλιοθήκης διαθέτουν τους παρακάτω τίτλους

Διευκρίνιση: σε περίπτωση που άτομο διαθέτει και τους δύο τίτλους, σημειώνετε ξεχωριστά τις περιπτώσεις.

	1	2	3	4	5+
Μεταπτυχιακό	☐	☐	☐	☐	☐
Διδακτορικό	☐	☐	☐	☐	☐

19. Κρίνετε ότι οι ανάγκες της Βιβλιοθήκης καλύπτονται σε ικανοποιητικό βαθμό από το υπάρχον προσωπικό, είτε ως προς τον αριθμό τους είτε ως προς τις ειδικότητές τους;

Ναι

Όχι

20. Κατά τα έτη 2015-2020, οι δαπάνες της Βιβλιοθήκης πώς κυμάνθηκαν κατά προσέγγιση;

Να μην υπολογιστεί η μισθοδοσία των υπαλλήλων

	€0-5.000	€5.001-10.000	€10.001-15.000	€15.001-20.000	€20.001 +	Δεν γνωρίζω
2015	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2016	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2017	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2018	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2019	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2020	☐	☐	☐	☐	☐	☐

21. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τον ρόλο, τον κανονισμό, το προσωπικό, τους χρήστες και τη χρηματοδότηση της Βιβλιοθήκης;

Περιγραφή της συλλογής

22. Ποιες θεματικές ενότητες καλύπτει η συλλογή της Βιβλιοθήκης κατά κύριο λόγο;

23. Σε ποιες γλώσσες διατίθενται τεκμήρια στη συλλογή της Βιβλιοθήκης;

Ελληνικά

Αγγλικά

Γαλλικά

Ιταλικά

Ισπανικά

Γερμανικά

Ρωσικά

Άλλο

24. Ποιους από τους παρακάτω τύπους υλικού διαθέτει η Βιβλιοθήκη;

- Έντυπα βιβλία
 - Έντυπα περιοδικά
 - Έντυπες εφημερίδες
 - Χάρτες
 - Φωτογραφίες
 - Κασέτες ήχου
 - CD/DVD
 - Ηλεκτρονικές συνδρομές (π.χ. NOMOS, PressReader, Heal-link), πρόσβαση μόνο εντός Βιβλιοθήκης
 - Ηλεκτρονικές συνδρομές (π.χ. NOMOS, PressReader, Heal-link), πρόσβαση εντός & εκτός Βιβλιοθήκης
 -
- Άλλο

25. Ποιοι τύποι υλικού χρησιμοποιούνται από τους χρήστες της Βιβλιοθήκης κατά κύριο λόγο;

26. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη ψηφιοποιημένο υλικό;

- Ναι
- Όχι

27. Με ποιον τρόπο εξασφαλίζετε νέες προσκτήσεις στη Βιβλιοθήκη;

Αγορές

Ανταλλαγές

Δωρεές

Άλλο

28. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη εκδόσεις του φορέα της, δηλαδή κυβερνητικές δημοσιεύσεις που είναι πνευματικό δημιούργημα του μητρικού οργανισμού της Βιβλιοθήκης;

Ναι

Όχι

29. Είναι υποχρεωτική η κατάθεση αντιτύπων των εκδόσεων του μητρικού οργανισμού στη Βιβλιοθήκη;

Ναι

Όχι

30. Με ποιον τρόπο κατέστη υποχρεωτική η κατάθεση αντιτύπων;

31. Με ποιον τρόπο γίνεται η πρόσκτηση των αντιτύπων από τη Βιβλιοθήκη;

32. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τη συλλογή της Βιβλιοθήκης;

Παρεχόμενες υπηρεσίες

33. Ποιες από τις παρακάτω υπηρεσίες παρέχει η Βιβλιοθήκη στους χρήστες;

- Αναγνώστηριο
- Φωτοτυπικά μηχανήματα (όχι σάρωσης)
- Μηχανήματα σάρωσης (όχι φωτοτύπησης)
- Μηχανήματα φωτοτύπησης και σάρωσης (δηλαδή το ίδιο μηχάνημα επιτελεί και τις δύο λειτουργίες)
- Πρόσβαση στο διαδίκτυο (wi-fi)
- Θέσεις εργασίας σε ηλεκτρονικό υπολογιστή
- Πρόσβαση σε άτομα με κινητική αναπηρία (πχ. εγκεφαλική παράλυση, τετραπληγία, παραπληγία κ.λπ.)
- Υπηρεσίες παρεχόμενες σε άτομα με αισθητηριακή αναπηρία (κώφωση, τύφλωση κ.λπ.)
-

Άλλο

34. Ποιες από τις παρακάτω δυνατότητες επικοινωνίας με τη Βιβλιοθήκη παρέχετε στους χρήστες;

Τηλεφωνικά

e-mail

Viber

Skype

WhatsApp

Messenger

Διαδικτυακή φόρμα επικοινωνίας

Διαδικτυακή υπηρεσία «Ρωτήστε έναν βιβλιοθηκονόμο (ask a librarian)»

Άλλο

35. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες από τη Βιβλιοθήκη;

Δανεισμός

36. Είναι δανειστική η Βιβλιοθήκη; *

- Ναι
 Όχι

37. Ποιους χρήστες δανείζει η Βιβλιοθήκη;

- Υπαλλήλους του μητρικού φορέα, εγγεγραμμένους στη Βιβλιοθήκη
 Υπαλλήλους του μητρικού φορέα ανεξαρτήτως εγγραφής τους στη Βιβλιοθήκη
 Εξωτερικούς χρήστες, εγγεγραμμένους στη Βιβλιοθήκη
 Εξωτερικούς χρήστες ανεξαρτήτως εγγραφής τους στη Βιβλιοθήκη

Άλλο

38. Ποιους τύπους υλικού δανείζει η Βιβλιοθήκη;

- Βιβλία
 Οπτικοακουστικό υλικό
 Περιοδικά
 Εφημερίδες

Άλλο

39. Λαμβάνοντας υπόψη τα έτη 2015-2020, παρακαλούμε σημειώστε τον ετήσιο κατώτατο και τον ετήσιο ανώτατο αριθμό συνολικών δανεισμών που πραγματοποίησε η Βιβλιοθήκη, π.χ. 2017 = 1950 δανεισμοί, 2020 = 152 δανεισμοί

40. Συμμετέχει σε διαδικασία Διαδανεισμού η Βιβλιοθήκη;

Ναι

Όχι

41. Η διαδικασία Διαδανεισμού είναι θεσμοθετημένη;

Ναι

Όχι

Άλλο

42. Στη διαδικασία Διαδανεισμού, η Βιβλιοθήκη δανείζει ή/και δανείζεται;

Δανείζει

Δανείζεται

Δανείζει & Δανείζεται

43. Η διαδικασία Διαδανεισμού γίνεται με ή χωρίς χρέωση;

Με χρέωση

Χωρίς χρέωση

44. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τις διαδικασίες δανεισμού;

Ψηφιοποίηση

45. Έχει υλοποιηθεί στο παρελθόν έργο ψηφιοποίησης τμήματος της συλλογής της Βιβλιοθήκης; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

46. Σημειώστε τον σχετικό υπερσύνδεσμο, σε περίπτωση που οι πληροφορίες είναι ελεύθερα διαθέσιμες, ή περιγράψτε -εν συντομία- το έργο:

47. Υπάρχει έργο ψηφιοποίησης τμήματος της συλλογής σε εξέλιξη;

- Ναι
- Όχι

48. Σημειώστε τον σχετικό υπερσύνδεσμο, σε περίπτωση που οι πληροφορίες είναι ελεύθερα διαθέσιμες, ή περιγράψτε -εν συντομία- το έργο:

49. Θα υποστηρίζατε την υλοποίηση νέων έργων ψηφιοποίησης υλικού;

- Ναι
- Όχι

50. Θα υποστηρίζατε έργα ψηφιοποίησης μη έντυπου υλικού, όπως αρχείων εικόνας ή ήχου;

Ναι

Όχι

51. Ψηφιοποιείτε υλικό που παράγεται από τον μητρικό οργανισμό της Βιβλιοθήκης;

Ναι

Όχι

52. Η ψηφιοποίηση γίνεται συστηματικά ή περιστασιακά;

Συστηματικά

Περιστασιακά

Είτε συστηματικά είτε περιστασιακά, ανάλογα με το υλικό

Άλλο

53. Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη η συμμετοχή σε διαδικασίες ψηφιοποίησης υλικού;

Ναι

Όχι

54. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με διαδικασίες ψηφιοποίησης υλικού;

Συνεργασίες

55. Διατηρείτε συνεργασίες με άλλες βιβλιοθήκες; *

Ναι

Όχι

Άλλο

56. Έχετε θεσμοθετημένες συνεργασίες με άλλες Βιβλιοθήκες;

Ενδεικτικές περιπτώσεις συνεργασιών: συνεργατικά δίκτυα, μνημόνια συνεργασίας, συμμετοχή σε έργα

Ναι, όλες οι συνεργασίες είναι θεσμοθετημένες

Κάποιες συνεργασίες είναι θεσμοθετημένες

Όχι, δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες συνεργασίες

Άλλο

57. Αν επιθυμείτε, αναφέρατε περισσότερες πληροφορίες για τις συνεργασίες της Βιβλιοθήκης

58. Θα ενδιέφερε τη Βιβλιοθήκη σας η συμμετοχή σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;

- Ναι, με επίσημη συμμετοχή, με δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Ίσως, με επίσημη συμμετοχή, με δικαιώματα και υποχρεώσεις
- Ναι, με μη δεσμευτική συμμετοχή, για να κρίνω κατά περίπτωση αν μπορώ να συμμετάσχω σε επιμέρους δράσεις
- Ίσως, με μη δεσμευτική συμμετοχή, για να κρίνω κατά περίπτωση αν μπορώ να συμμετάσχω σε επιμέρους δράσεις
- Όχι, σε οποιαδήποτε περίπτωση

59. Αν σας δινόταν η δυνατότητα να συμμετέχετε σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών, ποια χαρακτηριστικά των λοιπών μελών του δικτύου θα προκρίνατε ως σημαντικά για να συμμετέχετε στο δίκτυο;

Επιλέξτε όσα έχουν εφαρμογή:

- Συλλογή
- Χρηματοδότηση
- Κοινό
- Παρεχόμενες υπηρεσίες
- Στελέχωση
-

Άλλο

60. Θεωρείτε ότι η Βιβλιοθήκη διαθέτει αναγκαίες υποδομές ώστε να συμμετέχει ενεργά σε ένα συνεργατικό δίκτυο βιβλιοθηκών;

- Ναι, διαθέτει τις αναγκαίες υλικοτεχνικές υποδομές και το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό
- Ναι, διαθέτει τις αναγκαίες υλικοτεχνικές υποδομές
- Ναι, διαθέτει το αναγκαίο ανθρώπινο δυναμικό
- Όχι, δε διαθέτει αναγκαίες υποδομές
- Δεν γνωρίζω ακριβώς ποιες είναι οι αναγκαίες υποδομές

Άλλο

61. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με υπάρχουσες ή ενδεχόμενες συνεργασίες της Βιβλιοθήκης;

Συλλογικός ή συνεργατικός κατάλογος

62. Διαθέτει η Βιβλιοθήκη σύστημα αυτοματισμού βιβλιοθηκονομικών λειτουργιών; *

Η ερώτηση αφορά τη χρήση ολοκληρωμένου συστήματος αυτοματισμού βιβλιοθήκης (integrated library system- ILS), π.χ. ABEKT, Koha, Advance, Horizon

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

63. Ποιο σύστημα ή ποια συστήματα χρησιμοποιεί η Βιβλιοθήκη για τον αυτοματισμό βιβλιοθηκονομικών ή άλλων λειτουργιών;

- ABEKT 5.6
- Open ABEKT
- Koha
- Excel
- Access
-
- Άλλο

64. Χρησιμοποιείτε κανόνες καταλογογράφησης;

- Ναι
- Όχι

65. Ποιους κανόνες καταλογογράφησης χρησιμοποιείτε;

AACR2

RDA

Άλλο

66. Διαθέτετε καταγεγραμμένη πολιτική για την καταχώρηση των δεδομένων στο σύστημα αυτοματισμού;

Ναι

Όχι

67. Χρησιμοποιείτε ελεγχόμενα λεξιλόγια για την καθιέρωση όρων;

π.χ. θεματικές επικεφαλίδες, Θησαυρούς, λίστες όρων

Ναι

Όχι

68. Παρακαλούμε αναφέρατε συγκεκριμένα ελεγχόμενα λεξιλόγια που χρησιμοποιείτε για την καθιέρωση όρων:

Θεματικές επικεφαλίδες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου

Θεματικές επικεφαλίδες της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος

Θησαυρός Eurovoc

Getty Art and Architecture (AAT) Thesaurus

Τοπικό ελεγχόμενο λεξιλόγιο, ορισμένο από τη Βιβλιοθήκη

Άλλο

69. Χρησιμοποιείτε σχήμα(τα) ταξινόμησης;

- Ναι
 Όχι

70. Παρακαλούμε αναφέρατε συγκεκριμένα σχήματα ταξινόμησης:

- Δεκαδική Ταξινόμηση Dewey (DDC)
 Παγκόσμια Δεκαδική Ταξινόμηση (UDC)
 Τοπικό σχήμα, ορισμένο από τη Βιβλιοθήκη

Άλλο

71. Ποια διάταξη δεδομένων χρησιμοποιείται από το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης;

- UNIMARC
 MARC21

Άλλο

72. Επιτρέπει το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης την εξαγωγή εγγραφών σε διάταξη ISO 2709;

- Ναι
 Όχι
 Δεν γνωρίζω

73. Υπάρχει δυνατότητα εξαγωγής εγγραφών σε άλλη μηχαναγνώσιμη μορφή;

π.χ. *csv, xml*

74. Τα δεδομένα του καταλόγου της Βιβλιοθήκης είναι προσβάσιμα μέσω κάποιου ανοικτού πρωτοκόλλου αναζήτησης-ανάκτησης;

π.χ. *Z39.50, OAI-PMH*

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

75. Ποιο είναι το σύνολο χαρακτήρων που χρησιμοποιείται από το σύστημα αυτοματισμού της Βιβλιοθήκης;

- UTF-8
- ANSEL
- Δεν γνωρίζω

Άλλο

76. Στην περίπτωση που το σύνολο χαρακτήρων δεν επιτρέπει πολυγλωσσικά δεδομένα, χρησιμοποιείτε μεταγρομμτισμό;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

77. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με θέματα συλλογικού ή συνεργατικού καταλόγου;

Εκπαίδευση χρηστών

78. Οργανώνονται σεμινάρια χρηστών από τη Βιβλιοθήκη; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

79. Παρακαλούμε προσδιορίστε το αντικείμενο των σεμιναρίων:

80. Παρακαλούμε προσδιορίστε τη συχνότητα των σεμιναρίων:

81. Ποιοι είναι οι λόγοι που δεν έχουν πραγματοποιηθεί σεμινάρια μέχρι σήμερα;

82. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με θέματα εκπαίδευσης χρηστών στη Βιβλιοθήκη;

Έρευνα χρηστών

83. Πραγματοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη σας έρευνες χρηστών με σκοπό την κ α τ α ν ό η σ η των α ν α γ κ ώ ν της κοινότητας που εξυπηρετείτε; *

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

84. Ποιες μεθόδους έρευνας αξιοποιείτε για τη συλλογή των δεδομένων;

- Ερωτηματολόγια
- Συνεντεύξεις
- Μελέτη ιστορικού κινήσεων (log files) αναζήτησης
-
- Άλλο

85. Ανάλογα με τη μέθοδο, με ποια συχνότητα εκπονείτε έρευνες χρηστών;

86. Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους δεν έχουν γίνει έρευνες χρηστών μέχρι σήμερα;

87. Πραγματοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη έρευνες με σκοπό την καταγραφή του βαθμού ικανοποίησης των χρηστών από τη Βιβλιοθήκη;

- Ναι
- Όχι
- Δεν γνωρίζω

88. Ποιες μεθόδους έρευνας αξιοποιείτε για τη συλλογή των δεδομένων;

Ερωτηματολόγια

Συνεντεύξεις

Άλλο

89. Έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο σχετικά με τις έρευνες χρηστών οι οποίες εκπονούνται στη Βιβλιοθήκη;

Άλλες πληροφορίες

90. Συντάσσεται από τη Βιβλιοθήκη ετήσια αναφορά δραστηριοτήτων;

- Ναι
 Όχι

91. Αν ναι, παρακαλούμε αναφέρατε το URL αν η αναφορά είναι δημόσια διαθέσιμη:

92. Εξαιρώντας τις δυσκολίες που ανέκυψαν λόγω της πανδημίας του νέου κορονοϊού, αντιμετωπίζετε κάποιο διαχρονικό πρόβλημα στη λειτουργία της Βιβλιοθήκης;

- Ναι
 Όχι

93. Παρακαλούμε επιλέξτε όσα από τα παρακάτω προβλήματα ισχύουν:

- Έλλειψη προσωπικού
 Έλλειψη αναγκαίων δεξιοτήτων του προσωπικού
 Έλλειψη χρηματοδότησης
 Έλλειψη χώρου
 Ελλείψεις σε υλικοτεχνική υποδομή
 Ελλιπής συλλογή
 Συχνές αλλαγές στην διοικητική δομή του μητρικού οργανισμού

Άλλο

94. Αν επιλέξατε πάνω από μία απάντηση στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλούμε να αναφέρετε εδώ ποιο θεωρείτε ως μεγαλύτερο πρόβλημα το οποίο θα θέλατε να αντιμετωπίσετε κατά προτεραιότητα:

95. Σε αυτό το σημείο ολοκληρώνεται η έρευνα. Αν έχετε να προσθέσετε οποιοδήποτε σχόλιο, παρακαλούμε διατυπώστε το παρακάτω, πριν επιλέξετε "Υποβολή" του ερωτηματολογίου:

Παράρτημα 3 – Ελληνικά δίκτυα βιβλιοθηκών

Ο πίνακας παρουσιάζει με αλφαβητική σειρά τα δίκτυα που συμπεριλήφθηκαν και αναλύθηκαν στην έρευνα στο Κεφάλαιο 2.2.2.

Τίτλος	Νομική υπόσταση	Έτος ίδρυσης	Κατάσταση	Τύπος	Αριθμός μελών ¹¹	Πληροφορίες
Βιβλιοθήκες Δήμου Καλαμαριάς (κοινός OPAC)	-	-	Ενεργό	Γεωγραφικό	6	Σύνδεσμος
Δίκτυο Βιβλιοθηκών Δήμου Θεσσαλονίκης	-	- ¹²	Ενεργό	Γεωγραφικό	16	Σύνδεσμος
Δίκτυο Βιβλιοθηκών Νομού Ημαθίας	-	-	Ενεργό	Γεωγραφικό	4	Σύνδεσμος
Δίκτυο Ναυτιλιακών Βιβλιοθηκών (ΔΙ.ΝΑΥ.ΒΙ)	-	2010	Ενεργό	Θεματικό	8	Σύνδεσμος
Δίκτυο Οικονομικών Βιβλιοθηκών (ΔΙΟΒΙ)	Με εθελοντική συμμετοχή	2012	Ενεργό	Θεματικό	10	Σύνδεσμος
Δίκτυο Πολιτιστικών και Εκπαιδευτικών Φορέων της Λεωφόρου Συγγρού και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης	-	2018	Ενεργό	Γεωγραφικό και Θεματικό	17	Σύνδεσμος

¹¹ Τα στοιχεία ενημερώθηκαν κατά τον χρόνο διεξαγωγής της παρούσας έρευνας.

¹² Στην ιστοσελίδα που επισυνάπτεται ως υπερσύνδεσμος στις πληροφορίες, παρουσιάζεται ένα συνοπτικό χρονολόγιο.

Δίκτυο Σχολικών Βιβλιοθηκών	Θεσμοθετημένο (ΦΕΚ 688/Β/28-2-2018)	2018	Ενεργό	Είδος βιβλιοθηκών	1.731	Σύνδεσμος
Εθνικό Δίκτυο Βιβλιοθηκών - Δίκτυο Ελληνικών Βιβλιοθηκών	Θεσμοθετημένο (Νόμος 4452/2017 - ΦΕΚ 17/15.02.2017)	2017	Ενεργό	Εθνικό	254 ¹³	Σύνδεσμος
Εθνικό Δίκτυο Επιστημονικών & Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ)	Θεσμοθετημένο (ΠΔ 145/2003 ¹⁴)	1994	Ενεργό	Είδος βιβλιοθηκών	146	Σύνδεσμος
Ελληνικό Παράρτημα της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, Αρχείων και Κέντρων Τεκμηρίωσης	Θεσμοθετημένο	2016	Ενεργό	Θεματικό	-	Σύνδεσμος
Ομάδα Γεωγραφικών Βιβλιοθηκών	Μη θεσμοθετημένο	2017	Ενεργό	Θεματικό	7	Σύνδεσμος
Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ)	Θεσμοθετημένο (Νόμος 3404/2005 - ΦΕΚ Α/260/17-10-2015)	1998	Ενεργό	Είδος βιβλιοθηκών	43	Σύνδεσμος

¹³ Ενημέρωση στοιχείων: Ιούλιος 2021.

¹⁴ Σχετικά ΦΕΚ: ΦΕΚ Α-128/25-6-2001 & ΦΕΚ-249/30-10-2003

